PÁLFALVI GÁBOR

IDEGENLÉGIÓSOK

„Te ide rúgsz, ő meg
majd oda rúg..."
(Shakespeare: Ahogy tetszik)

PÁLFALVI GÁBOR

IDEGENLÉGIÓSOK

SPORTPROPAGANDA

Kiadja a Sportpropaganda Vállalat
Felelős kiadó: Léwald György igazgató

Egyetemi Nyomda
85.4137 Budapest, 1985
Felelős vezető: Sümeghi Zoltán igazgató

Lektorálta: Dr. Kutassi László
Borítóterv: Ámon László
Fotók: Czika László, a szerző,
valamint a labdarúgók archívumából
Szerkesztette: Sós Péter
Müszaki szerkesztő: Antal Ferenc
Műszaki vezető: Pogány Károly
ISBN 963 7543 19 8

AJÁNLÁS

(Részlet a FIFA főtitkárának leveléből)

Igen tisztelt Pálfalvi úr!

A korábbi levelezésünk során tett ígéretemet ezúttal szeretném teljesíteni. Őszinte örömmel tölt el, hogy néhány ajánló sort írhatok az ön könyvéhez, amely egészen biztos nagy érdeklődésre tart majd számot.

Azt hiszem a sportág történetében e kis ország játékosai mindig a figyelem középpontjában álltak. És nem csupán az úgynevezett magyar csodacsapat bűvölte el a publikumot. Ha futball-típusról beszélünk, akkor az „európai brazil" jelző a magyarokat illeti meg elsőként.

Most ismét sok európai országban tapsolnak a piros-fehér-zöld színben szereplő nemzeti tizenegy sikereinek és elismeréssel szólnak a játékosok teljesítményéről. A magyar együttes 1985 tavaszán elsőként biztosította helyét a mexikói világbajnokságon. Ezt olyan meggyőzően hajtotta végre, hogy sok helyen már újabb csodacsapatról beszélnek. Nyilván nem véletlenről van szó, hiszen ismét kitűnő válogatottja van Magyarországnak. Az, hogy eddig még nem sikerült világbajnokságot nyerniük, az bármilyen furcsán is hangzik: a magyar futball nagy erejére vezethető vissza! A rögtönzést ugyanis a fegyelem elé, a technikát gyakran a kondíció elé, az egyes játékosok labda- és játékszeretetét pedig a csapat egésze elé helyezik. Vagyis szinte páratlan improvizációs készséggel rendelkeznek, amit igazán a közönség értékel.

Ebben a csapatban olyan játékosok is találhatók, akik egy ideje már külföldi klubokban szerepelnek. Róluk és társaik próbálkozásairól szól a könyv, amely sok érdekességgel, tapasztalattal szolgál. A magyar futballisták bekapcsolódása az idegenlégiós játékosok körébe új színt hozott. Ez egyben a válogatott és a klubcsapatok jó nemzetközi szereplése mellett egy harmadik lehetőség arra, hogy a magyar labdarúgás a mostaninál is népszerűbb legyen a világban. De gondolom ezzel mindenki tisztában van!

A szerző hiteltérdemlően érzékelteti a fő mozgásokat; tényeket, összetevőket, és ahogy a szakavatott lektori jelentésekben is olvasható, úgy látszik valóban különleges személyi adottsága van arra, hogy megszólalásra bírja a szereplőket, elnyerje bizalmukat, s így őszinte válaszokat kaphasson „mélyinterjúja" során.

A Magyar Rádió munkatársa vizsgálódásai alkalmával nem csupán a labdarúgás kedvelőinek, hanem szinte mindenki részére nagyon izgalmas, sőt érdekfeszítő folyamatokat volt képes feltárni és ábrázolni. A címben jelzett fel-

adatvállalása tehát nem marad meg a labdarúgás mezsgyéi között, ezen messze túlmutat.

Biztos vagyok benne, hogy nem bánja meg, aki az „Idegenlégiósok” mellett dönt. A tisztelt olvasónak kellemes időtöltést, jó szórakozást, a szerzőnek további eredményes munkát! A magyar válogatottnak pedig sok sikert kíván a FIFA a mexikói fellépéshez!

Baráti üdvözlettel:

J.S. Blatter

a FIFA főtitkára

ELŐSZÓ

Valamikor régen inaséveik után a céhlegényeknek venniök kellett vándorbotjukat és külországban gyarapították tudásukat, majd hazatérve elkészítették mesterművüket, hogy céhmesterek lehessenek.

Csak a céhlegények kirajzásához hasonlítható labdarúgóinknak az a mozgása, amely az utóbbi hat évben végbement, az a folyamat, amely az „idegenlégiósok" kifejezést a magyar futball szakszókincsének részévé tette.

Pálfalvi Gábor, a Futball-láz című nagy sikerű könyv szerzője, ezúttal a külföldön szerencsét próbáló magyar labdarúgókat fogta vallatóra. A rá jellemző alapossággal kísérelte meg feltérképezni, kinek mennyit és miért használ a légiósság, milyen kulisszatitkokról nem tud a magyar szurkolótábor, kinek miért sikerült és kinek miért nem. És egyáltalán, hogyan hat vissza az egész a magyar labdarúgásra.

Ennyi év távlatából bevallhatom, hogy egyetemi vizsgáimra készülve mindig a tartalomjegyzéket, a címeket és alcímeket tanultam meg előbb. Akik az Idegenlégiósok-kal való ismerkedést a tartalomjegyzéknél kezdik, aligha teszik le a könyvet, hiszen olyan találóak az alcímek. Mint cseppben a tenger, kifejezik labdarúgó exportunk helyzetét, mind-mind elárulnak valamit.

Negyven külföldre szegődött magyar focista szavait és adatait olvasva kiderül, hogy Bálintnak, Fazekasnak egyértelműen sikerült, Müllernek, Kocsisnak, Csapónak csak a számok szerint, Nyilasinak, Esterházynak, Szokolainak megvan az esélye rá, de a többiek bizony nem is öregbítették a magyar labdarúgás hírnevét és egyénileg is pórul jártak. Éppen a magyarázat, a tanulságlevonás miatt fontosak az olyan axióma szerű kinyilatkozások, amelyek a könyvben a futballista-céhlegényektől idézettek, mint „azok a magyar játékosok, akik komolyan veszik a profi szerződést, vágynak a sikerre, azok ebben a miliőben is képesek helytállni!" „Nem mindegy, kiket „delegálunk", mert egy-egy játékos révén, profi csapatban nyújtott teljesítményén keresztül is minősítik országa labdarúgását." Vagy amit Bálint vallott: „mindent alárendeltem a futballnak, nekem az jelentette a szórakozást, ha jól végeztem a munkámat. A megfelelni vágyás kitölti az életemet!"

Ahogy a céhlegények külföldre küldésének az volt a célja, hogy a fejlettebb módszereket megtanulva, ellesve hazatérésük után a hazai ipart gyarapítsák, úgy labdarúgásunk vezetése is azt remélte, hogy képzett embereket kapunk majd vissza, akik vezetőként, edzőként gazdag tapasztalatok birtokában sokat segíthetnek a sportágnak.

Ez egyelőre még várat magára!

Novotny Zoltán

I. FEJEZET

AZ ÓRAGYÁROS AJÁNLATA

A magyar nyelv értelmező szótára szerint a professzionalista olyan személy, aki valamely műkedvelőként vagy kedvtelésből is folytatható foglalatoskodást (elsősorban sportot) hivatásszerűen, megélhetésért, kenyérkeresetből űz; hivatásos futballista stb.

A professzionalista labdarúgás kezdetét 1880-tól számíthatjuk, ekkor jelentette be Angliában a Preston North End nevű klub vezérkara, hogy fizeti játékosait. Az 1900-as évek elején nagy feltűnést keltett, hogy negyven fontot adtak egy játékosért az angol egyesületek, 1914-ben viszont már 2500 fontot sem sajnáltak egy labdarúgóért.

A britek után több ország szövetsége is bevezette a profizmust. A klubok mindent elkövettek, hogy megvásárolják a legjobb labdarúgókat, természetesen minél olcsóbban. Kezdetét vette a játékoscsábítás és vándorlás. A szebb jövő, a biztos megélhetés reményében egymás után fogtak vándorbotot a magyar futballisták is. Az első válogatott idegenlégiósok a húszas évek elején hagyták el Magyarországot, ahol 1926-ban nyert polgárjogot a profizmus. Guttmann II (Gárdos) Béla, Konrád II Kálmán, Nemes (Neufeld) Sándor, Nikolsburger Rezső, Obitz (Óbecsei, Ormai) Gábor, Payer (Perényi) Imre, Platkó (Patkó) Ferenc, Schaffer Alfréd, Viola József és Winkler I József, „az első fecskék" sikerrel próbáltak szerencsét. A húszas évek közepe táján tovább nőtt a magyar idegenlégiós labdarúgók tábora. A Züricher Sport írása szerint valamennyi európai országban, sőt az Egyesült Államokban is rúgták a labdát magyar futballisták. Nem is kerestek rosszul! A játékos-edző Schlosszernak például 640 pengő volt a havi fizetése, a prémiumon és a különböző juttatásokon kívül. Olaszországban sem fizették rosszul labdarúgóinkat, havi átlagkeresetüket háromszáz pengőre becsülték.

A magyar profibajnokság első évében gyéren szállingóztak vissza a külföldre vándorolt labdarúgók, 1927-ben viszont majdnem valamennyi jóképességű játékosunk hazajött. A Magyar Labdarúgó Szövetségben ekkor 600 profi és 80 ezer amatőr futballistát jegyeztek.

— A honvágy, no meg a kíváncsiság hozta haza ezeket az embereket — mondta Gallina Károly, aki a Nemzeti FC kapuját védte. — Aztán a harmincas évek elejétől egészen a felszabadulásig ismét sokan mentek külföldre, mert jobbnál jobb ajánlatot kaptak.

Persze, akadtak olyanok is, akik a mesés összegek hallatán is nemet mondtak, mint például Gallina. Háromszor jutott szóhoz nemzeti tizenegyünkben, és 1931. május 3-án Bécsben az osztrákok elleni Európa Kupa mérkőzésen elkápráztatta a publikumot. Pánczél Lajos hírlapíró találóan ezt a címet adta tudósításának: „Gallina—Ausztria 0-0!" A találkozó bírája — egy gazdag svájci óragyáros — az esti banketten szép jövedelemről beszélt a kapusnak.

— Kétéves szerződést ajánlott Mercet úr a Locarnóhoz — folytatta visszaemlékezését a ma 78 éves „cerberus". — Az aláírásért négyezer, havi fizetésként pedig ötszáz svájci frankot ígért. Az utóbbi összeg egy cégvezető havi keresetének felelt volna meg.

Néhány név válogatottjaink közül, akik a későbbiek során belekóstoltak az idegenlégiós labdarúgók életébe: Berkessy Elemér, Bukovi Márton, Kalmár Jenő, Kohut (Kohaut) Vilmos. Valamennyien Franciaországba szerződtek. Talán kevesen tudják, hogy a második világháború után az „átmeneti" időszakban is távoztak külföldre magyarok, méghozzá az MLSZ engedélyével. Nyers István, az UTE balszélsője 1946-ban távozott, Franciaországban és Olaszországban ért el sikereket. Ugyanebben az évben ment ki a világjáró Sipos Vilmos, az FTC jobbszélsője; ő több európai ország klubcsapatában szerepelt. Mike (Mayer) István szintén a ferencvárosi csatársorból vált ki, hogy 1948-tól az olaszoknál próbálkozzon.

Bár az utóbbi „kirándulásokra" a felszabadulás után került sor, ezekre az évekre mégsem volt jellemző a „foci-idegenlégió". A magyar sportújságírás a hetvenes évek végétől számítja a magyar idegenlégiós labdarúgók munkavállalásának kezdetét. Attól a dátumtól és eseménytől, amellyel már a következő fejezet foglalkozik. A továbbiakban tehát a közelmúlt és a jelen váltja egymást. Amiről viszont eddig olvashattak, az már sporttörténelem.

II. FEJEZET

TITOK A SÖTÉT SZOBÁBAN

A sült krumplinak olykor különös varázsa van. Legalábbis Belgiumban. Ez a kellemes csemege hozta össze ugyanis két-három naponként a pályán kívül elvétve társalgó profikat Brugesben. A tornyos, színes kis házairól híres mesevárosban az egykori kitűnő futballista, Lambert húgának kávézójában majszolták Ceulemansék a különlegességnek számító eledelt. A zártkörű helyre az FC Bruges törzsszurkolói jártak. Sokszor megfordult itt Bálint László, az utóbbi két évtizedben elsőként külföldre szerződött magyar labdarúgó is, aki 1979-ben kapott zöld utat. A ferencvárosiak népszerű „Bárója" Hollandiába a világ egyik legpatinásabb klubjához készült, miután Békefi Jenő, a Benelux-államokban jól ismert futballmenedzser az Ajaxhoz ajánlotta a középhátvédet.

— Már csak egyetlen akadálya volt a szerződés parafálásának — emlékezett a hat évvel ezelőtt történtekre Bálint László. — A munkavállalási engedélyre vártunk, de a Holland Munkaügyi Minisztérium az Ajax-szal sem tett kivételt. Az indok: szocialista országból érkező játékos nem szerepelhet a bajnokságban. Füstbe ment tehát a nagy terv.

Dr. Szepesi György, a Magyar Labdarúgó Szövetség elnöke szinte presztízskérdést csinált Bálint külföldi szerződéséből.

— Kellemetlen helyzetbe kerültünk, ugyanis az újságok már megírták, hogy az első magyar profi az Ajaxban folytatja — mesélte. — A holland nagykövettel kétszer is tárgyaltam, hogy Laci megkapja a munkavállalási engedélyt, de a miniszter nem járult hozzá. Ekkor váratlanul, de a legjobbkor érkezett Budapestre az FC Bruges csapatával az egykori kispesti labdarúgó, Béres András.

A Fradi barátságos mérkőzést játszott a belgákkal az Üllői úton, és remek teljesítménnyel 3-0-ra győzött — vette át a szót újra a sokszoros válogatott labdarúgó. — Én hivatalosan már az Ajax labdarúgója voltam, ezért nem léphettem pályára. Béres András a meccs után elmondta a vezetőknek, hogy személyemben a legjobb ember hiányzott ellenük, mégpedig azért, mert aláírt a hollandoknak. Erre ők szerződést ajánlottak.

Béres András az FC Bruges akkori menedzsere: — Felhívott Szepesi Gyuri barátom, és arra kért, próbáljak segíteni. Én azonnal telefonáltam Budapestről az elnökömnek, aki azt mondta: ha az Ajaxnak jó Bálint, akkor nekünk is megfelel. Így lett Laci az FC Bruges játékosa.

— Szinte pillanatok alatt felgyorsultak körülöttem az események — mondta a középhátvéd, s közben rágyújtott egy illatos cigarettára. — Már mindenről lemondtam, aztán egyszer csak sorolták a szerződés pontjait, én pedig aláírtam.

— Nem volt benned keserűség, amiért nem az Ajaxhoz kerültél?

— Nézd, ők az utolsó pillanatig hitegettek. Elterjedt egy olyan pletyka is, hogy a hollandok már megbánták a dolgot, ezért nem mozdulnak. Az FC Bruges az előző esztendőben BEK-döntőt játszott, s gyakorlatilag ugyanazt megkaptam tőlük, mint amit az Ajax ígért. Évi 65 ezer dollárt. Igaz, nem készpénzben, hanem két év alatt, részletekben, s ez bruttó összeg volt. Persze engem ez akkor a legkevésbé sem érdekelt. Ne nevess ki, de talán fizettem volna, hogy profi csapatban játszhassak. Sokat segített a Ferencváros és az MLSZ. Cserébe azt várták, hogy helytállok, öregbítem a magyar foci hírnevét, és majd hozom a jó üzleteket. Amolyan küldetés volt ez...

— Irigylésre méltó küldetés?

— Európa második számú csapatának számított akkor az FC Bruges, s ez a klub szinte látatlanban szerződtetett. Talán felesleges bizonygatnom, hogy ilyesmi ritkán fordul elő a profivilágban. Emiatt biztosan irigyeltek sokan, de arra kevesen gondoltak, hogy a neheze ezután jön. Balul is elsülhet a dolog...

— Elutaztál Belgiumba két évre, méghozzá a család nélkül. Ez feltétel volt?

— Nem, de úgy gondoltam, jobb ha egyedül vagyok, mert így csak magammal kell törődnöm. Lehet, hogy most megvetnek ezért és egoistának tartanak, de mindig furcsa gyerek voltam. Biztosra vettem, egymagam jobban tudok koncentrálni a nagy feladatra. Talán túlságosan komolyan fogtam fel, de rögtön az jutott az eszembe, hogy rajtam múlik: követhetnek-e mások is külföldre.

— Mit szólt mindehhez a feleséged és a lányod?

— Semmit. Tudomásul vették.

— Nem nyomasztott a felelősség?

— Én doppingszernek fogtam fel. Igaz, ott járt az eszemben, milyen nagy szégyen lenne, ha az első magyart, aki hatvanegyszeres válogatott, hazaküldenék. Mondogattam is: nem szabad leégni, Laci! Helyt kell állnod, hogy milyen áron, az nem érdekes.

Bálint szinte lázba jött, széles kézmozdulatokkal magyarázta, miért igyekezett igazán külföldre.

— Tíz évet töltöttem el az NB I-ben. Sokszor játszottunk nyugati csapatokkal, és mindig valami leírhatatlan félelem fogott el bennünket, ha ellenük léptünk pályára. Még az osztrákok sem számítottak kivételnek.

— Borzasztóan kíváncsi voltam, hogy miben rejlik az erejük — folytatta. — Egy halom kérdésre kerestem a választ. Többek között érdekelt, hogy valóban jobbak-e mint a mieink, s ha igen, miért? Vajon felkészültebbek fizikailag? Mik azok a körülmények, amik lehetővé teszik, hogy kihozzák magukból a maximumot? Izgatott az egész mechanizmus. Mindezt belülről akartam látni.

Ha nem sikerül, akkor életem végéig megválaszolatlan marad ez a sok-sok kérdés. Különféle magyarázatok mindig akadtak, de ezek jobbára csak feltételezések voltak. Vagyis pro és kontra nem bizonyíthatók.

Bálint László, az első magyar idegenlégiós remekül megállta helyét az utóbbi húsz esztendő egyik legerősebb belga bajnokságában. Ottléte alatt az FC Bruges történetének legfényesebb lapjait írták. A bajnoki aranyérmet és a Belga-kupát egyaránt elhódították. Külön érdekesség, hogy Bálint volt az egyetlen, aki valamennyi találkozón pályára lépett az első ligában szereplő labdarúgók közül. Három találkozót leszámítva, a második évben sem adta át helyét senkinek a csapatban. Ekkor a bronzérmet sikerült megszerezniük, s ezzel újra biztosították a nemzetközi kupaszereplést. A magyar középhátvédnek szerződés hosszabbítást ajánlottak egy évre, ő azonban udvariasan nemet mondott.

— Mindig a maximumot akartam nyújtani — magyarázta. — A belga bajnokság sokat kivett belőlem, ezért jobbnak láttam, ha a második vonalban folytatom. Bevallom, az elején nagyon megijedtem, hogy nem bírom teljesíteni a követelményeket fizikailag. A belga éghajlat általában nem a legszerencsésebb, de a labdarúgás szempontjából ideális. Itt hadd szögezzem le, hogy a németalföldi csapatok, sőt ide sorolom az angolokat is, nem szánt szándékkal alakították ki a rájuk jellemző stílust. Egyrészt az ottani éghajlati viszonyok, a pályák állapota nem tette lehetővé a technikás, „pengés" focit. Másrészt nem latinos temperamentumú nép él azon a vidéken. Az ő mentalitásukra a céltudatosság, az eredménycentrikusság a jellemző, amely a maximális fegyelemmel végrehajtott taktikán keresztül valósul meg.

Belgium után — immár a családdal együtt — Franciaország következett. Az FC Toulouse másodosztályú együtteséhez Balla György, Brüsszelben élő magyar játékosközvetítő segítségével került. „Tervei ellenére" francia földön is élvonalbeli játékossá vált, ugyanis a lila-fehérekkel bajnokságot nyertek. Rövidesen megválasztották kapitánynak, ami azon a vidéken nagy megtiszteltetésnek számít. Bálint azonban ragaszkodott a második ligához... A Toulouse egyik gazdag mecénása, Mark Brailon támogatásával menet közben a Grenoble gárdájához igazolt. Itt egycsapásra kapitány lett. Remekül sepregetett harmadik külföldi klubjában is, mígnem 1984. január 13-án Cannes-ban megsérült, és két hónap múlva a bal térdét megoperálták.

— Az orvos véleménye szerint ez a térd annyira elkopott, hogy ebből képtelenség jót csinálni! — elevenítette fel kicsit keserű szájízzel a kórházi napokat, és a lábára mutatott. — Pedig mindent elkövettek a gyógyulásomért. Egyébként búcsúzni készültem, de nem így... Mindez két-három hónappal a bajnokság, és egyben labdarúgó-pályafutásom befejezése előtt történt.

— Erről senki sem tehet. Szégyenkezni viszont nincs okod, mert Fazekassal és Kocsissal egyetemben megálltad a helyed odakint. Érdekes, hogy Belgiumban csupán ezt a három nevet emlegették, pedig a legtöbb magyar labdarúgó ebben az országban próbálkozott.

— Valószínű, hogy nekem szerencsém volt a három klubbal. Sőt, biztos. Az is igaz, hogy mindent elkövettem a jó szereplés érdekében. Elvégeztem, amit kellett, de velem szemben szintén úgy jártak el, ahogy azt a szerződésben leírták. Soha nem kellett követelőznöm. Ugyanezt több magyar társam nem mondhatja el.

— A szerencsére hivatkozni kicsit álszerénységnek tűnik. Bizonyára készültél a profi életre?

— Ez így túlzás, mert zöldfülű voltam és idehaza sem tudtak komoly tanácsokkal ellátni. Azt viszont nem tagadom, hogy mindent alárendeltem a futballnak. Bárhova elmehettem, senki nem ellenőrzött, de nekem az jelentette a szórakozást, ha jól végeztem a munkámat. A megfelelni vágyás kitölti az életemet! Amikor kijártam a nyolc osztályt már akkor elhatároztam, hogy focista leszek.

— Mikor érezted, hogy befogadtak?

— Társaimmal az első találkozás úgy zajlott le, hogy Béres András bemutatott az öltözőben, és közölte a kapitánnyal, hogy flamandul nem beszélek, de németül megértjük egymást. — Sebaj, a futball egy olyan nemzetközi nyelv, amit mindenki megért! — válaszolta a belga fiú. — Persze tudtam, hogy ez így nem igaz. Készen állt már az ezer szavas flamand szótáram, később ugyanilyent készítettem Franciaországban, és mindkét nyelvet megtanultam közepes szinten. A tökéletes, vagy legalábbis megközelítőleg zökkenőmentes beilleszkedés alapvető feltétele, hogy megértsék az embert, illetve megértesse magát. Egészen másként kezelik az idegent, ha beszéli az ottani nyelvet. Szimpátiával is jár, amiből sokat profitálhat az idegenlégiós.

— A nyelv ismerete nélkül nyilván a kapitányi karszalag szóba se került volna?

— Így igaz. Első hallásra furcsa, hogy egy zárkózott fickóra bízzák a többiek ügyes-bajos dolgaikat. A tekintély azonban nagy úr. Ebben a világban sokat számít, hogy milyen eredményeket mondhat magáénak a labdarúgó. A hatvanegyszeres válogatottság, no és a jó bemutatkozás Belgiumban már nem lehet a véletlen műve. Szerénytelenség nélkül állíthatom, hogy jól ismerték a nevemet. Azok után pedig, hogy a francia Lille elleni bemutatkozó mérkőzésemen 1-0-ra nyertünk az én szabadrúgásgólommal, még csettintettek is. Jobban rendezni sem lehetett volna!

— Sikerült egyértelmű választ kapni a kiutazáskor ágaskodó kérdésekre?

— Úgy érzem, igen. A legfontosabb tapasztalat, hogy minden a megélhetés kockázatára vezethető vissza! A körülmények arra kényszerítik a játékost, hogy teljesítőképessége maximumát nyújtsa. Létkérdés: szerepel-e a csapatban? Ezzel kapcsolatban van egy érdekes történetem, ami mindennél hitelesebben bizonyítja, hogy a legelismertebb profi labdarúgók is féltik az állásukat, mindent megtesznek azért, hogy ne próbálkozhasson a helyükön senki. Edzőtáborozáson vettünk részt az NSZK-ban az FC Bruges csapatával a bajnokság előtt. Az egyik foglalkozás végén lábteniszcsatát vívtunk, és olyan súlyosan össze-

fejeltünk Vandereyckennel, hogy mindketten eláj ultunk. Egy besötétített szobába fektettek bennünket, mivel agyrázkódást szenvedtünk. Másnap reggel szédelegtünk, fel sem tudtunk kelni. Egyszer csak azt vettem észre, hogy Vandereycken az óráját figyelte, majd feltápászkodott és kiment a szobából. Azt hittem, újra eláj ulok, amikor megláttam, hogy felöltözött, és egy labdával a hóna alatt elindult a többiek után a pályára. Volt még öt perc az edzés kezdetéig, összeszedtem a maradék erőmet és kissé támolyogva követtem. Ha ő, a válogatott erőssége nem engedi meg magának még a kényszerpihenőt sem, akkor nekem sincs jogom hozzá! — mondtam magamban és összeszorított fogakkal részt vettem a foglalkozáson. Hogy mennyire felkészültek általában a belga labdarúgók? A tudásszintjükhöz képest sokkal nagyobb hatásfokkal játszanak, mint mi idehaza. Vagyis célratörőbbek. A futball abszolút értékrendjéhez tartozó meghatározás szerint viszont a magyarok felkészültebbek. Éppen ezért meggyőződésem, hogy azok a magyar játékosok, akik komolyan veszik a profi szerződést, vágynak a sikerre, azok ebben a millióben is képesek helytállni.

— A közvéleményt eddig kevesen győzték meg erről.

— Így igaz, és azért örülök, hogy ez a könyv megjelenik, mert most mi, labdarúgók is elmondhatjuk a véleményünket. Amikor a szurkoló legyint egy külföldre szerződött játékos neve hallatán, vagyis előre leírja, azt én felületes dolognak tartom. A kérdés ugyanis korántsem ilyen egyszerű. Emlékezzünk csak arra az időre, amikor például a mi generációnk lehetőséget kapott. Magyarországról már kilógott a lábunk, felesleges szépíteni: leírtak bennünket! Kérdezem én, akkor minek alapján várták tőlünk, hogy a misztifikált profivilágban a legjobbak legyünk? Meggyőződésem, hogy öt-hat évet már nem tudtunk volna eltölteni magyar pályán az élvonalban. A szurkolók egy harminc év körüli játékost öregnek tartanak és hamar kifütyülik. Nos, ezek közül hármannégyen befutottunk nyugaton. Annak ellenére, hogy az engedélyt már leszálló ágban kaptunk! Ez a másodvirágzás egyébként egy nagyon kiegyensúlyozott magánélet mellett vált lehetővé. Több pihenésre volt szükség, hogy bírjam az edzéseket, mérkőzéseket. Egyúttal szeretném eloszlatni azokat a mendemondákat, amik szerint mi, idegenlégiósok nyűgnek tartottuk a válogatottságot. Óriási tévedés, és távol áll tőlem, hogy most tiszteletköröket „rójak". Elvégre letöltöttem az időt, tehát bármit mondhatok már. Igenis dicsőség, értékmérő, ha számítanak valakire a válogatottban. Emlékszem, a Svájc elleni találkozón idegenben én lőttem az egyenlítő gólt. Meglepetésemre a repülőtéren várt az FC Bruges elnöke a játékosokkal, hogy mielőbb gratuláljanak. Rájöttem, hogy maguk felé hajlik a kezük, hiszen Európában megírták az újságok a gólszerző nevét, s azt is, hogy az FC Bruges középhátvédje. Vagyis ez nekik is elismerést jelentett. A labdarúgónak pedig egy másik lehetőséget, hogy emelje az ázsióját.

— Sajtó és pénz. Két lényeges fogalom.

— Úgy bizony, és milyen szoros összefüggés van közöttük. Kezdem a sajtóval. Először is vezetőnek és játékosnak egyaránt kötelessége nyilatkozni az

újságírónak. Sőt, a meccs után kinyílik az öltözőajtó és bárki beléphet. Ha kérdez, válaszolni kell. A labdarúgók nagyon fontos személynek tartják az újságírót, hiszen sok függ tőlük. Előbb-utóbb akár a szerződésük, jövedelmük. Az elnökhöz kritika esetén nem ronthat be a játékos, csak ha hívatják. Aligha mondok újat azzal, hogy minden a pénz körül forog. Éppen ezért sokan úgy gondolják, ez a Bálint csak dumál, pedig elsősorban a pénz miatt ment külföldre. Nézzük reálisan a kérdést. Nyilván valamiből élni kell, tehát a pénz nem elhanyagolható szempont. Az én kiutazásomat viszont akkor nevezhettük volna üzleti vállalkozásnak, ha előre tudjuk a bevétel és a kiadás rovatot. Sok mindent a saját káromon tanultam meg. Menet közben tudtam meg például, hogy mennyi adót kell fizetni, és mennyi pénzből lehet megélni nyugaton. No meg azt is, hogy miként szabad szerződést kötni. Amit biztosan tudtunk, hogy egy 31 éves játékosért nem fizetnek csillagászati összeget.

— Azért anyagilag sem jártál rosszul?

— Ilyet nem is állítottam. Sőt, a jövedelmemből sem csináltam titkot. A Fradi a három klubtól sorrendben 20, 30 és 10 ezer dollárt kapott. Nekem Brugesban 65 ezer dollár, Toulouseban és Grenobleban pedig évi 200 ezer frank járt. Ez így hatalmas pénznek tűnik, de ebből Belgiumban 50, Franciaországban 45 százalék adót vontak le. Ezenkívül a Magyar Olimpiai Bizottságnak is járt 10 százalék belőle, sőt a Magyar Nemzeti Banknál még 20 százalékot forintra kellett váltani. Félreértés ne essék, ezt csupán azért részleteztem, hogy világos legyen a kívülálló előtt a jövedelmünk.

— Ha Bálint Lászlóra bíznák, hány éves korban szerződhetnének külföldre a magyar labdarúgók?

— Az ideális a 27—28 év lenne. Egy játékost akkor kell kiengedni, amikor még a maximumra képes. Persze, a hazai néző is kérdezheti: neki nincs joga látni az ereje teljében levő labdarúgót magyar pályán? Lám, nem is olyan egyszerű dolog. Talán a minőséget kellene szem előtt tartani, és vele együtt megvizsgálni, hogy ki milyen arányban profitálhat abból, ha egy labdarúgó külföldön folytatja? Ma már nem csak a válogatott szereplése a fontos. Egy-egy játékos nevén, profi csapatban nyújtott teljesítményén keresztül is minősítik országa labdarúgását. Nem mindegy, kiket „delegálunk”, s az sem mellékes, hogy bekerülnek-e ilyen formában a magyar futballisták az európai vérkeringésbe. Nyilasi Tibor például aligha jutott volna el a Ferencvárossal az utóbbi években a legjobb nyolc közé a BEK-ben. Vagy, hogy a szomszédos Csehszlovákiából Ausztriába szerződött Panenkát említsem, aki a Rapiddal került a KEK-döntőbe. Persze, napjainkban már egyre nehezebb jó szerződést kötni a profiknál. Kivételt csupán az „ászok” jelentenek. Két egyforma képességű játékos esetén ugyanis egészen biztos, hogy a helybeli mellett döntenek. Ha viszont a külföldi még drágább is, akkor szóba sem jöhet.

— A beszélgetés alatt többször is hangsúlyoztad, hogy a tapasztalatszerzés volt a célja az öt esztendős külföldi tartózkodásnak. Most mégis a Phylaxia Vállalatnál közgazdászként dolgozol és meccsre is ritkán jársz.

— Amikor nyugatra mentem, nem hangzott el olyan kijelentés, hogy ha visszajössz, remek beosztásod lesz. Igazságtalannak is tartanám, ha valaki a külföldi évek után kiváltságos jogokat élvezne. Ennek ellenére kaptam ajánlatokat és ezeket visszautasítottam. Még tanulnom kell és egyáltalán nem biztos, hogy jó edző lesz belőlem. Mindenesetre a Testnevelési Főiskolán a szakedzőire járok, mert a Fradinak tervei vannak velem. A „hogyan tovább" persze még a jövő zenéje...

III. FEJEZET

NEM TESZÜNK ÁRCÉDULÁT A NYAKUKBA

— A külföldi szerződés jutalom, de nevetséges összegekért nem adjuk sportolóinkat!

Mindjárt a lényeggel kezdi, röviden, tömören fogalmaz a magyar menedzseriroda vezetője, aki csaknem négy esztendeje foglalkozik a külföldre szerződő magyar sportolók ügyeivel. Csáki Sándor, az OTSH elnökének szaktanácsadója ötvenkilenc éves, jól beszél németül, és otthonosan mozog sportberkekben. Éppen akkor került pont a vízilabdás Csapó olaszországi szerződésére, amikor irodájában fogadott. A labdarúgók külföldi munkavállalásának lehetőségeiről, feltételeiről kérdezősködtem.

— Kapus és védőjátékos számára ma már szinte lehetetlen csapatot találni. Az egykori válogatott Tóth József a mai napig neheztel ránk, pedig egyetlen külföldi klub sem jött érte. Azt sem tudják a szurkolók, hogy éppen Tóth Józsefet — érdekeink ellenére, de érdemeire való tekintettel — úgy ajánlottuk Finnországba, hogy az MLSZ egyetlen fillér haszonra sem tartott igényt. Egyébként középpályást is csak elvétve keresnek. Mindenkinek góllövő csatár kell, aki mennybe viszi a csapatát!

— Sajnos, a klubok ludasak abban, hogy megígérik a játékosnak a szerződést és ha nem jön létre az üzlet, akkor az MLSZ és az OTSH felé mutogatnak. Képtelenek megérteni futballistáink, hogy a piacon nagyobb a kínálat, mint a kereslet.

— Mintha visszaesett volna az üzlet?

— Ez csak látszat. Ha kevesebb játékos is megy külföldre, azokért szép pénzt kapunk. A győri Póczikért például először 50 ezer dollárt kínált az Antwerpen. Hallani sem akartunk róla. Utána 100 ezret ígértek, de ezt sem fogadtuk el. Végül megegyeztünk 150 ezer dollárban. A magyar klubok nem rendelkeztek tapasztalattal, így gyorsan elterjedt, hogy nálunk olcsón lehet játékost kapni! Az első időben inkább az üzletet kötő menedzserek, vállalkozók jártak jól.

— Rossz a véleménye róluk?

— Nem szívesen tárgyalunk a külföldre szakadt hazánk fiaival, akik pillanatok alatt felismerték, hogy be lehet csapni az egyesületi vezetőket és a játékosokat. Nem csupán a „hivatalosan” nekik járó összeget igyekezték bekasszírozni, hanem előre kikötötték a labdarúgóknak, ha létrejön az üzlet,

úgy az ő pénzükből is bizonyos százalék megilleti őket. Olyan esetről is tudunk, amikor egy játékossal két szerződést kötöttek: az egyik nálunk volt érvényes, a másik abban az országban ahol játszott. Gondolom nem nehéz kitalálni, hogy a két szerződésben szereplő pénzösszeg különbözetét kik tették zsebre? Sajnos a labdarúgók most is gyakran hozzák magukkal a menedzsert.

— Ki dönt abban, hogy kiért mennyit kérnek a piacon?

— Állandóan figyeljük a nemzetközi „árfolyamot" és viszonyítunk. A labdarúgó értékét a szövetséggel és a klubbal közösen állapítjuk meg.

— Tudok olyan eseteket, hogy a klubok és a játékosok is megelégedtek volna viszonylag szerényebb összeggel.

— A klubok több játékoson szeretnének túladni, mint amennyin lehetséges, vagy amennyire szükség van. Tudomásul kell venni, hogy nem lehet elhelyezni harminc futballistát egyetlen esztendő alatt. Sajnos, úgy tapasztaljuk, hogy az egyesületek minden idős játékostól igyekeznek megszabadulni. Ha ugyanis sikerül a szerződés, nem kell a labdarúgónak munkahelyet nézni, a jövőjéről gondoskodni. Mi nem teszünk árcédulát a játékosok nyakába, de nem engedjük azt sem, hogy jóval értékük alatti, előnytelen szerződést kössenek velük. Szidtak bennünket, mint a bokrot, mert nem engedtük Svájcba szerződni Törőcsiket. Kérdem én: mit várhat a labdarúgó egy olyan klubtól, amelynek az elnöke szóban az Újpesti Dózsának, illetve az OTSH-nak 200 ezer dollárt, a játékosnak pedig évi 60 ezer jövedelmet ígér, később viszont már csak 120 ezer dollárról beszél. Sőt, annak is csupán a felét akarja kifizetni a szerződéskötéskor. A fennmaradó részt pedig akkor, ha Törőcsik negyvenöt mérkőzésből harmincötöt sérülés nélkül játszik végig. Nevetséges! Ilyen a profi világban nem létezik. Hiába tüzelték ellenünk Törőcsiket, ilyen feltételekkel felelőtlenség kiengedni egy embert külföldre!

— Mik a labdarúgók külföldi munkavállalásának feltételei?

— Azok szerződhetnek külföldre, akik becsülettel képviselték az egyesületet és a válogatottat. Ez a lehetőség még jobb eredményre ösztönözhet. Először a klub javaslata kell a szerződéshez, majd ha a Magyar Labdarúgó Szövetség elnöksége jóváhagyja azt, akkor az OTSH elnöke ad tárgyalási engedélyt. Megfelelő ajánlat esetén az államtitkár hozzájárul a szerződés megkötéséhez is.

— Nyílt titok, hogy Nyilasiért legalább fél millió dollárt szeretett volna bekasszírozni az OTSH.

— A 300 ezer dollár sem kis pénz.

— Vannak előnyt élvező országok a szerződéseknél?

— Nincsenek, de tény, hogy a legtöbben Ausztriába igyekeznek, mert az közel van, többször haza lehet jutni. Bármelyik országba nyitott a kapu labdarúgóink előtt, az más kérdés, hogy van ahol nem kaphatnak munkavállalási engedélyt, vagy a bajnokság magas színvonala miatt szóba sem jönnek.

— Nőtt-e a magyar labdarúgók ázsiója a válogatott remek szereplése következtében?

— Feltétlenül. A görögök például egy ilyen mérkőzésen „szúrták ki" Esterházyt.

— Úgy tudom, hogy a legtöbb magyar újság téves összeget közölt vele kapcsolatban.

— Valóban. A Bp. Honvéd labdarúgójáért nem 250, hanem 170 ezer dollárt fizettek a görögök. A többi pénzt: 80 ezer dollárt a játékos kapja, innen a félreértés.

— Nyilasihoz hasonlóan Esterházy sem töltötte be a harmincadik életévét, mégis szerződést köthetett. Hogyan lehetséges?

— Ha az egyesület javasolja a játékost, akkor az OTSH elnöke a korhatártól függetlenül is engedélyt adhat. A Ferencváros és a Bp. Honvéd egyaránt hozzájárult a távozásukhoz, s mivel nem akármilyen összeget ajánlottak értük, nem volt akadálya, hogy külföldön szerepeljenek.

— Eddig csupán az élvonalból távoztak labdarúgók. Mi történne ha egy NB II-es játékosra esne a külföldiek választása?

— Erre még nem volt példa. Külön elbírálás alá esne, valószínű zöld utat kapna a labdarúgó.

— Találhatók a listán úgynevezett „hétvégi" profik is.

— A Győr-Sopron és Vas megyében élő alacsonyabb osztályú labdarúgók burgenlandi klubokkal próbálkoznak egyezkedni. Ezek általában területi bajnokságban szerepelnek. A burgenlandi szövetség jónéhány játékos ügyében küldött kérelmet hozzánk, de ezeket elutasítottuk, mert ellentétesek az OTSH idevonatkozó szabályzatával. Más a helyzet a szombathelyi Halmosi, a győri Somogyi és néhány társuk esetében. Ők élvonalbeli futballisták voltak és sokat tettek klubjukban is a magyar labdarúgásért. „Hétvégi játékosnak" számítanak, jobbára csak egy-egy edzésre és a mérkőzésre utaznak Ausztriába. Értük egyébként nem kellett fizetniük az osztrák egyesületeknek. Tehát mégegyszer szeretném hangsúlyozni: a külföldi szerződés jutalom is!

— Ezek szerint nem nyitják nagyobbra a kapukat?

— Nem célunk kiárusítani a labdarúgóinkat.

— Milyen anyagi haszonnal jár egy-egy szerződés az ország számára?

— Kezdjük azzal, hogy a játékosok vételára valutában az OTSH-hoz „folyik be", aminek ellenértékét forintban utalják át az egyesület számlájára. A labdarúgó bruttó jövedelmének tíz százalékát szintén valutában köteles befizetni a Magyar Olimpiai Bizottságnál az olimpiai alap javára. Továbbá az új kormányrendelet értelmében 1983. óta a külföldi munkavállalóknak, így a sportolóknak is forintra kell váltaniuk jövedelmük húsz százalékát a Magyar Nemzeti Banknál.

* * *

Dr. Szepesi György, a Magyar Labdarúgó Szövetség elnöke szorgalmazta, hogy futballistáink előtt „kinyíljon a kapu", s az arra érdemesek a már említett szempontok alapján profi kluboknál folytathassák pályafutásukat.

— Úgy gondoltam, hogy képzett embereket kapunk majd vissza, akik vezetőként, edzőként gazdag tapasztalatok birtokában sokat segíthetnek a sportágnak — emlékezett hat év távlatából dr. Szepesi György. — Másodszor: a válogatottban való becsületes helytállásért cserébe biztosítjuk ezt a lehetőséget. Ösztönző lehet a fiatalok számára!

— Egyre több magyar játékos talpára kötnek útilaput. Nem bánta meg, hogy a profi szerződések mellett tört lándzsát?

— Őszintén szólva többen talán érdemtelenül jutottak külföldi játéklehetőséghez. Olyanok is, akik nem öregbítették az MLSZ hírnevét. Persze korántsem szabad ilyen tragikusan felfogni a történteket, hiszen a futballhatalomnak számító országok labdarúgóit is gondolkodás nélkül elbocsátják. Van, aki képes beilleszkedni, megállja a helyét egy adott közösségben, van aki nem. De, ne csak a negatív példákról beszéljünk. A nyitás remekül sikerült, három hónap után Fazekas fényképeivel jelentek meg az újságok Belgiumban. Bálinttal együtt ünnepelték a szurkolók. A közelmúltban Görögországban találkoztam a belgák szövetségi kapitányával, aki egyik előadója az edzőképző intézetnek. Felsőfokon nyilatkozott Fazekasról. Dicsérte szorgalmát, s meggyőződése, hogy éppen olyan kitűnő edző lesz, mint amilyen remek labdarúgó volt. Bálintról a francia, Esterházyról pedig a görög szövetség elnöke áradozott. Sőt, Stelios görög játékvezető, utóbbi fiú sportszerűségét, példamutató magatartását külön kiemelte. A követendő út tehát adott. Ennél jobb reklámot nem tudok elképzelni a magyar futballnak! Előbb-utóbb mi is profitálunk a kint járt labdarúgókból, hiszen közülük Pusztai, Martos és Csapó vezető lett, illetve lesz. Bekapcsolódik majd a szakmai munkába Mucha után Bálint és Fazekas is, hogy csak néhány nevet említsek. Biztos vagyok benne — függetlenül attól, kinek miként sikerült a külföldi „kirándulás" —, hogy ma valamennyien szélesebb látókörrel rendelkeznek, mint amikor elszerződtek. Láthatták például, hogy odakint az edzések előtt és után sem töltik tétlenül a napot a labdarúgók. Aztán az is eszembe jutott, hogy nálunk már a húszas években is gyorsan öregnek nevezték a harmincadik év felé közelgő labdarúgót. Puskás Öcsi esete ékesen bizonyította, hogy egy más miliőben ebben a korban másodvirágzásra képes egy játékos. Talán arról sem szabad megfeledkezni, hogy az idegenlégiósok helyére idehaza új emberek, fiatalok kerülhettek, akiknek korábban legfeljebb csak a kispadon jutott hely.

— Idegenlégiósaink közül többen panaszkodtak, hogy kevés segítséget kaptak Magyarországról a kinti élethez. Ugyanakkor a legalapvetőbb tanácsokat sem fogadták meg.

— Örülök, hogy ez is szóba került. Kértem, a szerződéseken tüntessék fel, hogy a labdarúgók valamennyien vegyenek részt nyelvtanfolyamon. Érdemes lenne utánanézni, hányan iratkoztak be egy-egy kurzusra? Értetlenül állok a lustaság és a spórolási láz előtt. A legnagyobbak, élen Rummeniggevel az intenzív nyelvoktatás fontosságát hangsúlyozzák, mert szégyenteljes dolognak tartják, ha egyetlen szót sem értenek leendő környezetük szavaiból.

— A menedzserek és vásárolni szándékozó klubok vezetői egyre többször kérdezik: miért nem köthetnek a magyar játékosok olyan szerződést, hogy a továbbiakban új egyesületük rendelkezhessen velük?

— Jogos a kérdés. Annál is inkább, mert ilyen esetben jóval több pénzt kapnánk a labdarúgókért. Mi azonban nem akarjuk, hogy szabadon üzleteljenek velük mások, és bekerüljenek a nyugati játékos-piac olykor nagyon sötét útvesztőibe. Számunkra fontosabb az ember, mint a pénz és álláspontunk a jövőben sem változik.

— Ön személy szerint mennyire vesz részt a profi szerződések megkötésében?

— A dolog anyagi részével elvből sem foglalkozom. Természetesen tudomást szerzek a végleges elképzelésről, de sem menedzserrel, sem külföldi klubvezetővel ilyen ügyben nem ülök le tárgyalni. Arra viszont bármikor hajlandó vagyok, hogy egy pohár ital erejéig koccintsunk a létre jött új kapcsolatra.

— A legtöbb labdarúgó ezidáig Belgiumban próbálkozott. Miért éppen ebben az országban?

— Azért, mert Bálint László remekül játszott az FC Bruges színeiben. A kitűnő propaganda hatására egymás után jelentkeztek a magyarokért a belga klubok.

— Ön a FIFA végrehajtó bizottságának a tagja. A FIFA vitás esetekben tud-e igazságot szolgáltatni?

— Éppen a múlt esztendőben hozott egy fontos döntést a testület. Ennek lényege, hogy a szerződéskötésnél részletfizetéses megállapodás esetén csak akkor nyújt jogvédelmet, amennyiben a játékost vásárló klub bank-garanciát ad. Esterházyért például öt részletben fizetnek a görögök. Az első részlet 90 ezer dollár, ezt megkaptuk. De hol a biztosíték arra, hogy a fennmaradó pénzt is ki tudja fizetni új csapata. Többszörös figyelmeztetésemre egy görög bank vállalta a kötelezettséget arra az esetre is, ha netán menetközben anyagi nehézségek támadnak a klubnál. A jövőben a szerződésnél tehát erről sem szabad megfeledkezni.

— Szóba került, hogy rövidesen a huszonnyolcadik életévük betöltése után külföldre szerződhetnek a magyar labdarúgók. Valóban módosul a korhatár?

— Tárgyaltunk róla, de változatlan az álláspontunk. Csak harminc év után folytathatják profiként játékosaink. Kivételt persze tehetünk és teszünk is. Jelenleg olyan labdarúgónk nincs, akiért annyit fizetnének, mint Nyilasiért, vagy Esterházyért. Egyébként a jövőben nagyon odafigyelünk az engedélyezésnél. Csak azok kapnak zöld utat, akik kiemelkedő teljesítményt nyújtanak a bajnokságban. Első tehát a minőség. A klubok évente már csak egy-két játékost javasolhatnak, s nekik kell rangsorolni azt a néhány embert. Ha netán egy csapatból két, esetleg három labdarúgó is engedélyt kapna, akkor az mehet külföldre, aki előnyösebb feltétellel, előbb kap konkrét ajánlatot.

— Tehát csökken a „kivándorlók" létszáma?

— Egészen biztos. Annál is inkább, mert tarthatatlan, hogy az egyesületek a különböző értekezleteken esetleges gyengébb eredményeiket a külföldre szerződött játékos kiválásával magyarázzák. Szeretném hangsúlyozni: egyetlen klubot sem kényszerítettünk arra, hogy megváljon a labdarúgójától. Sőt a Ferencvárossal közöltük, hogy kockázatos egyszerre lemondani Nyilasiról és Szokolairól, de nem hallgattak ránk. Tehát ilyen esetekben nagyon sportszerűtlen áthárítani a felelősséget az MLSZ-re és az OTSH-ra!

IV. FEJEZET

MENNYIT ÉR MARADONA ÉS NYILASI?

Az emberiség egyik legeredetibb, s a történelem menetét jelentős mértékben meghatározó felfedezését valószínű a föníciaiak tették a pénz „meglelésével". Az eltelt néhány ezer év alatt aztán nem egy alkalommal bebizonyosodott az a bankári megállapítás, hogy a pénznek saját, önálló „logikája" van.

Ez az önállónak kikiáltott logika persze korántsem önálló, sokkal inkább a bankároké, a világ pénzeinek útját irányító pénzembereké. Ebben a körforgásban valahol mi magyarok is jelen vagyunk, egyrészt a Külkereskedelmi Bank révén, amelynek kereskedői idegen árualapokkal nemzetközi üzleteket kötnek. Az iménti „definícióra" egy közérthető példa, amikor Angliában megveszünk valamit, s azt eladjuk Indiának — természetesen haszonnal!

A Külkereskedelmi Bank ügyvezető igazgatója: Gyöngyösi Nándor, aki több mint húsz esztendeje dolgozik a vállalatnál. Van tehát tapasztalata a világpiaci munkában. Régóta furdalt a kíváncsiság, mi a véleménye az országhatáron túlra szerződött magyar labdarúgók áráról egy pénzügyi szakembernek. Annak aki elsősorban a pénzen keresztül szemléli a világot. Mi tagadás kíváncsi lettem volna arra is, hogy miként ítéli meg a kérdést Fekete János, a Magyar Nemzeti Bank első elnökhelyettese, aki egyben az MTK-VM társadalmi elnöke. Sajnos, vele nem volt szerencsém, udvarias levélben megköszönte, hogy gondoltam rá, és külföldi előadásai miatt megértésemet kérte.

Gyöngyösi Nándorról viszont kiderült, hogy meglehetősen jól informált, otthonosan mozog a sportvilágban. Sőt diákévei alatt szorgalmasan rúgta a bőrlabdát. Később nézőként hódolt a labdarúgás örömeinek, s egy jó mérkőzésről ma sem mond le.

— Külkereskedelmünk egészében elhelyezhető áru-e a labdarúgó?

— Az áru kategorizálása elég furcsa a mi szakmánkban. A magyar élelmiszereknek például feláruk, az iparcikkeknek pedig aláruk van nyugaton. A labdarúgóknak? Hát... Egy biztos, eltorzultak az arányok a piacon. Nem hiszem, hogy normálisnak tekinthető a több mint hét és fél millió dollár értékkülönbözet Maradona és Nyilasi között. Ebben persze az is közrejátszik, hogy nem rendelkezünk még elegendő tapasztalattal.

— Tehát áron alul „kelnek el" sportolóink?

— A legtöbben igen. Távol áll tőlem, hogy bárkit is kioktassak. Én csupán a véleményemet mondom el, hiszen megkérdezett. ötletszerűen ezt a mun-

kát nem lehet végezni. Ehhez egy szakemberekből álló szervezetre van szükség, amelynek tagjai a külkereskedelemben és a sportban egyaránt járatosak. A labdarúgás, a sport már régen bevonult a szórakoztatóiparba. Természetesen, ha a magyar foci újra jó lesz, akkor beindul az üzlet is. Puskást, Czibort annak idején úgy kapkodták volna, mint a péknél a friss sóskiflit. Tehát ebben is pénz van. Azt kell eldöntenünk, hogy komolyan bekapcsolódunk ebbe a folyamatba, vagy nem.

— Arra céloz, hogy külkereskedőre kellene bízni a dolgot?

— Maradjon csak az OTSH égisze alatt, de a külkereskedő munkában jártas szakembert ne mellőzzék. Ez éppen olyan komoly tevékenység, mint amikor kávét, vagy búzát veszünk és eladunk. Kellő piacismeret és dokumentáció szükséges mindegyikhez. A piacot akkor is szükséges ismerni, ha éppen nincs eladó játékos. Mit szólna egy Sportimpexhez, vagy egy mini Sport-Tescóhoz, amely külföldi játékosügynökségekkel tartana kapcsolatot, s amikor értelmét látná, egy-egy mérkőzés megtekintését javasolná. A művészvilág egyébként kézzelfogható példákat produkál. Érdemes lenne a hangversenyirodával konzultálni, ahol két évtizede zongoristák, karnagyok, énekesek külföldi szerződéseit intézik. Aki nyugaton járt, tapasztalhatta, hogy az összes jó cigányzenekarunk ott muzsikál. Méghozzá borsos árért. Mert az üzlet az üzlet!

— Az igazi üzletet azonban csak a nemzetközi szintű labdarúgók jelenthetik.

— Igen, s hogy ilyenekkel rendelkezzünk, ahhoz nagyon körültekintően kell eljárni. Talán furcsa, de én a bajnokság előtt kihirdetném, hogy a jövő évi játékosaukción csak azok jöhetnek számításba, akik kitűnő teljesítményt nyújtanak, s ezáltal biztosítják a helyüket a 15—20 fős keretben. Ez bizonyára nagyobb fegyelemre késztetné a labdarúgókat, és lelkesítő lehetne. Akik nem ütik meg a felállított mércét, azokkal nem szabad szóba állni! Hadd példálózzak megint a hangversenyirodával, ahol így fogalmaznak: „Akármilyen művészt nem engedünk ki, mert leránthatja az árat!". Persze, hogy jóval kisebb ára van a nemzetközi piacon a magyar labdarúgónak egy nyugatival szemben, abban a szegényes reklám is szerepet játszik. Sőt, a belső, a hazai reklám szintén hiányzik. Gondoljunk csak egy nyugatnémet játékosra. Ha két gólt lő egy találkozón, szinte fellegekbe emelik az újságírók. Sőt napok múlva is róla cikkeznek.

— Játsszunk a gondolattal, ez esetben a pénzzel. Tegyük fel, hogy az MLSZ engedélyezné a külföldi játékosok szerződtetését. Vásárolhatna a Ferencváros mondjuk a Nyilasiért kapott összegből egy profi labdarúgót? Feltéve, ha tudna.

— Nem. A kettőnek ugyanis jogilag semmi köze egymáshoz. A Magyar Deviza Kódex szerint az egyesületre is vonatkozik a deviza-beszolgáltatási kötelezettség. Természetesen a Magyar Nemzeti Banknak. Az, hogy egy klub, szakosztály „kitermelte" a devizát, az nem jogosíthatja fel arra, hogy annak egy

részét meg is tartsa magának. Arról nem is beszélve, hogy teljes egészében felhasználja a céljaira.

— Az elmúlt években gyakran változott a dollár árfolyama. A legtöbb labdarúgó szerződéséről azonban hiányzik az a mondat, hogy mindig az árfolyamnak megfelelő pénzösszeget köteles fizetni a klub. Így sokan futnak a különbözet után — a legtöbbször hiába!

— Látja, ezért is ajánlatos lenne a külkereskedő jelenléte. Egyébként a kérdés egyszerű banktechnikai művelettel megoldható. Ennél még lényegesebbnek tartom, hogy a külföldre szerződő labdarúgók a jelenleginél részletesebb „útravalót" kapjanak. Egy idegen országban nem könnyű talpon maradni, ezt többen a saját bőrükön tapasztalhatták, hiszen idő előtt távozniuk kellett. Szükségük van tehát valamiféle érdekvédelemre, elvégre a jövőre nézve nekünk üzleti szempontból sem lehet közömbös, hogy milyen vélemény alakul ki. Sajnos pillanatnyilag úgy tűnik, nem kapósak a magyar labdarúgók!

V. FEJEZET

IDEGENLÉGIÓS-LISTA

Több mint három évtizedes tilalom után labdarúgóink közül szép számmal kaptak engedélyt az MLSZ-től, illetve az OTSH-tól, hogy külföldön kamatoztassák tehetségüket, képességeiket. Az idegenlégiós-listán kereken negyven név szerepel és az 1985. április 30-i állapotot tükrözi. Ők azok a szerencsés vagy szerencsétlenül járt magyar futballisták, akik belekóstolhattak a profiéletbe. Igen, szerencsés, vagy szerencsétlen emberek, hiszen van, akinek sikert, hírnevet, másnak viszont keserűséget, szomorúságot hozott a külföldi szereplés. Közülük huszonhárman szólalnak meg a következő oldalakon. Talán nem felesleges megjegyezni, hogy az itt felsorolt negyven labdarúgón kívül még jópáran próbálkoztak volna, de nem sikerült csapatot találniuk. (Rothermel, Tieber, Szepesi, Tóth J. és mások.)

Megjegyzés: a táblázatban a * jelzés az úgynevezett „hétvégi" játékosokra vonatkozik, akik csupán néhány edzésre és a bajnoki mérkőzésekre utaznak a közeli Ausztriába.

Ssz.	A játékos neve	Ország	Klub	A szerződés időtartama
1.	Bálint László (FTC)	Belgium Franciaország Franciaország	Fc Bruges Toulouse FC FC AS Grenoble	1979. VIII. 17.—1981. VI. 30. 1981. VII. 1.—1983. VI. 30. 1983. VII. 1.—1984. VI. 30.
2.	Fazekas László (Újpesti Dózsa)	Belgium Belgium	Royal Antwerpen St. Truden	1980. VII. 1.—1984. VI. 30. 1984. VII. 1.—1985. VI. 30.
3.	Müller Sándor (Vasas)	Belgium Spanyolország Ausztria	Royal Antwerpen Hercules Alicante FC Leopoldstadt	1980. VII. 1.—1981. VI. 30. 1981. VII. 1.—1983. IX. 23. 1984. X. 1.—1985. VII. 30.
4.	Salamon József (Diósgyőri VTK)	Görögország	PAOK Szaloniki	1980. VII. 14.—1982. VII. 15.
5.	Dunai Antal (Újpesti Dózsa)	Ausztria	CEOK Simering	1981. III. 1.—1981. VI. 30.
6.	Pusztai László (FTC)	Ausztria	SC Brixalu Eisenstadt	1981. III. 1.—1983. VI. 30.
7.	Bene Ferenc (Újpesti Dózsa)	Finnország	Sepsi 78	1981. V. 10.—1982. X. 31.
8.	Kocsis István (Bp. Honvéd)	Belgium	Lierse SV	1981. VII. 1.—1983. VI. 30.
9.	Kozma Mihály (Bp. Honvéd)	Belgium	KSV Watershei Thor Genk	1981. VII. 1.—1982. IX. 3.

10.	Martos Győző (Volán SC)	Belgium	KSV Watershei Thor Genk	1981. VII. 1.—1983. VI. 30.
11.	Mészáros Ferenc (Vasas)	Portugália Portugália	Sporting Lissabon SC Farense	1981. VII. 1.—1983. VI. 30. 1983. VII. 1.—1984. VI. 30.
12.	Mucha József (FTC)	Belgium	KSV Waregen	1981. VII. 1.—1983. VI. 30.
13.	Tóth András (Újpesti Dózsa)	Belgium	Lierse SV	1981. VII. 1.—1983. VI. 30.
14.	Karsai László (Videoton SC)	Ausztria	SC Brixalu Eisenstadt	1981. VIII. 13.—1982. IX. 12.
15.	Pintér Sándor (Bp. Honvéd)	Belgium	Royal Antwerpen	1982. I. 1.—1982. VIII. 1.
16.	Koritár Lajos (MTK-VM)	Ausztrália	St. George Budapest SC	1982. III. 1.—1983. II. 11.
17.	Kolár Endre (Újpesti Dózsa)	Finnország	Valkeakoskea Haka	1982. VI. 20.—1986. XII. 31.
18.	Csapó Károly (Tatabánya)	Franciaország Franciaország	Toulouse FC FC AS Grenoble	1982. VII. 1.—1983. VI. 30. 1983. VII. 1.—1986. VII. 1.
19.	Zombori Sándor (Vasas)	Franciaország	Montpellier La Paillade FC	1982. VII. 1.—1985. VI. 30.
20.	* Halmosi Zoltán (Haladás)	Ausztria Ausztria	SV Oberwart Sportverein Rechnitz	1982. VII. 10.—1984. XII. 31. 1985. I. 1.—1986. VI. 30.
21.	Gujdár Sándor (Bp. Honvéd)	Görögország	Arisz Szaloniki	1982. VII. 15.—1983. XII. 22.

Ssz.	A játékos neve	Ország	Klub	A szerződés időtartama
22.	Török Péter (Vasas)	Spanyolország	FC Uella	1982. VIII. 1.—1983. X. 26.
23.	Pál József (Bp. Honvéd)	Belgium	RFC Liege	1982. VIII. 20.—1983. X. 1.
24.	Glázer Róbert (Rába ETO)	Belgium	KSC Eindracht Aalst	1982. IX. 1.—1983. IX. 20.
25.	Nagy László (Újpesti Dózsa)	Svájc	FC Locarno	1983. VII. 1.—1984. VIII. 30.
26.	Póczik József (Rába ETO)	Belgium	Royal Antwerpen	1983. VII. 1.—1985. VI. 30.
27.	Váradi Béla (Vasas)	Franciaország	FC Tours	1983. VII. 1.—1986. VII. 1.
28.	* Kulcsár Ferenc (Haladás)	Ausztria	SV Oberwart UFC Siget	1983. VII. 10.—1984. VII. 10. 1984. VII. 10.—1985. VII. 10.
29.	Nyilasi Tibor (FTC)	Ausztria	Austria Memphis	1983. VIII. 1.—1985. VII. 31.
30.	Szokolai László (FTC)	Ausztria	Sturm Graz	1983. VIII. 1.—1985. VIII. 1.

31.	Katzirz Béla (Pécsi MSC)	Portugália	Sporting Lissabon	1983. VIII. 15.—1985. VII. 31.
32.	Tatár György (Diósgyőri VTK)	Spanyolország	Castelon D. F.	1983. VIII. 30.—1984. VI. 28.
33.	Godán Lajos (Csepel SC)	Finnország	Jämsonkosken Ilves R. Y.	1984. VI. 1.—1986. X. 31.
34.	*Somogyi József (Rába ETO)	Ausztria	Zundorf B.	1984. VII. 1.—1985. VII. 31.
35.	*Király Ferenc (Haladás)	Ausztria	SV Oberwart	1984. VII. 10.—1985. VII. 10.
36.	Fekete László (Újpesti Dózsa)	Ausztria	Sturm Graz	1984. VIII. 1.—1986. VIII. 1.
37.	Weimper István (Tatabánya)	Görögország	Arisz Szaloniki	1984. VIII. 1.—1984. XII. 5.
38.	Kereki Zoltán (ZTE)	Ausztria	Innsbruck	1984. VIII. 14.—1986. VII. 10.
39.	Komjáti András (Vasas)	Görögország	Pierikosz Katerini	1984. XII. 19.—1986. XII. 31.
40.	Esterházy Márton (Bp. Honvéd)	Görögország	AEK Athén	1985. I. 1.—1987. I. 1.

VI. FEJEZET

GÓLOK - KIRÁLYOK, KOLDUSOK...

A LABDÁT NEM SZABAD ELVESZÍTENI!

Antwerpen—Deurne. Verőfényes júniusi délután. A Rivereen hofon, a környékbeliek kedvenc parkjában akár a telt ház táblát is kitehetnék. Minden pad foglalt, sőt a kávéház teraszán sincs már szabad hely. Érthető, hiszen a kikötővárosban nem mindennapos vendég a napfény. A szomszédban, az FC Royal sporttelepén csend és nyugalom. A szebb napokat is megért patinás belga klub labdarúgói már szabadságukat töltik. A csapat a középmezőnyben végzett, ez mindenképpen csalódás az előző évi harmadik hely után. Ráadásul súlyos anyagi gondokkal is küszködnek az egyesület vezetői, így érthető, hogy a fiúk legtöbbjén igyekeznek túladni.

Fazekas Lászlóval, az FC Royal Antwerpen egyik idegenlégiósával ülünk a klub teniszpályái mellett található teraszon, ahol a magyar játékos a tőle megszokott komolysággal mondja, hogy egy évet még marad Belgiumban.

— Ezt amolyan levezetésnek szánom a másodosztályú St. Truiden színeiben. Az Antwerpen nevetséges összeget ígért.

— Nem nehéz a búcsú négy esztendő után?

— Hazudnék, ha azt állítanám, hogy nem éreztem jól magam az Antwerpennél. Amikor idekerültem, éppen fennállásának századik évfordulóját ünnepelte a klub. Ebből az alkalomból a brazil Flamengót láttuk vendégül és a 2-2-re végződött találkozó után tűzijátékot rendeztek. Micsoda este volt! És sikerült gyökeret vernem a csapatban.

— Bizonyára nem ment könnyen.

— Az elején többet tartózkodtam a levegőben, mint a földön. Elindultam, két-három cselt csináltam, és már a félpályánál menetrendszerűen felrúgtak. Túljutottunk az ötödik mérkőzésen is, de képtelen voltam a kapuba találni. Persze, ezt nem vették jó néven az európai góllövőlista akkori ezüstcipősétől. Elvégre azért szerződtettek, hogy rúgdaljam a gólokat! Az előkészületi mérkőzéseken minden remekül ment, de a bajnokin semmi sem jött be. Azt mondtam: ha belepusztulok, akkor sem adom fel! „Beleálltam” a földbe, leegyszerűsítettem a játékomat, és a kaputól húsz méterre kezdtem el cselezgetni. Meg is lett az eredménye. Harmincnégy gólt lőttem a százöt elsőosztályú mérkőzésen. Ebből hármat-hármat az akkor kitűnő FC Bruges és Standard Liege hálójába. Az utóbbi mesterhármas volt!

— Itt Belgiumban azt mesélik, hogy a cseleid ma is tűzbe hozzák a szurkolókat.

— Azért nem ölték ki belőlem ám teljesen a magyar iskolát — mondja nevetve, s nagyot hörpint a Coca-Colából. — Büszke vagyok rá, hogy a négy év alatt háromszor az FC Royal legjobb labdarúgójának választottak a szurkolók. Az első két bajnokságban elöl játszottam, a harmadik évben inkább a középpályán. A legutóbbi szezonban itt is, ott is. Szerencsére hamar rájöttem, mire kell ügyelni. A labdát soha sem szabad elveszíteni. Ez főben járó bűn! Igyekeztem úgy játszani, hogy a fontos eseményeknél jelen legyek. Átadásokra, gólpasszokra, gólokra gondolok, s ezáltal a nézők emlékezetébe véstem magam.

— Minek tulajdonítod a Belgiumban elért sikereidet?

— Annak, hogy soha nem estem pánikba és mindig magamban próbáltam keresni a hibák okát. Nézd, itt hiába viszed az elnöknek a kávét, hiába kívánsz neki kellemes ünnepeket telefonon, ha nem hozol hasznot. A világ összes karácsonyi lapját feladhatod, akkor sem fog szerződtetni. Nekem furcsa, amit az idő előtt hazatért magyar játékosok nyilatkoztak. Egyetlen egytől nem hallottam olyasmit, hogy nehéz volt és hibázott valamiben. Kétségtelen, nem egyszerű a beilleszkedés. A legtöbben alighanem ott tévednek, amikor nem alkalmazkodnak a külföldön élő emberekhez, azok szokásaihoz. Mintha mi sem történt volna, folytatják az otthoni életmódot. Akadt olyan idegenlégiós, aki azt mondta: „Tanuljanak meg a belgák magyarul”! Hát ez sem itt, sem másutt nem vezet jóra.

— Mindenki tudja rólad, hogy túlságosan zárkózott vagy. Belgiumban is?

— Igen. Van egy nagy hibám. Nem szeretek inni. Engem nem dob fel, ha a játékostársaimmal egymást bámuljuk egy szórakozóhelyen és nézünk a vak világba. A család és a foci nekem többet ér. Én már csak ilyen vagyok...

— Pintér Sándor, aki évekkel ezelőtt a Bp. Honvédban futballozott, azt nyilatkozta, hogy nem segítesz a honfitársaidnak.

— Nagyon csúnya volt ez Pintértől. Különösen azok után, hogy sérülten érkezett Antwerpenbe. Már az első edzésen a gyúrópadon feküdt, mi pedig loholtunk a bokáig érő hóban. Őszintén szólva kicsit kellemetlen helyzetbe kerültem, mert abban bízott mindenki, hogy erőssége lesz a csapatnak. Nem is állták meg szó nélkül a játékosok. Fél évet tartózkodott Belgiumban, a társaság nem sok hasznot húzott belőle, a szezonzáró banketten aztán ő ropta legtovább a táncot. Ami furcsa, nem is nekem tűnt fel, hanem a vezetők és a játékosok csipkelődtek. Nem úgy mozog, mint aki sérült lenne! — mondták. Fogalmam sincs, mit várt tőlem Pintér. Mindenesetre, mivel én is magyar vagyok, rosszul esett. Egyébként aki Belgiumba jött és megkérdezett, annak elmondtam, mire ügyeljen.

— Olyan sokszor leírták már, hogy a profivilág kegyetlen és félelmetes. Mi erről a véleményed?

— Hát... Itt Belgiumban számunkra szokatlanul gondolkodnak a játékosok. Nincs klubhűség, minden pénzre megy. Nagy a stressz, mert nem tudni,

hogy egy hét múlva mi vár az emberre. Ha új fiú kerül a csapathoz, a vetélytársak szinte rettegnek az öltözőben. Olyankor látni kellene az arcokat. Még attól sem riadnak vissza, hogy lerúgják az újonnan érkezett társat, nehogy a helyükre kerüljön.

— Ez komoly?

— Halálosan. Az egyik belga játékostársam kijelentette például, ha az ő posztjára valakit hoznak és veszélyezteti a helyét az új fiú, gondolkodás nélkül a maródiak listájára küldi az edzésen. Jól ismerem, akiről szó van, tehát biztos vagyok benne, hogy nem habozna. És nem csupán ő az egyedüli.

— Póczik sérülése nem egy ilyen „ötlet" eredménye?

— Kizártnak tartom. Az a kapus, aki Józsi balesetét okozta, egy hallatlanul ügyetlen fiatal srác volt. Nagyon kevés pénzért vették oda a klubhoz, s csak végszükség esetén védett volna az első csapatban. Ez a fiú egyébként már korábban is produkált „életveszélyes" dolgokat.

— Ilyen körülmények között miért vállaltad a „vendégmunkás" szerepét?

— Jól kerestem én odahaza is, nem voltak anyagi gondjaim. A Rózsadombon laktunk, nyugati kocsival jártam. Meg a szülők is tudtak segíteni. Igazából a kíváncsiság hajtott. Sértődött ember voltam, meg akartam mutatni, hogy megállom a helyem Belgiumban is. Örülök, hogy sikerült. Odahaza 33 évesen 36 gólt lőttem a bajnokságban és megkérdezték tőlem: nem akarod abbahagyni? Itt nem az évek számítanak, hanem amit a pályán csinálsz. Azt hiszem, ha otthon maradok, már régen elfelejtenek. Itt viszont... Négy évet játszottam egy erős bajnokságban, részt vettem az UEFA kupában és a Belga-kupában. Természetesen anyagilag sem jártam rosszul.

— Talán mert tudsz számolni. Úgy hírlik, hogy dörzsölt profikat megszégyenítő módon alkudoztál már a szerződés megkötésekor, ellentétben a legtöbb magyar labdarúgóval.

— Müller Sanyival együtt jöttünk az FC Royal Antwerpenhez. Ő előbb aláírta a szerződést, mint én. Utólag tudtam meg, hogy marhaságot csinált, mert az adóról megfeledkezett. Én kikötöttem, hogy vezessék rá a papírokra: a felajánlott pénz nettóban értendő! Mivel nem értettem az elején a dolgokhoz, ezért megkérdeztem néhány ismerőst. Azóta sok mindent megtanultam. Például azt is, hogy ha leülök egy elnökkel tárgyalni, akkor pillanatok alatt át kell látnom a dolgokat. Nekünk, magyaroknak, biztos furcsa, hogy szerződéskötéskor nem húzzák, halasztják a választ. Először a vezető közli, hogy szüksége van a játékosra, majd a futballista bejelenti, mennyi pénzért hajlandó aláírni. Ha a klub vezetője bólint, akkor minden rendben. Ellenkező esetben mindent elfelejtenek a tárgyaló felek. Az egész két perc alatt lezajlik. Nyilván azért, mert mindenki tudja, hogy mit akar.

— Egyéb meglepetésben is volt részed?

— Persze. A fiatal játékosok mentalitása különösen szembetűnő. Tizenkilenc-húszéves srácok, és olyan önbizalmuk van, mint akik százszor szerepel-

tek már a válogatottban. Nem tisztelik a kort, edzéseken is odarúgnak a sztároknak. Rettentően rátermettek.

Fazekas László kilencvenkétszer öltötte magára a címeres mezt. Magyarországon és Belgiumban összesen 570 élvonalbeli mérkőzésen jutott szóhoz, s ezalatt 244 alkalommal talált az ellenfelek hálójába. A legbüszkébb arra, hogy a külföldön legálisan, szerződéssel munkát vállalt magyar futballisták közül ő az egyetlen, aki négy évet töltött el egy klubnál. Tavaly nyáron a berchemi villanegyedből három kislányával egy vidéki városba költözött a Fazekas házaspár.

— St. Truiden nyolcvan kilométer távolságra van Antwerpentől — szólal meg a feleség, Jutka asszony. — A negyvenezer lakosú település második ligás csapata azért vette meg Lacit, hogy az élvonalba segítse őket. Nagyon szerettünk ezen a híres cseresznyetermő vidéken lakni. A lányok imádják a kertet és az állatokat. Csend, nyugalom vesz körül bennünket ebben a kétszintes, minden igényt kielégítő házban.

Fazekas személyében az egyetlen profit foglalkoztatja a St. Truiden. A többiek valamennyien dolgoznak, s csak késő délután vagy este van edzés, hetente három-négy alkalommal. A 38 esztendős magyar hol a középpályán, hol a kétszemélyes csatársorban játszik.

Amikor ez a könyv az olvasó kezébe kerül, az utolsó sorok már múlt időben értendők. Sőt Fazekasék további sorsa sem derül ki ebből a fejezetből, mindenesetre annyi bizonyos, hogy a Megyeri út „Kapája" — így becézték régen — nem akar elszakadni a labdarúgástól.

— Még nem tudom, hogy tapasztalataimat hol tudom kamatoztatni — mondja. — Sikeres vizsgát tettem a flamand nyelvből és elvégeztem az edzőiskolát. Óriási dolognak számítana, ha itt Belgiumban kezdhetném edzői munkámat. Ebből többet profitálhatna a magyar futball, mint amikor Nigériába, Kuwaitba szerződik valaki. Sajnos, nem könnyű most csapatot kapni, válságos időszakhoz érkezett a belga labdarúgás. A fekete pénz körüli botrány óta sok klub kénytelen volt visszatérni a félprofizmushoz. Neves játékosok hagyják el az országot, komoly munkanélküliség van, s ez nagy harcot eredményez.

* * *

(A szerző szerencséje, hogy a nyomdai szedés, még így utólag lehetőséget ad az alábbiak közlésére: Fazekas László 1985. július 1-től a belga elsőosztályból kiesett Racing Jet edzője lett. Egyéves szerződést kötöttek a brüsszeliek a sokszoros válogatott újpesti labdarúgóval.)

A KULCSSZÓ: NETTÓ!

Úgy érkezett a megbeszélt időpontban, mint egy divatlapból kivágott férfi manöken. Öltözete: aprókockás világos zakó, sötét nadrág, zsemlyeszínű ing és vékony barna nyakkendő. Ja kérem, „Mülcsi", a Vasas egykori karmestere mindig adott magára. Amióta pedig hosszabb időt töltött külföldön...

— Lehet, hogy zrikának szántad, de tényleg sokat változik az ember, ha más országban él — kezdte Müller Sándor, aki a belga és spanyol profik életébe egyaránt belekóstolt. — Állítom, hogy keményebb, szívósabb lettem. Bármiről is legyen szó, már nem adom fel egykönnyen.

— Vagyis kifejezetten hasznos volt számodra a profi élet?

— Úgy van. Idehaza a klubhűséget, a törzsgárdatagságot hangoztatjuk, és olyan türelmesek vagyunk a játékosokkal, hogy az sokszor már idegesítő. Törőcsik körül több mint öt éve megy a huza-vona. Ha egyszer megvillan, akkor hónapokig reménykednek a vezetők, hátha megismétli. Profiéknál minimális a türelmi idő. Ami nálunk öt évig húzódik, arra ők egyetlen idény alatt pontot tesznek. Ugye Kempest nem kell bemutatni senkinek sem? A Valencia színeiben játszott, de nem úgy, ahogy azt elvárták tőle. Már a kiesésre álló Alicante csapatában keresi a kenyerét. A név sehol sem számít, csak a teljesítmény! Ez törvény a piacon. Felesleges, hogy megvédjem a szerződés lejárta előtt hazaérkezett magyar idegenlégiós társaimat, de mielőtt bárki rájuk húzza a vizes lepedőt, nem ártana körültekintőbben tájékozódni. Mert a messziről jött ember valóban azt mondhat, amit akar, de aki ismeretlen ebben a világban, az ne legyen okos a szerkesztőségi íróasztal mögül. Arról nem is beszélve, hogy gyermeteg dolog mindenkit egy kalap alá venni. Ezer oka lehet annak, hogy valakit hazaküldenek. És azt se felejtsük: nem csupán a magyar labdarúgók jutnak ilyen sorsra! Náluk sokkal nagyobb játékosok is! Persze, természetes, hogy mi elsősorban a mieinkért aggódunk.

— Ebben a „más világban" nem féltél?

— Hazudnék, ha nemmel válaszolnék. Igenis féltem. Volt bennem egy kimondhatatlan belső szorongás, mert 32 évesen belecsöppenni egy jó belga bajnokságba, nyelvtudás nélkül... Ráadásul egy 14. helyen tanyázó csapathoz kerültünk. Ugyanakkor örültem is a lehetőségnek. Végül azt kaptam, amit vártam. Rákényszerítettek a komoly munkára, ami jó és rossz is volt! A jobb oldalon irányító középpályást játszottam, Fazekas Lacitól pedig elöl gólokat vártak. Velünk együtt került az Antwerpenhez a kitűnő fiatal jugoszláv edző: Davidovics, és a kilencedik helyre hozta fel a csapatot. Néhány meccs kivételével végigjátszottam a bajnokságot.

— A második évet viszont nem töltötted le, továbbálltál. Tisztázzuk végre az okát. Annyi mindent beszéltek a hátad mögött.

— Nem a legszerencsésebb feltételekkel írtam alá a szerződést. A játékosközvetítő valószínűleg arra gondolt, hogy nem fogunk sokszor nyerni és csak a negyedéért játszottam. Nagyon bosszantott!

— Fazekasnak nem voltak ilyen gondjai.

— Igen, ő jóval többet keresett.

— Nyilván körültekintőbben járt el a szerződéskötéskor.

— Lehet. Ma már én is másként csinálnám. A szezon végén egyébként kértem a vezetőket, hogy tüntessük fel a szerződésen, mennyi pénz jár nekem nettóban, de nem mentek bele. Közben hazajöttünk szabadságra, és Budapesten találkoztam egy Spanyolországban élő játékosközvetítővel, aki előnyös feltételekkel ajánlott szerződést a Hercules Alicante első osztályú csapatához. A két klubnak sikerült megegyeznie, így két évre a spanyol üdülővárosba költöztünk.

— Nem bántad meg?

— Szó sincs róla. Egy újabb országot ismertünk meg, ahol csillagászati összegeket fizetnek ki a labdarúgókért, gyakran meggondolatlanul! Ezen a helyen kellemesebben teltek a napok. Belgiumban gépies az élet, a labdarúgás. Spanyolországban tudnak nevetni az emberek, a futball játékosabb, igaz durva is. A Hercules egy olyan csapat, amelyik ki-be jár az első osztályba. Mindkettő légköréből volt részem, sőt a második évben majdnem eladtak Svájcba. Hat meccsről hiányoztam, végül maradt a régi edző és visszakerültem a csapatba. Talán érdekes: harmadik csatárt játszottam, idegenben nem kellett embert fognom, hazai pályán viszont igen.

— Úgy hallottam, Spanyolországból is a pénz miatt álltál tovább.

— Így is fogalmazhatunk. Míg Belgiumban a havi fizetések kisebbek és inkább a prémiumot emelik, mérkőzésenként általában öt-hatezer belga frank volt, addig Spanyolországban a fix összeg lehet magas. Ez utóbbi részben a szép számú közönséggel magyarázható. Az én szerződésemet a dollár akkori árfolyamának megfelelően kötöttük. Egy dollár 95 pezetát ért, s nekem ez alapján fizettek, mivel nyoma volt a papírokon. Ha hosszabbítunk, marad a 95 pezeta, holott akkor már egy dollár értéke 170 pezeta volt. Egyébként Spanyolországban nincs pardon. Ha egy klub nem fizet, leteszik a másodosztályba. A második év vége felé ennek ellenére gondok voltak a fizetésemmel. Puskás Öcsi bácsi segítségével a játékosok szakszervezetéhez fordultunk, és azonnal megkaptam a pénzemet. Az ilyen eljárásnak persze egyetlen klub sem örül és utána már nem tanácsos ott maradni. Az igazat megvallva, egy kicsit bele is fáradtam az egészbe. Hiányoztak a barátok, akikkel itthon egy-egy kudarc után azért leülhettem és megvitattuk a hibákat.

— Belgium és Spanyolország után újra a Vasas következett, ahonnan „eltanácsoltak".

— Amikor visszatértem, Mészöly közölte, hogy nem leszek kezdő ember. Az indiai túra után pedig egyesek kijelentették: rossz hatással voltam a fiatalokra. Ma sem értem, miért? Természetesen kértem, hogy engedjenek el a Fáy utcából. Nem tartóztattak. Amolyan levezetésként Ausztriában a harmadosztályú bécsi FC Leopoldstadtnál rúgom a labdát. Az Austria egykori váloga-

tottjával: Pirknerrel már a hatodik helyre „húztuk fel" a csapatot. Hetente egy edzésre és a bajnoki mérkőzésre utazom ki. Változatlanul szeretek játszani...

TRAGÉDIA A KISPADON

— Halálfélelem fog el ma is, ha az Olympiakosz elleni mérkőzésre gondolok. Az első félidő húszadik percében Kosztikosz kihagyta a javunkra megítélt büntetőt. Lóránt Gyula a kispadról a földre esett és meghalt. Szívroham végzett vele. Amikor Kosztikosz megtudta, ott a pályán sírógörcsöt kapott. Némán ültünk az öltözőben a szünetben, aztán nem is tudom, honnan merítettünk erőt a folytatásra. Talán a keserűség, a fájdalom vitt előre bennünket, végül 1-0-ra nyertünk. A lelátón őrjöngtek a szurkolók, fogalmuk sem volt róla, hogy mi történt a mesterrel. Csodálatos embernek ismertem meg Lórántot. Tűzbe mentünk volna érte mindannyian...

Ha Görögországról esik szó, Salamon Józsefnek, a Diósgyőri VTK egykori középhátvédjének rögtön ez a szörnyű pillanat jut az eszébe. A tragédia egyben derékba törte a tősgyökeres miskolci labdarúgó profi pályafutását is.

— Heinz Höher személyében egy furcsa edző került a PAOK-hoz — folytatta Salamon, aki az első esztendőben biztos pontja volt a negyedik helyen végzett csapatának. — Ma sem tudom miért ettem a tartalékok keserű kenyerét a következő bajnokságban. Azt rebesgették, hogy Lóránt és Höher között még az NSZK-ban voltak viták, utóbbi irigykedett a mester sikereire és ki nem állhatta. Azt is beszélték, hogy a szocialista országból érkezett játékosokkal már más görög csapatnál sem szimpatizált. Távol áll tőlem, hogy magyarázkodjak. Mindenki azt gondol, amit akar, viszont tényleg nem értettem Höhert. Szerénytelenség nélkül állíthatom, hogy a keretben nem volt jobb képességű labdarúgó ezen a poszton. Mégis, szinte mindenkit megpróbált a helyemen, de nem talált igazi középhátvédet. Én meg ültem a kispadon. Az eredmények még jöttek — bronzérmet szereztünk — hiszen Lóránt komoly szakmai munkát végzett Szalonikiben. Többször megaláztak ebben az időszakban, de mindent lenyeltem. Amikor megkérdezték Höhert, hogy ki a legszimpatikusabb játékos számára a csapatban, a nevemet említette. Valószínűleg gúnyból. Öt évig maradhattam volna, de nem bírtam tovább. A második nyáron összepakoltunk és hazaköltöztünk a családommal.

Salamon József az elsők között szerződött külföldre Magyarországról, bár sokáig hiába volt engedélye, senki nem érdeklődött utána. Aztán, akár a mesében, váratlanul Európa egyik akkori sztárcsapata, a Standard Liege jelentkezett érte. Végül lemondtak róla, öregnek találták! Ekkor jött a hír: Lóránt Gyula visszatért egykori sikerei városába: Szalonikibe. Ezzel eldőlt a 31 esztendős diósgyőri kapitány sorsa. A PAOK játékosa lett. Görög földön is szerették a társai. Ellentétben a profivilágra jellemző rideg életmóddal, össze-

jártak, közös programokat szerveztek a csapat tagjai. Családias volt a légkör, barátságok szövődtek. Ennek bizonyítéka, hogy még ma is küldik a görög újságokat az egykori játszótársak Diósgyőrbe, és beszámolnak a klubnál végbe ment változásokról, no meg a családi eseményekről. Megérkezett 1982 novemberében az a lap is, amely a nyáron távozott Salamon nyilatkozatát idézte. A magyar labdarúgó akkor kijelentette, hogy Lóránt kemény munkájának gyümölcse a második évben kezdett beérni. Továbbá megjegyezte, hogy a jelenlegi helyezés csalóka, ugyanis Höher keze alatt csak dolgozgattak, s ennek még böjtje lesz, ha nem figyelnek oda. Akkor sokan úgy gondolták, hogy Salamonnal mindezt a sértődött labdarúgó mondatja. Aztán az élet őt igazolta...

FÜSTBE MENT „HADITERV"

Kevesen tudják, de több mint tíz esztendővel ezelőtt kis híján Bene Ferenc, az Ú. Dózsa labdarúgója kapott elsőként engedélyt külföldi profiszerződésre. Benéért 1975 áprilisában 1 millió schillinget ígért az Austria! Bár az MLSZ akkori elnöke: Kutas István megígérte a lilák játékosának a szerződést, a tervből nem lett semmi, mert valaki „megfúrta".

Három évvel később sem vált valóra Bene dédelgetett álma, pedig akkor nem schillingben, hanem dollárban adtak volna 1 milliót (?) érte, méghozzá Spanyolországban. Pedig már túl volt a harmincon! Fénykorában az Ajax és a Hamburg is csábította, sőt a válogatott 1967-es dél-amerikai túráján a világhírű argentin Boca Juniors akarta megszerezni. A Megyeri út egykori császára — 76-szoros válogatott — külföldön és idehaza egyaránt ontotta a gólokat, s a menedzserek akárcsak ma, régen is a mesterlövészekre vadásztak. Akkor persze nálunk egy futballista számára még rózsaszínű álom volt a profiszerződés!

— Boldogan megmérettem volna a nyugati profik között tíz évvel korábban, de a sors nem így akarta. Meg talán néhány jóakaróm sem. Aztán, 37 évesen amikor már úgy éreztem, hogy az ember semmit sem várhat a futballtól, kellemes meglepetés ért. Az elsőosztályú finn Sepsi 78 vezetői egy magyar játékost kértek az MLSZ-től és Szepesi György rám gondolt.

Bene még ma is izgatottan emlékezik a megfigyelők előtt játszott találkozókra. Barátság ide, barátság oda, a finnek nem bízták a véletlenre a „matuzsálemi korban" levő magyar labdarúgó munkavállalását.

— Újra kemény edzésbe álltam. Három hét elegendőnek bizonyult arra, hogy javuljon az erőnlétem és a testsúlyomra se lehessen panasz. Először itt a Dózsában figyeltek meg, aztán tíz napot töltöttem Finnországban. Négy próbameccset játszottam, méghozzá három poszton, és csak utána szentesítették az okmányokat.

— Mennyit ért egy Bene „autogram" 1981-ben?

— Tizenötezer dollárt, amiből tízezret az Újpest tett zsebre. Továbbá hat-

vanezer finn márkát, tehát 460 ezer forintot ígértek a kétéves szerződésemben. Igen, ígértek, mert részletekben fizettek, attól függően, hogy mennyi pénz folyt a pénztárba.

— Kárpótlást jelentett a finnországi kirándulás az elmaradt nagy lehetőségekért?

— Hazudnék, ha igennel válaszolnék, de jól éreztük magunkat a fiammal és a feleségemmel Seinejokiban. Hátravont középcsatárként irányítottam, s időnként gólokat is lőttem ebben a félprofi csapatban. Az első év jól sikerült, a második kevésbé. Új edző érkezett, akinek rövidesen útilaput kötöttek a lába alá, s mi csendben szakvezető nélkül búcsúztunk az élvonaltól. Maradhattam volna egy évet még, de nem tudtunk megegyezni, így jobbnak láttam, ha nem erőltetjük a dolgot.

VAKON A NAGYVILÁGBA

— Miért adtad el a Mercedest, Pista?

— Mert úton-útfélen megbámulták, s volt, aki nem tudta megemészteni, hogy nekem ilyen kocsim van, hát összekarcolta.

— Most mivel jársz?

— Egy ezerkettes Ladával. Szeretem a békességet.

Lábunk alatt ropog a hó a Lővérekben. A hegyoldalban fehér sapkás villák sorakoznak. A távolban a Hotel Lokomotív fényei.

— Gyönyörű helyen laktok — jegyzem meg egy háromszintes épület előtt.

— Megjárja! — válaszol lakonikus tömörséggel Kocsis István, a belga FC Lierse volt sepregetője, aki világéletében takarékoskodott a szavakkal.

— Csodálatos a lakás is — próbálkozom újra a beszélgetéssel, de már Kocsisék tágas, ízlésesen berendezett otthonában.

— Lehet, de mi szívesebben ülnénk az edegeni társasház negyedik emeleti lakásában.

A feleség egyetértően bólogat.

— Jó-jó, de egyszer minden szerződés lejár — nyugtatom a házigazdát.

— Az igaz, de velem elégedettek voltak Belgiumban, és a munkavállalási engedélyem még három esztendőre szólt. A klub elnöke időben, tavaly februárban újabb szerződést ajánlott.

— Akkor miért nem maradtál?

— Mert 50 ezer dollárt kért értem az OTSH az újabb két esztendőre. Jóval többet, mint amikor külföldre mentem. Egy 34 éves labdarúgóért ki ad ennyi pénzt? Sajnos az élvonalbeli kis egyesületek közé tartozó Lierse ezt nem tudta vállalni. Egyszer már különben is fizettek értem.

— Úgy tudom, hogy az a bizonyos 50 ezer dollár csak a tárgyalás elején került szóba. Aztán már az összeg feléért is engedélyezték a szerződéshosszabbítást.

— Májusban, de akkor már késő volt. A belgáknak cselekedni kellett, és mivel bizonytalannak látták az ügyemet, vásároltak helyettem játékost.

— Megérte volna maradni?

— Igen, bár a korábbinál kevesebb pénzt ajánlottak.

— Talán azért, mert tudták, hogy a magyar labdarúgók járatlanok a profivilágban, s nem a nemzetközi árfolyam szerint számolnak. A lényeg, hogy a hazai pénznemre átszámítva megéri-e nekik? S ha igen, azonnal bólintanak.

— Nekem azt mondták, hogy nem áll jól anyagilag a klub, ezért csökkentenék a fizetésemet.

— Ezek szerint kimondottan az anyagiak miatt döntöttél a vendégmunka mellett?

— Kaptam egy lehetőséget, amivel élni akartam. Tudtam, hogy nagy dolog a profik között szerepelni. Azzal is tisztában voltam, ha odafigyelek, anyagilag bebiztosíthatom a jövőmet.

— Miért fogadtad el az első ajánlatot?

— Miért? Mert más nem akadt.

— És mit tudtál az új csapatodról?

— Semmit...

— Tehát vakon belevágtál a nagyvilágba?

— Akár a legtöbb magyar labdarúgó.

— Nem féltél, hogy bukás lesz a vége?

— Kár lenne tagadni, vegyes érzésekkel utaztam ki. Tudtam, ha valaki játszik, akkor keres, ha nem, akkor elvágták. Már odakint találkoztam Fazekas Lacival, aki a lelkemre kötötte: soha ne kockáztassak a pályán! Inkább tízszer rúgjam ki taccsra a labdát, mint hogy egyszer is hibázzak. Nevetni fogsz, de a két év alatt végig ez járt az eszemben.

— Tudtad, hogy Tóth András is a csapathoz kerül?

— Nem közölték velem. Mint ahogy azt sem, hogy a Vasas elleni meccsen megfigyelnek.

— Egymás szerződését azért ismertétek.

— Csak annyit tudtam, hogy Andrásnak akkor is fizetnek, ha nem játszik. Nálam másként volt. A havi fizetés mellett csak akkor járt további pénz, ha pályára léptem.

— Ez nem bántott?

— Nem érdekelt. Én játékkal akartam megkeresni a kenyeremet.

— Akadt egyéb furcsaság is a szerződésben, no meg a fizetések körül is.

— Hát... lehet, hogy furcsán hangzik, de a mai napig sem tudom, s attól tartok, Tóth András sem, hogy miért vonták le csaknem a fizetésünk felét. Előfordult, hogy 80 ezer frankot kerestem egy hónapban, s abból jó, ha kézhez kaptam 50 ezret. Egy idő után érdeklődtem, de nem adtak igazán elfogadható választ. Adóról szó sem lehetett, hiszen azt magára vállalta a klub, s ezt a szerződésben is rögzítették.

— Azért nem minden került a megállapodásból a szerződésbe. S ki tudja, miért nem?

— Igen. Szóban megegyeztünk, hogy a lakás rezsijét is vállalják, aztán lemaradt a papírról. Szerencsénk volt, mert ennek ellenére rendesen fizették.

— Ahogy a találkozók jegyzőkönyveit nézegeti az ember, a szerencse elkísért a pályára is.

— Egy pillanatig sem éreztem, hogy idegenként kezelnek, pedig a csapatkapitány helyére szerződtettek, őt pedig beállósban játszatták. Igaz a magyar származású edzőnk: Bédli János a legelején megpróbált rábeszélni a beállós posztra, de nem vállaltam. Ennek ellenére udvarias, és segítőkész volt velem szemben a korábbi sepregetőtárs. Úgy gondolom, megértem a pénzemet. Szinte csak a válogatott szereplés miatt hagytam ki bajnoki mérkőzést. Sérült egyszer voltam, de öt nap alatt rendbe hoztak. Megbízható játékosnak tartottak!

— Mi az, ami mellbe vágott, amin igazán elcsodálkoztál?

— Hogy mennyire céltudatosan készülnek a játékosok. Ha valaki úgy érezte, hogy szükséges, korábban érkezett a pályára és az edzés előtt futott tíz kört.

— Az ilyet idehaza kiutálják a csapatból.

— Ahogy mondod. Ott senki nem foglalkozott azzal, hogy mit csinál a másik. A pályán kívül sem. Én Belgiumban is ugyanúgy dohányoztam, mint a Honvédnál és a kisfröccsről sem mondtam le.

— Edzeni a profik között sem szerettél?

— Nem, de megcsináltam, amit kellett. A bajnoki és tétmérkőzéseken viszont mindig hoztam, amit elvártak tőlem.

— Hol könnyebb játszani, a magyar vagy a belga bajnokságban?

— Arra számítottam, hogy nem sok különbség van a két mezőny között. Csalódtam. Belgiumban négy klasszis csapat futballozik a mezőnyben, a többi végig darálja a kilencven percet. Állandó mozgás van, a holt időt nem ismerik. Itthon természetes volt, hogy 2—3 percig semmi dolgom nem akadt a pályán, ott viszont sepregető létemre többet futottam, mint a magyar középpályások.

— Egyéb szakmai észrevételeid?

— Érdekes, hogy ellentétben a belga csapatok legtöbbjétől, 4—3—3-as hadrendben játszottunk. Amit ugyancsak megjegyeztem, hogy mesterien adagolta a terhelést az első évben Bédli János edzőnk. Ha látta, hogy szükséges, akár két nap pinenőt is elrendelt. A csütörtök nála különben mindig szünnap volt. Aztán amit idehaza ritkán tapasztaltam, differenciált edzésmunkát végeztek a játékosok. Egy idősebbet kevésbé vett igénybe, mint egy fejlődésben, ereje teljében lévő fiatalt.

— A flamand nyelvvel hogyan boldogultál?

— Marhaság volt, hogy nem tanultam nyelvet, de végül is én focizni mentem Belgiumba. A játékhoz szükséges tizenöt-húsz szót bemagoltam, s ez elegendőnek bizonyult.

— A magyar labdarúgókról milyen vélemény alakult ki?

— Amerre mentünk, Fazekast ajnározták.

— Felejthetetlen emlékek nyilván jócskán vannak?

— Csípést, ütést, harapást parancsolsz? Mindegyikből akadt egy-egy mérkőzés után. Gazdag a belga csatárok repertoárja. Három találkozót azért aligha felejtek el. Az első profiszereplésemet, amikor bajnokin 3-1-re vertük a Gentet. Ugyanabban az idényben két nagy csapat skalpját is megszereztük: az akkor világhírű Standard Liege-t 3-1-re, az Anderlechtet pedig 2-1-re győztük le. Természetesen büszke vagyok arra is, hogy egy éven keresztül játékostársak, csapattársak voltunk az Aranycipős belga válogatott Vandenberggel. Szinte mindig telt ház előtt játszottuk a hazai meccseinket, s lehet, hogy nem értettem, mit kiabál a 30 ezer ember, de azt éreztem: nagyon hálásak és szeretik a futballt! Nem csoda, ha valaki rosszul is játszott közülünk, de „felszántotta a pályát!"

— A hazaérkezés után sokan meglepődtek, hogy nem az élvonalban folytatod.

— Nagyon elkeseredtem, amiért nem sikerült a hosszabbítás. Maradhattam volna Kispesten, de gondoltam, egy év múlva, akár a fejemhez is vághatják: öreg vagy, nem kérünk belőled! Mivel a feleségemmel együtt csornaiak vagyunk, ezért erre a környékre igyekeztünk letelepedni. Így esett a választás Sopronra és az NB II-es klubra.

— Lám, a jól értesült szurkoló ezt másként tudja.

— Igen, én is hallottam, hogy az egyik fiam betegsége miatt költöztünk ide. Hála Istennek, egészséges mindkét gyerek, tehát kacsa, amit a szurkolók beszéltek.

— És az is kacsa, hogy a profivilágból győztesen távozó Kocsis István a zsebébe nyúlt és fizetett azért, hogy az NB II-es Sopron játékosa lehessen?

— Az nem, de jobb szeretném, ha ez nem kerülne a könyvbe.

— Ne haragudj, de örülnék, ha beszélnél róla. Már az olvasók miatt is...

— Kétszázezer forintot kért értem a Bp. Honvéd a Soproni SE-től, de ők nem tudtak fizetni. Megkerestem a kispesti vezetőket, kértem őket, elégedjenek meg az összeg felével, és azt én rendezem. Nagyon megértőek voltak, azt mondták: rendben!

— Erre te kifizetted ezt az összeget?

— Igen, százezer forintot.

— A mai pénzéhes világban, amikor lakást, pénzt adnak egy területi bajnokságban szaladgáló labdarúgónak, érthetetlen számomra az egész.

— Én csupán egy kis üzlethelyiséget kértem, ahol majd egy borozót nyithatunk a feleségemmel.

— Megkaptad?

— A csudát.

— Semmivel sem kárpótoltak a százezer forintért?

— Azt mondták, hogy részletekben visszafizetik, de tizenöt bajnoki mér-

kőzés után egy edzőmeccsen megsérültem, s orvosi tanácsra abba kellett hagynom a játékot. Tavaly októberben felbontották a szerződést is. Júniusban aztán sikerült egy búcsúmérkőzést szervezni a Bp. Honvéd ellen, melynek bevételéből visszafizették a kölcsön-pénz felét...

A „DARÁLÓBAN"

Belgiumban mesélték, hogy Tóth András nem teljesen egészségesen kötött szerződést az FC Lierse csapatával. A mondatot hallván az egykori kitűnő újpesti labdarúgó azonnal tiltakozott.

— Ez mese, hiszen a megállapodás csak az orvosi vizsgálat után lép életbe — lobogtatta, majd az asztalra helyezte a bizonyítékot, a szerződést. — Az ottani kórház orvosa tüzetesen megvizsgált a rendelőjében, ahol jelen volt a klub elnöke és főtitkára is. Az első év vége felé viszont, sajnos, valóban a maródiak listájára kerültem. Hasfalhúzódást állapítottak meg, súlyosbította a helyzetet, hogy a lovaglóizom tapadási helyén meszesedést észleltek, s az egész beszakadt. Nem volt vérellátás, ezért fájdalommal párosult. Megoperáltak, aminek következében négy hónapra harcképtelenné váltam.

Amikor Tóth Andrásról megtudták a szurkolók, hogy Belgiumba készül, sokan feltették a kérdést: — Mit akar ez a vékonydongájú „pengés" fiú a „diótörőben"?

— Lehet, hogy egy kevésbé rakkolós bajnokságban ezt a sérülést is megúsztam volna — mondta. — Ki tudja? Egy biztos, hiányzott a fokozatosság, két-három nap után teljes intenzitású foglalkozásokra került sor. Kegyetlen volt a harminc fokos melegben. Mivel a belga játékosok a szabadságuk alatt sem hagyják el magukat, teniszeznek, úsznak, így rövid idő után maximálisan terhelhetők. Amikor a mester észrevette, hogy baj van az erőnlétemmel, félrehívott és így szólt: — Muszáj, hogy kihagyjalak a csapatból a nyitányon. Nagyon figyelj oda a továbbiakban! Igyekeztem megfogadni a tanácsot. Az első évben húsz bajnokin végig játszottam, háromszor csere voltam. A második évről jobb nem beszélni. Új edző érkezett, beteg lettem és kis híján eladtak az Egyesült Államokba, illetve Görögországba. Én viszont Svájcba, vagy Ausztriába mentem volna szívesen. Az üzlet végül nem jött létre, de mivel jó szerződést kötöttünk, a második esztendőben szinte semmit sem dolgoztam és megkaptam a pénzemet.

— Azt hiszem, hibáztam, amikor Belgiumba mentem. Az ottani játék sehogysem ízlett nekem, de nem mertem tovább várni. Attól féltem, hogy nem kapok újabb ajánlatot. Közben a Dózsában kezdtek leírni. Panaszra még sincs okom, anyagilag nem jártam rosszul!

Pintér László, a Brüsszelben élő játékosközvetítő mesélte, hogy az FC Lierse színeiben Tóth András együtt játszott a belga gólkirállyal, Vandenberghgel, aki azóta már az Anderlecht ászaként ostromolja az ellenfelek kapuját.

Vandenbergh nem rajongott az Újpestről érkezett társáért, mert az szerinte nem hajtott, nem ütközött igazán. Ugyanakkor azt sem hallgatta el, hogy a legjobb labdákat a magyar Tóthtól kapta. Talán ez is valami...

CSAK A SZÁMOKAT LÁTTA...

A klubház társalgójában közömbös témáról beszélgetünk, amikor váratlanul „beszúrom" a kérdést: — Miért akartál külföldre menni?

— Miért? — kérdez vissza, és meglepetten néz rám. — Hát pénzt keresni — mondja kertelés nélkül.

Kár lenne tagadni „mellbe vág" a mondat. Az ember elszokott már a nyílt, őszinte beszédtől, divat lett óvatosan, kozmetikázva fogalmazni. Martos Győzőnek, a Bp. Volán SC harmincöt éves ügyvezető elnökének válasza azonban csak a lényeget tartalmazza. Nincs mellébeszélés. Martos közgazdász diplomát szerzett, és a TF labdarúgó edzői szakának hallgatója. Idegenlégiós labdarúgóink közül az egyetlen, aki klubvezetői megbízatást kapott. Ugyanolyan meglepetés volt számára, mint a külföldi szerződés. Bálint és Fazekas ajánlotta Belgiumba, de ő védő létére nemigen bízott a dologban. Aztán Kozma Mihállyal együtt, a német és holland határ közelében található, hatvanezer lélekszámú Genk városába költözött, hogy a KSV Watershei csapatánál próbáljon szerencsét.

— Csak azért sikerülhetett, mert akkor mindenki magyar játékosra vadászott Belgiumban. Egy ilyen őrület járta, no meg az előző évben éppen, hogy bent maradtak az első osztályban, ezért került szóba védőjátékos vásárlása is. Mivel nem voltam meghatározó ember a csapatban, követeléseim nem lehettek. A szerződéskötésnél csak a számokat láttam és gondolkodás nélkül aláírtam. Feltételeket elsősorban a csatárok szabhatnak.

— Azok sem nagyon, hiszen Kozma nem töltötte le a két évet ugyanennél a klubnál.

— Érdekes játék ez a futball. Misa — így becézték a szurkolók Belgiumban — az első évben a bajnoki mérkőzések felén a pályán volt, és sorsdöntő, parádés gólokat rúgott. Igen ám, de a csatártól is megköveteli a védekezést, ami neki nem volt az erőssége. Visszarohant ő, csak szerelni nem tudott. Azaz: nem taposott bele az ellenfélbe, s ez nagy bűnnek számított. Különösen a vezetők nehezteltek rá emiatt. Igazoltak is a harminckét éves Kozma helyett egy húszesztendős izlandi fiút, aki aztán az elnökség kedvére tört, zúzott. Misi meg visszajött az év elején a Honvédhoz. Mi tagadás, nekem sem volt könnyű helyzetem, hiszen klasszikus értelemben nem játszottam jobbhátvédet. Inkább amolyan középpályást. Volt futkosnivalóm elég. Harmincon túl, amikor minden év ajándék már a pályán, bizony jócskán tartalékolni kell az energiát. A sok pihenés mellett rengeteg bélszínt fogyasztottam. Valójában nem is az edzés volt fárasztó, hanem a mérkőzés, ahol kellenek a látványos dolgok. Ha

például kimegy az oldalvonalon túlra a labda, illik utánavetődni, repülni, függetlenül attól, hogy már képtelenség elérni. Fizikálisan készültem ki, ezért mondtam többször: jó, hogy vége az egésznek! Az imént felsoroltakkal ellentétben viszont könnyebbséget jelentett, hogy Belgiumban sem a közönség, sem a vezetők nem feltételezik a rosszat a játékosról. Ezért bátrabban megcsinálnak egy cselt, bátrabban lőnek kapura. A közhangulatot nagyban befolyásolják az újságírók, a cél: legközelebb még több néző menjen ki a stadionba.

— És milyen az öltöző hangulata?

— Éppen úgy, mint idehaza, akadnak hangadók, tréfacsinálók. A meglepetés erejével hatott, hogy barátként fogadtak a játékosok. Amikor kimentem, a lelkemre kötötték: vigyázz, kimért, rideg emberekkel találod szembe magad. Erre mi történt, még családi körbe is többen meghívtak.

— A profi, vagy félprofi klubok közé sorolható a KSV Watershei?

— Félprofi. A többség dolgozott, hat-hét ember élt csak kifejezetten a labdarúgásból. Érdekes, hogy amikor mindenki számára kötelezővé akarták tenni a profizmust, a játékosok és a vezetők egyaránt hevesen tiltakoztak. Nyugdíjas állásnak tekintik, ha valaki állami alkalmazott, azóta is jövedelemkiegészítésnek tekintik a futballt. Hogy mennyit tudnak összehozni ebből, ezt tényleg nem tudom. A szerződések különbözőek, így a bajnoki mérkőzéseken érvényes prémiumok is. Egymásét nem ismertük. Csupán a nemzetközi kupában volt egyforma a pénzünk. Ha jól emlékszem, amikor kivertük a KEK-ből a Paris St. Germaint, és a negyeddöntőbe kerültünk, kilencvenezer belga frankot kapott mindenki. A csapatot öt-hat tehetősebb üzletember irányítja, az elnök Albert Hermans építkezési vállalkozó. Amikor kint laktunk, Genk két élvonalbeli együttessel rendelkezett, azóta tudomásom szerint a Winterslag a második ligában játszik. Mi voltunk a népszerűbbek, általában nyolc-tízezer néző buzdított bennünket. Mindkét évben a középmezőny elején végeztünk, egy alkalommal Belga kupát nyertünk, a KEK-ben a későbbi győztes skót Aberdeennel szemben nem sikerült a döntőbe jutnunk.

— A külföldről hazatért játékosok némelyikétől sokat vár labdarúgásunk vezérkara. Jogos-e az elvárás? Egy másfajta társadalomban szerzett tapasztalatok átültethetők-e a mi viszonyaink közé?

— A profi élet után a Volán labdarúgó szakosztályának vezetőjeként sok mindenre rájöttem. Kevés lehetőségem volt, hogy például bizonyos kérdésekben lépni tudjak. Egy ember egy szavazat, olykor hiába nemes a cél, semmit sem számít. A mostani feladatkör sokrétűbb, kétségtelen, hogy nagyobb hatáskört biztosít, de mások a feltételek, mint Belgiumban. Hiába szeretnék például üzletelni a játékosok adás-vételével. Belgiumban kétszer annyi igazolt labdarúgót jegyeznek, mint Magyarországon, ahol állami támogatást kap a sport. Adott a külföldi piac is odakint. Ami mégis a legfontosabb, ott munkanélküliség van, és ezzel tűzben tartják az embereket. Tehát értéke van a munkahelynek! És ez nem csak a labdarúgásra vonatkozik. Nálunk? Folytassam? A vezetőnek lényegesen könnyebb a dolga Belgiumban. Felméri a pénzügyi lehetőségeit és

válogathat. Akár kelet-európai játékosok között, akik jóval olcsóbbak, mint mondjuk a hazaiak. Mi, magyar egyesületi vezetők csak akkor tudunk felmutatni eredményt, ha a bázisvállalat igazgatója szereti a sportot, és támogatja a szakosztályt, a klubot. Belga földön üzletet látnak a futballban, hiszen adókedvezményben részesül, aki a sportra költ. Azt hiszem, a reklámot is másképpen értelmezzük. A Rába-gyárnak és a Videoton Vállalatnak aligha lényeges hogy a cég emblémájával játsszon a hazai bajnokságban a labdarúgó csapata. Ki jelentene számukra konkurrenciát, amikor a Rába egyeduralkodó az országban, színes televíziót pedig nem mindig lehet kapni. Ez nyugaton nyilván másként fest.

Mint volt labdarúgó és jelenlegi egyesületi vezető helyesnek találnám, ha az eddigi tapasztalatokat, véleményeket összegyűjtenék a sportág vezetői és megvitatnák a cseppet sem elhanyagolható kérdéseket. Megérné a fáradságot. Érzésem szerint az igazi hasznot a még aktív játékosokból húzhatná labdarúgásunk. Feltéve, ha az igazán kiemelkedő labdarúgók, úgymond klasszisok, huszonhat éves korban kerülhetnének külföldre, s erősítenék válogatottunkat. Ebben a korban a patinásabb futball-nemzetek nagy klubjai is szóba kerülhetnének. Aztán én végleg kiengedném a külföldi piacra ezeket a játékosokat. Nemcsak azért, mert nagy pénzt kapnánk értük, hanem mert még több tapasztalattal gazdagodnánk. Aki viszont hazajön, azt tekintsük szabad embernek, és igazoljon oda, ahová akar. Furcsa, hogy fél éven belül két helyről is pénzt kap a régi klub az idő előtt visszatért játékosért.

KUNCOGTAK A NŐK LISSZABONBAN

Bobó, a nyurga portás megtekerte a dereka körül a labdát, jobbra nézett és az ellenkező irányban álló társának dobta. A siker nem maradt el, a közönség akár a bikaviadalon, ollét kiáltott. Máskor a mezőnyben passzolgatott, vagy éppen egy kifutást fejezett be látványos fejessel a háló bajszos őre. Magánszámaira egy kis csapat, a Penefial ellen tette fel a koronát, amikor a tizenhatos vonala előtt fenékkel szelídítette meg a labdát. Mint utólag kiderült, félelmében, ugyanis már nem mert hozzányúlni. A mozdulatot tapsvihar követte. Sűrű ismétlésre nem volt lehetőség, mert figyelmeztették, hogy Portugáliában nem lehet lebecsülni egyik játékost sem. Ráadásul ilyen esetekben a bíró könnyen felmutatja a sárga kártyát.

* * *

Bobó, a Sporting Lisszabon kapusa, természetesen megfogadta a tanácsot, elvégre pénzre ment a játék, méghozzá nem is kevésre. Portugáliában minden labdarúgónak az a vágya, álma, hogy a három legnagyobb klub — Sporting, Benfica, Porto — valamelyikénél kapjon két-három éves szerződést. Ezek ugyanis biztos fizetők és a prémiumrendszer is előnyös náluk.

— Tizenhárom évet játszottam az élvonalban Magyarországon, a válogatottban is szerepeltem, és bármilyen furcsán hangzik, mégsem tudtam annyit keresni, hogy megalapozzam a jövőmet — bizonygatta Bobó, azaz Mészáros Ferenc, a Sporting Lisszabon játékosa, aki profi labdarúgóként jutott el pályafutása csúcsára. — Nem tagadom, nálam a pénz volt az elsődleges szempont, amikor külföldre szerződtem — folytatta. — Ez volt az utolsó lehetőségem, hogy sokat keressek. Harmincegy évesen kerültem egy más világba. Abba a közegbe, amivel minket állandóan ijesztgettek. Aztán rájöttem, hogy a profi élet sem olyan különös, mint amilyennek sokan gondolják. Egy biztos: kikristályosodott követelményrendszerrel dolgoznak, és jóval nagyobb a kereseti lehetőség!

Mészáros — akit a Vasasnál Bubunak, a Sportingnál pedig Bobónak becéztek a szurkolók — elmondása szerint a két év alatt tisztán nyolcvanezer dollárt „kasszírozott". Ennyi volt egyébként a szerződésben foglalt összeg, melyet huszonnégy hónapra osztottak fel, s havi bontásban fizették a kapusnak. A labdarúgó volt okos, vagy megsúgták neki, tény, hogy a papírjára rávezették, ha nem dollárban, akkor mindig a napi dollár árfolyamnak megfelelő escudóban fizetnek. A dolog érdekessége, hogy amikor a szerződést megkötötték, egy USA dollár hatvankét escudót ért, másfél évvel később viszont már százhúszat (száz escudó kb. harminc forint). Vagyis Mészáros már duplájába került a klubjának. A passzus azt is tartalmazta, hogy a magyar játékosnak lakást biztosítanak, s térítik az ezzel kapcsolatos költségeit. Továbbá ugyanolyan prémiumot kap, mint a csapat bármelyik tagja. Az utóbbi pontnál érdemes egy kicsit elidőzni, mert Portugáliában az élcsapatoknál érdekes a prémiumrendszer.

— A bajnoki címre vagy a helyezésre külön nem tűztek ki pénzt — emlékezett Mészáros Ferenc. — Mindig akkor volt a legnagyobb a mérkőzésprémium, ha az élen álltunk. Erről a helyről általában harmincezer escudóért játszhattuk a soron következő találkozót. A bajnokság elején a harmadik fordulóig még nincs differenciálás, addig a legmagasabb összeget fizetik. Ha később a második-harmadik helyre csúsztunk, már húsz, illetve tízezer escudóért léphettünk pályára. Vagyis egy-egy alkalommal nemcsak a meccs-pénzért hajtanak, hanem azért is, hogy legközelebb megint a legelőnyösebb helyzetből, az első helyről folytathassák.

Gomes, az FC Porto csillaga tavaly májusban a Juventus elleni KEK döntőt megelőző estén Baselban így fogalmazott: „A profi azért töri magát, hogy a következő szerződésnél még többet kérhessen! Portugáliában olyan törvény van, hogy a szerződés lejárta után oda megy a labdarúgó, ahova akar. Nálunk nem fizetnek egymásnak a klubok a játékosért. Kivételt csak a bajnokság alatti igazolás jelent, de ilyenre kevesen emlékeznek."

Persze, hogy a klubok fizetni tudjanak, ahhoz gazdag mecénásokra és nem utolsósorban zsúfolásig telt stadionokra van szükség. A Sporting Lisszabon esetében mindkettő biztosított. A zöld-fehér labdarúgó részvénytársaságot egy

hallatlanul ügyes, s főleg tehetős vezető „kormányozza". Joan Rocha elnök magánvagyonát a portugál kollégák szerint ötvenmillió dollárra becsülik. A főrészvényes igazi üzletember, akinek supermarketje, dohány- és sörgyára van New Yorkban, Brazíliában. A nagy spanyol arénákhoz hasonlító Sporting stadion nyolcvanezer bérlete pedig kivétel nélkül elkel. Jordaoéknak egész Portugáliában szurkolnak, a hét végén sok család beül a kocsiba, hogy a keresztcsíkosokat buzdítsa Lisszabonban. Akinek bérlete van, az még valamennyit ráfizet minden mérkőzésen. Egy páholyjegy ára az ezer escudót is eléri.

Talán nem felesleges elmondani, hogy a labdarúgás mellett más szakosztályokkal — kézilabda, kosárlabda, kerékpár, úszás, ritmikus gimnasztika, teremhoki — is foglalkoznak a Sportingnál. A labdarúgók életét egy technikai igazgató felügyeli, aki az elnökkel: Rocha úrral tartja a kapcsolatot. Egy ember az utazásokat intézi és a felszereléseket biztosítja. További három felelős személyhez ügyes-bajos dolgaikkal fordulhatnak a játékosok. Ezenkívül három edzőt, egy orvost, három masszőrt és egy szertárost foglalkoztatnak. Ők mindannyian a huszonnégy szerződtetett labdarúgóért vannak. Nem fordítva, ahogy azt nálunk sok helyen értelmezik.

— Az elnök sohasem jött be a taktikai értekezletekre, nem szólt bele az összeállításba — jegyezte meg Mészáros. — Csupán néhány perccel a kezdés előtt érkezett, és közölte a prémium összegét. Ahogy ez egy nagy klubnál megszokott, gyakran emelte a pénzünket. Mi sem voltunk hálátlanok, hiszen az első évben két ponttal gyűjtöttünk többet, mint a Benfica, és megnyertük a bajnokságot, majd a Portugál kupa is a miénk lett. A Nemzeti Stadionban az FC Bragaval játszottuk a döntőt, és 0-0-ás félidő után 4-0-ra győztünk. Ki gondolta volna, hogy egyszer ilyen sikerekben lesz részem, különösen azután, hogy az odahaza lejátszott első bajnokin két gólt kaptam a Belenessestől. Ráadásul az egyikben erősen ludas voltam. Igaz, utána zsinórban kilencszer nyertünk, s ezalatt csupán kétszer rezdült a hálónk. Az UEFA kupában egy luxemburgi és egy angol csapatot vertünk ki. A második esztendőben a harmadik helyen végeztünk a bajnokságban, ami kudarcnak számított. Kiestünk a Portugál Kupából is, a BEK-ben viszont két fordulón túljutottunk.

— A visszaesést mivel magyarázod?

— Az első évben Malcolm Allison, egy angol edző dolgozott a csapatnál. A Manchester Citytől érkezett, s jó érzékkel nyúlt a kitűnő játékosállományhoz. Eorico, Inacio, Manuel Fernandes, Jordao, Oliviera és a többiek úgy muzsikáltak, ahogy az a nagykönyvben meg van írva. Allison úr nem büntetett, de ha két mérkőzés után sem játszott jól valaki, gondolkodás nélkül kihagyta a csapatból, mégha az a legjobban fizetett sztár is volt. Az új szezonban társunk, Oliviera, játékos-edzőként tevékenykedett, s ez nem jól sült el. Jóban volt az elnökkel, neki nyilván üzletet jelentett a kettős szerep, de mi furcsálltuk. Sajnos, lazult a fegyelem. Ebben az időszakban került hozzánk az ötvenhatszoros válogatott Kostov, a bolgárok kapitánya, méghozzá furcsa körülmények között.

— Akkor még csak egy külföldi játszhatott a csapatoknál. A szerződés feltétele az volt, hogy a bajnokság kezdetéig feleségül vesz egy portugál lányt. Így is történt és megkapta a kettős állampolgárságot, ezzel együtt a rajtengedélyt. Mindez Rocha elnök és a játékosközvetítő Markovics tranzakciója volt.

— Harminc éven felül, profi feltételek mellett fejlődhet-e még egy kapus?

— Az alapozás első tíz napját leszámítva, ahol a futóedzések felét elvégeztem, mindig külön kapusedzővel dolgoztam. Zömmel technikai gyakorlatok szerepeltek a műsoron. Erősebb, speciálisabb foglalkozás volt, mint idehaza, de nem ért váratlanul. Általában napi egy órát szánt hármunkra az angol, illetve portugál tréner. A csapatjátékban a kontratámadásokra kellett ügyelnem. Sok passzal operáltunk, és állandóan támadásban voltunk. Allison mesternél már a lesjátékot is csináltuk. Ott kellett állnom húsz-harminc méterre a védelem mögött, s ha bejátszották a hosszú labdát, arra azonnal érkeztem. Vagyis amolyan második középhátvédnek számítottam. Azt nem állítanám, hogy fejlődtem, inkább jobban karban tartottak. A Farensenél változott a helyzet, együtt melegítettem a többiekkel. Hiányzott a speciális edzés, nem is ment olyan jól a védés, mint Lisszabonban. Kaptam vagy harminc gólt, amíg haza nem jöttem.

— Egyre több magyar labdarúgó érkezik haza idő előtt, nem éppen elfogadható magyarázattal külföldről. Tőled miért vált meg a Sporting Lisszabon?

— Két hónappal a szerződés lejárta előtt tárgyalt velem a klub elnöke, a korábbi pénz felét akarta adni, mondván: két év alatt duplájára emelkedett a dollár árfolyama. Azt mondtam: ilyen feltételekkel nem maradok. Egy ideig úgy tűnt, megadják azt, amit eddig kaptam, aztán váratlanul bejelentették: túl drága vagyok, inkább hoznak egy jugoszláv játékost. Így is történt. Sztojanovics, a Crvena Zvezda kapusa megérkezett próbajátékra és úgy döntöttek, hogy lemondanak rólam. Nem kenyerem a magyarázkodás, de tény, Markovics a klub játékosszerzője, azt is hangoztatta, hogy értem újra pénzt kér a Vasas, holott ők egyszer már megvásároltak. Ezzel együtt elképzelhető, hogy valóban nem számítottam olcsó gyereknek; nyilván Sztojanovicsot előnyösebb feltételekkel szerezték meg. Arról nem is beszélve, hogy Markovics is jugoszláv származású. S hogy ki mennyit keresett az üzleten, azt sem szabad figyelmen kívül hagyni... Erre nem gondolnak nálunk az újságírók, és sokszor valamennyi játékost egy kalap alá helyezik. Nem ártana körültekintőbben tájékozódni. Biztos vagyok benne, néhányszor nekik is tátva maradna a szájuk. Mert nem minden mese, amit a külföldről érkező labdarúgó elmond.

— Tehát a pénz körül forog minden.

A bajszos kapus nagyot sóhajtott és bólintott.

— Úgy bizony. Csak azt lehet elhinni, ami le van írva. De sokszor még azt sem! Portugáliai tartózkodásom harmadik évében kaptam egy csekket az elnöktől, bementem vele a bankba, ahol közölték, hogy nincs pénz a számlán. Ebben az időszakban sok meglepetés ért. Sajnos a jog meg olyan, hogy hosszú ideig lehet kibúvókat találni a fizetési kötelezettség alól.

— Azt mondják, hogy a Farense sem fizetett többet, mint a Sporting, és mégis továbbálltál.

— Az FC Farense elnöke: Fernando Barata olyan szerződést ajánlott, amilyen korábban Lisszabonban volt nekem. Akkor még nem tudtuk, hogy újra pénzt kérnek értem Magyarországról, méghozzá harmincezer dollárt. Ezek után valóban a korábbi fizetésem felében, évi húszezer dollárban egyeztünk meg. Nem sejtettem, hogy rosszul döntöttem. Két évre szerződtem, s közben a klub csődbe ment.

Mészáros Ferenc a Farense bolgár edzője: Mladenov rábeszélésére költözött végül is a Lisszabontól háromszáz kilométerre található hatvanezer lélekszámú üdülőközpontba. Eleinte nem volt baj, az ötödik-hatodik helyen tanyázott az újonc gárda. Aztán, ahogy nem fizettek a játékosoknak, úgy csúszott lejjebb a táblázaton a csapat. A magyar kapus a társak kérésére maradt 1984 májusáig. A tizenegyedik helyen végeztek a bajnokságban, de pénzt nem kaptak. Közben az OTSH elnökének szaktanácsadója, Csáki Sándor felszólította a Farense elnökét, hogy rendezze az adósságot. Továbbra sem történt változás, így Mészáros a magyar képviselő egyetértésével hazautazott.

— Úgy búcsúztam odakint, hogy a nyári szabadság után visszamegyek, és folytatom a második évet, feltéve, ha közben rendezik az adósságot. A fülük botját nem mozdították, így itthon maradtam.

Elkezdődött a kálvária. Mészáros az elmaradt járandóságát követelte, a portugál szövetség pedig a ki nem töltött év után kérte vissza a pénzt, mondván: a labdarúgó csak egy esztendeig szerepelt a Farensenél. A Magyar Nemzeti Bank hazánk lisszaboni követségére még tavaly októberben eljuttatta az összeget, Mészáros azonban a könyv kéziratának leadásáig semmit sem látott a neki járó tizenkétezer dollárból.

— Nyilván kellemesebb emlékek is fűznek Portugáliához.

— Csodálatos két évet töltöttem a Sportingnál. Az első meglepetés a bulgáriai felkészülés után ért. Odakint egy nemzetközi mérkőzéssorozaton a torna legjobb kapusának választottak. Amikor hazajöttünk, hétezer ember kíváncsiskodott az első edzésen. Ehhez tudni kell, hogy abban az évben én voltam az egyetlen új fiú a csapatnál. Akkora cirkuszt csaptak körülöttem az újságok, hogy kezdtem kellemetlenül érezni magam. A bajnokság megnyerése után pedig elszabadult a pokol. Az utolsó előtti meccsen, Estorilban tulajdonképpen már eldőlt a bajnoki cím sorsa, 3-0-ra nyertünk. Az ünneplést azonban a Rio Ave ellen tervezték. Szinte leléptük az ellenfelet, 7-1 volt az eredmény, s a befejezés előtt egy tizenegyest is hárítottam. Csak az alsónadrágomat hagyták meg a szurkolók. Az egész ország látta, mert a televízió közvetítette a találkozót. A férfiak jót derültek rajta, a nők viszont kuncogtak a lisszaboni utcákon, amikor felismertek.

— A jövő idegenlégiós labdarúgóinak milyen tanácsot adnál?

— Szívből kívánom, hogy minél több magyar játékos kóstolhasson bele a profi életbe. Nem szabad megijedni semmitől, azt viszont érdemes megszív-

lelni, hogy csak magára számíthat az ember. Bármennyire is jól ment a játék, éreztem, hogy külföldi vagyok. Munkatársként kezeltek, de az üzleti ügyeikbe már nem avattak be játékostársaim, holott egymás között megbeszélték, mibe érdemes befektetni a pénzt. Szívesen hangoztatják, hogy a labdarúgás csapatmunka, de ha baj van, elsőként igyekeznek az idegen nyakába varrni a vereséget. Ezért, ha közhelynek tűnik is, egy percre sem lazíthat az ember.

KILENC MŰTÉT

Először Csobánkán kerestem.

— A cigánykocsmánál érdeklődjön, ott megmondják, merre lakik a Sanyi! — mondta egy idős férfi.

Megfogadtam a tanácsát és továbbhajtottam.

— Alig két perce ment el erre kocsival — tájékoztatott az italbolt előtt két fiatalember. — Pomázra menjen, a sportpályán megtalálja.

Kopott gyepszőnyeg, jókedvű fiatalok, a partvonal mentén pedig piros anorákban a Bp. Honvéd volt harminckilenszeres válogatott labdarúgója, Pintér Sándor, edzői szerepkörben. A „dupla tüdejű Pinyő" három éve már nem a futballból biztosítja megélhetését. Az autófényező szakmát egészségügyi okok miatt csak rövid ideig gyakorolhatta, jelenleg a Pest megyei Vendéglátóipari Vállalat egyik italboltjában, Budakalászon üzletvezető-helyettes. Sok társához hasonlóan ő is belekóstolt a profi labdarúgók életébe, de a sors nem volt kegyes hozzá. Az Antwerpen főtitkárának: Louis de Vries-nek nagyon tetszett, amit 1981 őszén a Diósgyőr elleni bajnokin „művelt" Pintér. A sáros, mély talajon mesterien osztogatott, és a mezőny legjobbjának bizonyult. A belga vezető a tatabányai Csapó miatt érkezett Magyarországra, de ő sérülés miatt nem játszhatott a hétvégi fordulóban. A véletlen folytán Kispestre került vezető és Pintér Sándor pár nap múlva megkötötték az üzletet.

— Korábbi sérüléseim miatt csupán fél évre szóló szerződést írhattam alá — emlékezett a labdarúgó. — Egy előszerződésre is odakanyarítottam a nevem, ami akkor lépett volna életbe két év időtartamra, ha a hat hónapot egészségesen kihúzom. Nálunk december elején véget ért az őszi szezon, ezért arra kértek, hogy utána is maradjak edzésben. Nap mint nap futottam, és a jeges csobánkai országúton hirtelen meghúzódott a vádlim.

— Ezek szerint sérülten jelentkeztél Antwerpenben.

— Igen, de mit tehettem? A szerződés értelmében 1982. január elsején utaznom kellett a családommal. Kértem három nap pihenőt mindjárt a kezdet kezdetén, majd edzésbe álltam. Valószínűleg korán, mert a kemény terhelés miatt megszakadt a vádlim. Ilyen jellegű sérülésem egyébként még soha nem volt. Injekcióztak, három hét után rendbe jöttem és négy meccset játszottam a tartalékcsapatban február végén. Már egészen jól ment, Davidovics mester is megtekintette az RWDM elleni találkozónkat, azzal a nem titkolt szándékkal,

hogy lassanként számol velem a kezdő tizenegyben. Azonban huszonöt perccel a befejezés előtt a jugoszláv Susics keresztülhúzta számításainkat. Hátulról ráugrott a bal lábamra, a térdem kifordult és porcműtét lett a dologból. A sors iróniája, hogy Davidovics és Susics nagyon jó barátságban voltak.

— Ha jól számoltam, ez volt a hatodik porcműtéted.

— Valóban, és úgy érzem, hogy nem sikerült az operáció, amire másfél hónappal a sérülés után került sor. Terhelést követően mindig bedagadt a térdem. Az ellenőrző vizsgálaton közöltem, hogy elegem van mindenből, szeretném abbahagyni a labdarúgást! Egyetértettek velem. Az utolsó hónapra járó fizetésemet: 70 ezer belga frankot már nem fizették ki... Utólag nagyon megbántam, hogy elmentem Belgiumba. Inkább játszottam volna tovább a magyar bajnokságban.

— Odakint nem a legjobb viszonyban éltetek Fazekassal. Sőt, az egyik magyar újságban szépen „kiosztottátok" egymást...

— Hagyjuk a csudába ezt. Nem szívesen beszélek róla. Kiforgatták a szavaimat. Én azt nyilatkoztam csupán, hogy a jugoszlávok összetartanak...

Ha nincsenek az újabb sérülések, Pintér minden bizonnyal az antwerpeni együttes húzóemberévé válik. Munkabírását, képességeit ismerve azon kevés magyar labdarúgók közé tartozott, akiknek „feküdt" a belga stílus. Persze a sok sérülés ellene szólt. A szomorú listán ugyanis lábtörés, plasztikai műtét, féltucat porc- és három Achilles-ín sérülés található.

„MACSKA" A KENGURUK KÖZÖTT

Az élet sokszor furcsa helyzeteket szül. Van úgy, hogy az ember ül a kispadon és éppen azon töpreng, ideje lenne már abbahagyni. Aztán egyszer csak szól a telefon és külföldi szerződést ajánlanak. Méghozzá a tengeren túlra. Ki érti ezt?

— Először én is azt hittem, csak ugrat Boskovics Jenő újságíró, de pár nappal a beszélgetés után valóban megjelent a Hungária körúton Árok Ferenc, a St. George Budapest edzője — emlékezett mosolyogva az ausztráliai kirándulás előzményeire Koritár Lajos, az MTK-VM egykori labdarúgója. — Dalnoki Jenővel érkezett és azt kérdezte, lenne-e kedvem náluk futballozni. Hogy a csudába ne! — válaszoltam. Egy harminckét éves labdarúgónak ez ajándék volt. Odahaza megbeszéltem az asszonnyal a dolgot, és úgy döntöttünk, ha egy garast sem keresünk az egészen, akkor is legalább eljutunk egy másik földrészre. Az MTK-VM nagyon rendes volt, különösen sokat segített Fekete János, a klub társadalmi elnöke. Úgy október végén szóltak, de csak 1982. április 26-án szállhattunk repülőgépre. Igaz, január 1-től már érvényes szerződéssel rendelkeztem, ami 1983. november 30-ig szólt.

Macska — ez volt Koritár beceneve — tehát elrepült családjával egy távoli országba. Az ausztrál futballról semmit sem tudott, mégis könnyebbnek

tűnt a helyzete, mint idegenlégiós társaié. Miért? Mert magyar csapathoz szerződtették, ahol mindenki beszélte az anyanyelvét.

— Egy igazi magyart akartak a csapatba, olyat, aki itt született és itt élt — mondta nevetve. — Amikor eljutott a hír Ausztráliába, hogy külföldön is játszhatnak magyar labdarúgók, a vezetők gyorsan cselekedtek. Így kerültem Sidney-be, ahol öt elsőosztályú együttest jegyeznek.

— Valamennyi a Philips-liga résztvevője?

— Igen. Ez az első osztály, a keleti partvidék tizenhat csapata verseng a bajnoki címért. A Philips cég az utazások költségeinek térítésében segít a kluboknak. A fővárosban egyébként két olasz, egy-egy görög, jugoszláv és magyar elsőligás csapat van. Márciustól novemberig tart a futballidény, ilyenkor a legelviselhetőbb a hőmérséklet. Az ausztrálok angol mintára rúgják a labdát. Erőszakosak, megállás nélkül végigfutják a meccset. Az edzések általában hetven percig tartanak, de jóval intenzívebbek, mint nálunk. Nekünk heti négy foglalkozást tartott Árok Ferenc a repülőtér melletti villanyfényes pályán. Érdekes, hogy az elsőséget az oda-vissza lejátszott bajnoki mérkőzések után még nem ismerik el. Az első négy helyezett újra összeméri tudását. Az első a harmadikkal, a második a negyedikkel találkozik, s a két győztes játssza „a nagy finálét".

— A St. George Budapest 1982-ben bajnokságot nyert.

— Valóban, de én különböző okok miatt csak a mérkőzések felén segíthettem csapatomat. Eleve később mentünk ki, majd négy hét eltelte után léptem pályára. Az edzőm szerint ugyanis gyenge fizikai állapotban voltam. Közben meghalt az édesanyám is, egy hónapra hazajöttem. Tehát nem ment minden simán. Először bal oldali középpályást játszottam, később középhátvédet. Az utóbbi helyen nagyobb sikerrel.

— Kinek a csapata a St. George Budapest?

— A Sidney-ben élő magyaroké, számuk harmincezerre becsülhető. A különböző nemzetiségű kolóniák egymással is versengenek. Elsősorban néhány nagyon gazdag ember támogatja a klubot. Az elnök Pongrácz Sándor, a milliomos bútorgyáros. A csapat csak félprofinak nevezhető, ugyanis minden játékosa dolgozik. A labdarúgóknak győzelem esetén százötven, döntetlennél nyolcvan dollár fizetség járt. Nálam ez úgy módosult, hogy havonta még kaptam ezer dollárt, ebből kellett megélni a háromtagú családdal. A lakást ugyan ők szerezték, de én fizettem. Kikötötték, hogy csak az ausztrálnál kisebb értékű amerikai dollárban vehetem át a járandóságomat. Később fordult a kocka, mert megváltozott az árfolyam, az amerikai dollár javára.

— Ennek is köszönhető, hogy „kiürült" a kassza?

— Karácsony előtt mentem a pénzemért, de Árok Ferenc kevesebbet akart adni, mint ami az egyezség szerint járt. Egy hónapos vita következett. Az egész országot érintő gazdasági válság miatt arra kértek, várjak, majd a következő évben megkapom a pénzt. Hajthatatlan voltam, elmérgesedett a helyzet. Közöltem, ha nem fizetnek, feljelentem a klubot. Végül Kökényesi István

főtitkárral megegyeztünk: szerződést bontottunk, én pedig megkaptam a következő esztendő első felére járó összeget. Ha tovább várok, addig nyújtják az ügyet, amíg lejár a vízumom és akkor kiutasíthatnak az országból.

— Eléggé hihetetlennek tűnik csak a gazdasági válsággal magyarázni ezt a pénzügyi vitát.

— Félreértés ne essék, nincs szándékomban elhallgatni, hogy egy hétig mankóval jártam, majd szárkapocscsont-törést állapítottak meg. Mint a Philips-liga győztes csapata, kupameccset vívtunk a második liga első helyezettjével, ekkor sérültem meg. Visszagondolva a történtekre, ezután kezdődött a „pénzügyi csata". Talán azt hitték, hogy nem jövök teljesen rendbe. Mindenesetre erről nem szóltak. Különben öt hét múlva már futottam, s azóta sincs panaszom. Őszintén szólva nem fájt a búcsú, bár sok barátot szereztünk. Népes társaság jött velünk a repülőtérig, közülük néhánnyal ma is tartjuk a kapcsolatot. Egy kicsit erkölcsi győztesnek éreztem magam, mert nem hiába harcoltam. Megkaptuk a pénzt! Érdekes és jó volt odakint az életünk, de a honvágy nagy úr. Nem tudnék végleg a kenguruk országában élni. Más világ, nem olyan, mint a miénk.

... ÉS JÖTT A FRANCIA SZAKSZERVEZET!

„Ez év január közepén végleg betelt a pohár. Gyászosan szereplő csapatunk hazai pályán döntetlent játszott egy harmadosztályú együttessel és kiesett a Francia Kupából. A vezetők rögtön a labdarúgók pénzéhez akartak nyúlni; tíz, húsz, sőt harminc százalékos elvonással fenyegetőztek. Erre azt válaszoltuk, akkor nem játszunk! Egyik társunk az együttes szakszervezeti bizalmija a nevünkben tárgyalásba kezdett az elnökséggel. Megérkezett Párizsból a Francia Labdarúgók Szakszervezetének az elnöke és kijelentette, hogy a szerződésekben szereplő pénzhez nem nyúlhat a klub vezérkara. Ha mégis megteszi, úgy nem köteles pályára lépni a játékos. Ez esetben a szakszervezet fizet nekünk, bíróság útján pedig behajtja az egyesülettől a pénzt. Az ügy Leroy, az edző és két új fiú menesztésével zárult."

Aki mindezt elmondta: Csapó Károly, a Tatabánya volt válogatott labdarúgója, 150 frank szakszervezeti díjat fizet évente! Több mint három éve Franciaországban rúgja a labdát, s az iménti, cseppet sem hétköznapi történet jelenlegi klubjánál, a másodosztályú FC AS Grenoble-nél játszódott le. Érthető, hogy ilyenkor minden előzmény érdekli az újságírót.

— Úgy hallottam, hogy tavaly nyár óta tartanak az izgalmak.

— Igen. Öt új ember érkezett hozzánk, köztük Leroy edző két barátja. Az egyik ismert labdarúgó: Perais, a Monaco volt beállósa. Miattuk a szakvezető felforgatta a csapatot, én például tíz fordulón keresztül középhátvédet játszottam. Jó kritikát kaptam, de a góllövéssel hadilábon álltak csatáraink, emiatt többször kifütyültek minket. Az őszi szezont a 11. helyen zártuk. Az edző januári menesztése után javult a csapat teljesítménye. A hetedik helyre

tornáztuk fel magunkat, és csupán két ponttal gyűjtöttünk kevesebbet márciusig, mint a harmadik helyen állók. Legyőztük a feljutásra esélyes Nimes-t is. Újra irányító középpályás lettem, gólt lőttem, és a forduló válogatottjába választottak. Ekkor a központi sportiskola vezetője irányította a szakmai munkát. Úgy tűnt egy ideig, hogy rendeződtek a dolgok, de megint fordult a kocka. Úgy vélem, erélyesebbnek kellene lennie a jelenlegi szakvezetőnek! A cél egyébként változatlan, a jövő évben az első osztályba kell jutni.

— Az újonnan igazolt fiúk között akad igazi ász is.

— A nyolcvankilencszeres csehszlovák válogatott Nehoda még ma is szenzációs futballista. Egyébként mindketten a harmincharmadik évünket tapossuk és jó barátságban vagyunk.

— Ugorjunk egy kicsit a múltba. Még a francia Montpellier La Paillade FC csapatában szerepelt Zombori is meglepetéssel értesült róla, hogy Csapó Károly a másodosztályú kék-pirosakhoz távozott Toulouse-ból.

— Egy téves újsághír kapcsán került szóba a klubcsere, majd később valóság lett belőle. Annak ellenére, hogy eszem ágában sem volt eljönni Toulouse-ból. Bálint Laci távozása előtt olyan hírek keringtek, hogy bizonyára követni akarom. Laci segítőkészsége sokat jelentett a beilleszkedésnél. Igaz, a szerencse is mellém pártolt, az első három bajnokin sorsdöntő gólokat lőttem. Elfogadtak, ment a játék, és újoncként a tizenegyedik helyen végeztünk az élvonalban. Aztán edzőváltozás történt, és tudomásomra jutott, hogy az új mester ragaszkodik Favret megvételéhez, akit az év labdarúgójának választottak Svájcban. Rajta kívül Stielike, Robson, Cruyff, csupa világsztár szerződtetése is szóba került. Tavasszal ráadásul egyre többször játszottam balszélsőt a lila-fehéreknél. Véletlenül sem akartam a kispadra kerülni, ezért megegyeztem a klub elnökével és Grenoble-be költöztünk.

— A klub- és osztálycsere a pénztárcát is érintette?

— A fizetésem nem változott, igaz a másodosztályban kevesebb a prémium. Fő, hogy jól érzem magam.

— A néhány profit leszámítva itt minden labdarúgó dolgozik, és munka után vállalja az edzéseket. Miért?

— Szeretnének kitűnni, hírnévre vágynak. Nekik csupán a meccspénz jár. Nem is tudom, mi lenne ha valóban felkerülnénk az élvonalba, az idősebb játékosok aligha adnák fel az állásukat a bizonytalan és rövid időre szóló ajánlatért. Harminckét esztendős kitűnő kapusunk például két helyen dolgozik. Van úgy, hogy éjszaka is.

INGÁZÓ COLI

Oberwartban javában tart a vásár. Az augusztusi hőségben az egyik sátor előtt dr. Milan Linzer, a helyi sportklub elnöke méri a kitűnő sört, aki civilben közjegyző, a hétezer lélekszámú Oberwart legnépszerűbb polgárai közé tartozik. Sportszeretetére jellemző, hogy minden év nyarán társadalmi munkában

a klub többi vezetőjével együtt beáll a pult mögé. Az Inform — így hívják a vásárt — idejére eső bevétel fedezi a labdarúgók kiadásainak egy részét. Persze, kinyitják a pénztárcájukat a tehetősebb üzletemberek is: a húsüzem vezetője, aztán Ehrenhöfler a bútorkereskedő, akinek a nevét mezükön reklámozzák a helyi futballisták.

Több mint két éven keresztül ezt tette Halmosi Zoltán, a szombathelyi Haladás VSE egykoron volt tizenegyszeres válogatottja is. A népszerű Slózit 35 évesen szerződtette a Burgenland tartományi bajnokságban szereplő SV Oberwart. Bizonyos értelemben első fecskének számított: ő volt az első „ingázó" magyar idegenlégiós. Csak az edzésekre és a mérkőzésekre utazott Ausztriába.

— Szombathelyi lakásom és az oberwarti pálya között pontosan 37 kilométer a távolság — mesélte Halmosi. — Hetente háromszor tettem meg az utat oda-vissza. Először 1982. július 13-án léptem át a határt. Azért szerződtettek, hogy összefogjam odakint a fiatalokat. Talán meglepő, de középhátvédet játszottam mindvégig, s ebből most sem engedek. Ezen a poszton még ma is „elsöprögetek". Az 1982/83. évi bajnokságban a második helyen végeztünk Vili Kaipel mester irányításával, aki jelenleg a Rapid pályaedzője. A következő bajnokságot viszont veretlenül nyertük, és 54 pontot gyűjtöttünk. Erre a szezonra Horváth József személyében már új edzővel készültünk. Lelkiismeretes, ügyes szakember. Szinte tűzbe mentek érte a játékosok.

— És hogy kerestek a tartományi bajnokcsapat tagjai Burgenlandban?

— Pontonként 800 schillingért játszottunk, a bajnoki címért pedig fejenként 5 ezer járt. Ezután következett az osztályozó. Ausztriában három tartomány, illetve liga győztese játszik a másodosztályba jutásért. Tavaly nekünk ez is sikerült, amiért 10 ezer schillinget fizettek. A benzinpénzt — 300 schillinget — szintén megtérítették.

— Tehát előnyös másodállás volt.

— Szó se róla, bár nehéz volt újra edzésbe állni egy éves szünet után. Az első bajnokságban kínlódtam, alig tudtam rúgni a jobb lábammal. A második esztendőben már remekül ment. Az osztrák focisták fegyelmezettebbek, de futballozni közel sem tudnak úgy, mint a mieink. Erőben, küzdőképességben viszont előttünk járnak. Sajnálom, hogy csak öreg fejjel kóstolhattam bele ebbe a világba. Ráadásul nem is az élvonalba.

— Miért nem maradtál Oberwartban?

— Vettek egy rakás játékost, köztük két jugoszláv fiút, akik csak a fociból élnek. A drága embereknek játszani kell, sokba kerültek. Harminchét évesen semmi értelme, hogy erőlködjek a fiatalok között, akik éppen olyan komolytalanok, mint a mieink. Nem tudnak lelkesedni. Aztán a lábam sem bírta a terhelést. Marasztaltak, de én az alsóbb osztály mellett döntöttem. Szép búcsúm volt. Nem akarok megsérteni senkit, de úgy éreztem, hogy jobban megbecsültek, mint odahaza. Az edzőm úgy sírt, akár egy taknyos kölyök, amikor eljöttem.

Halmosi Zoltán 1986. június 30-ig egy megyei másodosztályúnak megfelelő osztrák együtteshez: a Sportverein Rechnitzhez írt alá. Másfél évre 60 ezer schillinget kap. Amikor megtudták, hogy Oberwartból távozik, több klub csábította ennél jóval előnyösebb feltételekkel. Coli — Ausztriában így sikerült kiejteni a nevét a társaknak és a szurkolóknak — viszont levezetésnek szánja a hátralevő időt új csapatában, s ha egészsége engedi, 38 évesen búcsúzik majd végleg az aktív játéktól.

FOLTOZOTT AGYHÁRTYA

Florinában 1983. augusztus 7-én délután is szikrázóan sütött a nap. Az Arisz Szaloniki labdarúgói az új bajnokságra készültek a jugoszláv határ melletti edzőtáborban. Antonisz Georgiadisz, az együttes edzője nagypályás játékot rendelt el a keret tagjainak. Kemény belemenések, ütközések tarkították a házi „csatát", ami egyébként mindennapos volt fiai körében. Már a vége felé járt a foglalkozás, amikor az egyik görög csatár kilépett a védők között és kapura tört. A „portás" — a magyar Gujdár Sándor — menetrendszerűen érkezett, és gyors vetődéssel leszedte a labdát robogó társa lábáról. A pettyes gömb Gujdár kezében maradt, közben egy hatalmas csattanás hallatszott. A kapus a homlokához kapott és a földön maradt.

Azonnal a helyi kórházba került, ahol infúziót kapott. Erőtlenség gyötörte, vért hányt, majd a Szalonikiből küldött mentőautó a baleseti sebészetre szállította. Gyorsan híre ment a szerencsétlenségnek Görögországban. Éjjel egy óra tájban érkeztek Szalonikibe, ahol fotóriporterek és újságírók hada várta a súlyos agysérülést szenvedett magyar játékost.

— Csak arra emlékeztem, hogy valami homlokon talált — mondta Gujdár Sándor. — Rúgás vagy másféle ütközés volt, ma sem tudom pontosan. Az biztos, hogy a labdára vetődtem és meg is szereztem. Ekkor történt a csattanás.

A komputeres vizsgálat először csontrepedést állapított meg. Másnap reggel Gujdárt az Axepa-klinikáról érkezett Forroglu professzor utasítására azonnal átszállították az általa vezetett intézetbe. A diagnózis elképesztően hangzott: agyhártya szakadás! Folyt az agyvíz, sürgős műtétre volt szükség!
— Két hét múlva játszol! — vigasztalták.

— Életveszélyes eseteknél csak a hozzátartozó beleegyezésével operálnak az orvosok Görögországban — emlékezett a bátorságáról ismert labdarúgó. — Igen ám, de a feleségem még Magyarországon nyaralt a gyerekekkel. Szóba került, hogy Szegedre szállítanak és ott műtenek meg, mire én azt mondtam, jó lesz Szalonikiben is! Jöttek és vért adtak a játékostársaim. Az operációt Kondopulosz doktor végezte, Forroglu professzor irányításával. A műtétet követően tíz napig két homokzsákkal a fülem mellett mozdulatlanul feküdtem a klinikán. Ezalatt egy ápolónő éjjel-nappal ott ült a szobában, nehogy elmozdítsam a fejem, mert az végzetes lehetett volna!

A görög idegsebészek preparátummal összefoltozták az agyhártyát, majd mivel öt helyen szilánkosan eltörött a homlokcsont is, plasztikával hatszor négy centi műanyaglapocskával pótolták azt. Nem akármilyen munka volt. Egy görög orvosi konzílium ráadásul felelőssége teljes tudatában kijelentette, hogy játszhat Gujdár. Feltéve ha mer...

— Három hét után hazajöttem a nyárból az őszbe, és összeszedtem egy vírusos influenzát. Több jónevű orvos is megvizsgált. Volt, aki újabb műtét mellett foglalt állást, mégpedig a fertőzésveszély elkerülése érdekében. Mások elismeréssel nyugtázták görög kollégáik szakértelmét. Amikor decemberben visszamentem, és elmondtam az első véleményt, kicsit megsértődtek az ottaniak. Végül nem került sor újabb műtétre. A görögök nagyon türelmesek voltak velem. Csaknem rábeszéltek, hogy maradjak nyárig, és az utolsó, a harmadik évre új szerződést kötünk. Játszani akartam, de a feleségem azt mondta: ha folytatom, többet soha nem találkozunk! Átadtam hát a helyem végleg a korábbi tartalékkapusnak, a ciprusi válogatott Pauzarasznak. Sőt, a második évi béremet is teljesen megkaptam. Igaz, némi alkudozás után.

Gujdár Sándort, a Bp. Honvéd kapusát 31 éves korában szerződtették az Ariszhoz. Egy évet sikerült pályán töltenie új klubjában. Ezalatt a legkevesebb gólt kapta — huszonegyet, félszezonban hetet — a bajnokságban az ötödik helyen végzett csapat tagjaként, és az év külföldi játékosának választották Görögországban. Népszerűségét a következő kis történet és ékesen bizonyítja.

— Az egyik hazai mérkőzésen kikaptunk, de én kétszer is százszázalékos gólhelyzetben hárítottam. A találkozó után csendesen ballagtunk a kijárat felé, előttem ment a középcsatárunk, akivel, bár görög volt, nem szimpatizáltak a szurkolók. Azt hittem, káprázik a szemem, amikor elkapta a tömeg, és ütlegelni kezdte. Azonnal odaugrottam és szinte ráfeküdtem a testemmel, hogy megvédjem. Elcsitultak a kedélyek, sőt csókolgatni kezdtek az emberek. Kár, hogy így végződött, nagyon szerettem Szalonikiben!

— Azért sikerült „átmenteni" valamit a görög hétköznapokból — jegyzem meg, s közben a hangulatos büfé étlapjára mutatok. Beszélgetésünk színhelye ugyanis a Sugár áruház mellett található egyik pavilon. A cégtáblán pedig ez áll: Görög büfé, cégtulajdonos: Gujdár Sándor. Mosolyra görbül a szája, látom a tekintetén, hogy büszkeséggel tölti el az üzlet.

— Szalonikiben a pályával szemben van egy hasonló büfé. Sokat jártunk oda, imádtuk a görög ízeket. Akkor elhatároztam, én is csinálok egy ilyet Pesten. Jó barátom volt a főnök, és beavatott sokféle étel készítésének a titkába. Az alapismereteket még a vendéglátóipari technikumban megszereztem. A futball nem tart örökké, valamiből élni kell. Már beletörődtem, hogy így alakult a sorsom.

A JIRO receptjét magyarázza, s kiderül, hogy ez nem más, mint pácolt sertéscomb fűszerezve. Amit a görögök úgy írnak, hogy Hiro. Aztán gondolatban újra a pályán vagyunk, mert a foci nélkül továbbra sem tud meglenni. Másodállásban kapusedző a Bp. Honvédnál, Andruschtól a legkisebbekig, húsz em-

berrel foglalkozik és a TF edzői szakára jár. Ha kérik, szívesen ad interjút, gyakran a görög újságoknak is! Mert a kapcsolat továbbra is tart Görögországgal, ahonnan sokan kíváncsiak egy-egy válogatott mérkőzés előtt és után a véleményére. Sőt, az Arisz vezetői és a szurkolók sem felejtették el Alexandroszt!

FÉL LÁBÚ NEM KELL!

„Odahaza kikaptunk, de azon a meccsen nekem jól ment a játék. Az öltöző előtti folyosón az egyik vezető félrehívott és egy fehér borítékot nyomott a kezembe. Azt mondta: a jó munkáért; tegye el, és odahaza bontsa ki! Természetesen pénz volt benne."

Glázer Róbert, az első győri profi labdarúgó csapata, a KSC Eindracht kis klub, de a professzionális futball jegyeit ezen a szinten is jól érzékelhette az üzemmérnöki diplomával rendelkező és edzői pályára készülő magyar játékos. Már a szerződés megkötésekor kellemetlen meglepetésben volt része. Egy magát menedzsernek nevező férfi — Belgiumban bárki állíthatja ezt magáról — pénzt követelt tőle, mondván neki az jár, elvégre ő hozta tető alá az üzletet. Szerencsére Glázer füléhez már eljutott, hogy ilyen esetben a klub fizet a közvetítésért, és egy fia garast sem adott a magyar disszidensnek, aki szitkozódva tovább állt.

A Brüsszeltől 25 kilométerre fekvő nyolcvanezer lakosú belga városban, Aalstban az érkezés után újabb furcsaság várt a győri labdarúgóra.

„Ahogy ez ilyenkor szokás, az újságok minden szépet leírnak az új szerzeményről. Eddig még rendben is lenne, de amikor azt olvastam, hogy 188 centiméter magas tankszerű csatár vagyok, mi tagadás elsápadtam. A borzalmas az egészben, hogy a szurkolók keresték az első edzésen a tájékoztatóban szereplő melák játékost. Hát... mit tehet ilyenkor az ember? Így dolgoznak a menedzserek..."

A szerződéskötés és a kiutazás körüli bonyodalmak miatt Glázer itthon keveset edzett, ezért nem a legjobb kondícióban jelentkezett Aalstban. A mester: George Heyles, az Anderlecht egykori hetvenhatszoros belga válogatottja ezt rögtön „kiszúrta".

„Pocsék vagy! Jelentsél sérültet, mert különben balhé lesz! — mondta. Akkor még nem voltam biztos benne, hogy jót akar nekem ezzel a trükkel, mégis hallgattam rá. Füllentéssel kezdtem profi pályafutásomat!"

A magyar labdarúgó tizenkilenc bajnoki találkozón hétszer volt eredményes. Teljesítményét jónak értékelték a második ligás KSC Eindracht vezetői, mégsem maradhatott egy évnél tovább.

„A La Louviere együttesével játszottunk 1983. április 9-én, és egy perccel a befejezés előtt elszakadt a térdszalagom. Úgy volt, hogy két nap múlva meghosszabbítjuk a szerződést további két évre. A történtek után azonban az egye-

sület főrészvényese, egy építkezési vállalkozó tudtomra adta, hogy fél lábú ember nem kell nekik! Rövidesen rendbe jött a térdem, de ők ezt nem várták meg. Új, azonnal használható ember után néztek. Ilyen állapotban már nem voltam üzlet a számukra."

SZAKÍTÁS BÉKÉBEN

— Amikor Svájcba költöztünk, és az anyuék beirattak az öcsössel az olasz iskolába, nagyon megijedtünk — mesélte a 13 éves Nagy Tamás, aki édesapja, Nagy László locarnói profi szerződése folytán került külföldre. — Fél éven keresztül csak ültünk a padban, mint a partra vetett halak. Év végére aztán megtanultuk a nyelvet, odahaza sokszor nem is értették, ha olaszul beszéltünk.

— Mondd el azt is, hogy nemcsak az apa volt igazolt játékos Locarnóban! — vágott közbe a tíz esztendős öccs: Péter.

— Persze, hogy elmondom, feltéve, ha nem szakítasz félbe — szólalt meg újra az idősebbik fiú. — Péter a kicsiknél kapus volt, én pedig először középhátvéd, majd előre küldtek középcsatárnak. A magasságomra épült a taktika, mert 173 centi vagyok már. Jól ment a játék a serdülők között, csudára élveztük a svájci gyerekekkel.

— Büszke vagyok a srácokra, mert az iskolában és a pályán is megállták helyüket az idegen országban. Talán jobban is, mint én — kapcsolódott a beszélgetésbe az apa, az Újpesti Dózsa huszonötszörös válogatott futballistája. — Igaz, ha nincs az a fránya sérülés, akkor még Svájcban rúgom a labdát. Volentik Béla bácsi jóvoltából egy fiatal társaságba csöppentem, ahol rám a 35 éves, egyetlen profira várt a karmesteri pálca. Kellemesen csalódtam az elején, mert pillanatok alatt beilleszkedtem az új környezetbe, és a játékkal sem volt gond. Mindjárt a nyitányon két gólt szereztem. A bonyodalmak egy év után kezdődtek, mert egy edzésen rúgás közben kibicsaklott a jobb térdem és tele ment vérrel.

— Az a térd, amit korábban már operáltak idehaza?

— Igen, de később semmi gondom nem volt vele. Sőt, lekopogom, most is játszom. A svájciak viszont a múlt év nyarán az újabb műtét után szerződést bontottak.

— Meglepő volt?

— Hát... mellbe vágott, amikor váratlanul bejelentették, hogy váljunk el békében. Egy csütörtöki napon történt az egész, méghozzá 1984. augusztus 9-én. Azért emlékszem ilyen pontosan, mert 13-án hétfőn repült volna utánam a Magyarországon nyaraló családom. Utólag kiderült, hogy az orvos közölte a klub vezetőivel: vigyázzanak, az elöregedett térdemmel bármelyik pillanatban újra galiba lehet! Ők érthetően megijedtek, és a szerződés felbontása mellett döntöttek. Becsületükre szolgál, hogy szó nélkül kifizették a második évemet is.

Nagy László személyében ezidáig egyetlen magyar profi játékos szerepelt a svájci bajnokságban. Igaz, a húszezer lélekszámú kisváros, Locarno együttese a II. osztályban gyűjtögette a pontokat és a nyolcadik helyen végzett 1984-ben. Az újpestiek egykori csillaga szerint egyébként Svájcban semmivel sem jobb a bajnokság színvonala, mint nálunk. Sőt. Az élvonalban négy-öt kiemelkedő gárda található, ezek tagjai zömmel profi szerződéssel rendelkeznek. A mezőny többi csapatában általában amatőr játékosok kergetik a bőrgolyót. A másodosztályban szinte valamennyi labdarúgó munka mellett hódol a futball örömeinek.

A bajnokság viszont roppant kemény, sípcsontvédő nélkül nem ajánlatos pályára lépni!

KÁLVÁRIA BELGIUMBAN

A mélypontról jutott újra a csúcsra, a legjobbak közé. Ritka bravúrt mondhat magáénak, kétszer egymás után az év labdarúgójának választották Magyarországon az újságírók Póczik Józsefet, a Rába bajnokcsapatának kapitányát. A válogatottban „sem bírt magával", Luxemburgban háromszor rezdült a háló lövései nyomán. Nem csoda, hogy egycsapásra az érdeklődés középpontjába került. Kocsis István, aki akkor a belga FC Lierse színeiben szerepelt, nevetve mesélte: — Átmentünk Luxemburgba, megnézni a válogatottat. Póczikot ide-oda rángatták a menedzserek, igyekeztek túllicitálni egymást. A végén már sajnáltuk a fiút...

Póczikot valóban több európai klub szívesen látta volna. Az FC Portotól, amely később KEK döntőt játszott, például Bognár György brüsszeli játékosközvetítő hozott előszerződést számára. A francia kupagyőztes Metz, a Bordeaux és a Standard Liege ugyancsak „kinézte" magának a magyar játékost. Hosszú huzavona után az FC Royal Antwerpen labdarúgója lett. Eddy Wauters elnök körömszakadtáig ragaszkodott a középpályáshoz.

Az első szerződést, miszerint százezer dollárt fizetett volna az Antwerpen a győri játékosért, hiába írta alá Póczik. Sőt, hiába nyilatkozott a két klub közötti tárgyaláson elhangzottakról, a szerződésre nem adta áldását az MLSZ és az OTSH. Utólag derült ki: Budapesten közölték az Antwerpenből érkezett főtitkárral, Louis de Vries-vel, hogy százezerért nem adják a győri játékost. Ennek ellenére a belga klub képviselői leutaztak Győrbe, és rábeszélték Póczikot a szerződés aláírására. Az ügy nagy port vert fel a sajtóban, csak akkor csillapodtak a kedélyek, amikor az Antwerpen vállalta, hogy százötvenezer dollárt is hajlandó megadni a játékosért. Ez akkor — 1983. tavaszán — rekordösszegnek számított, Póczikot a legdrágább magyar profi futballistaként jegyezték.

— Azt mondták Győrben, hogy várjak, mert a hét végén jön a Standard Liege is — közölte annak idején a győriek karmestere. — Az vesse rám az első követ, aki nem a biztosra megy ilyen esetben. A klubnak százezer dollárt, ne-

kem pedig évi hetvenötezer dollárt garantáltak. Ennyit még egyetlen külföldre szerződő magyar játékosnak sem ajánlottak fel addig. Persze, hogy aláírtam. Egyébként a Standard azóta is jön... Akkor kicsit kétségbeestem, mert szerintem nagyon sok pénzt kértek értem. Már a százezer dollárt is csillagászati összegnek tartottam. Szerencsére az Antwerpen nem volt sóher.

— Szívesen mentél Belgiumba?

— Ausztriát tartottam volna ideálisnak, de oda nem engedtek. Pontosabban: ott ekkora összeget nem tudtak fizetni értem.

Póczik József végül zöld utat kapott, és családjával 1983 nyarán a belga kikötőváros egyik csendes kerületébe, a stadion közelébe, egy háromszobahallos lakásba költözött. Nem volt könnyű a beilleszkedés. És nem csupán azért, mert nem beszélt idegen nyelvet. Sokkal inkább azért, mert új edzője már látatlanban neheztelt rá.

„Belgium labdarúgóberkeiben senki előtt sem volt titok, hogy az Antwerpen éveken át kitűnően dolgozó edzője, a jugoszláv Dimitri Davidovics elsősorban azért vált meg a klubtól, mert a csapat menedzsere, Louis de Vries, még az idény befejezése előtt, az edző véleményének meghallgatása nélkül szerződtette Póczikot. Most az új edző, Jean Dockx, a volt sokszoros válogatott is kifogásolta a menedzser döntését, és a magyar játékost (akiről olyan felvilágosítást nyert, hogy lassú) mérkőzésen, akció közben szeretné látni." Eddig az idézet, amely egy Belgiumból érkezett tudósítás alapján az Esti Hírlap 1983. június 10-i számában jelent meg. Azt nem tudni, ki informálta így Dockxot, legfeljebb csak találgatni lehet. Ami viszont tény: a klub vezetői, akik a pénzt biztosították, élükön Eddy Wauters elnökkel, a magyar fiú mellett törtek lándzsát. Nem csoda, hogy az öltözőben néhányszor összesúgtak a játékosok és az elnök keresztfiaként emlegették Póczikot. A legkevésbé persze ő tehetett arról, hogy így alakultak a dolgok.

* * *

— Aligha hiszem, hogy az edző kedvencei közé tartozom — mondta a győriek kapitánya a kiutazás után. — Inkább a másik új fiút, Petursont próbálgatta a bal oldali középpályás szerepkörében, pedig én is játszottam úgy, mint ő. Nem adom fel a harcot, kezdőember akarok lenni Antwerpenben is.

Óhaja nem válhatott valóra, mert két hét múlva, 1983. augusztus 29-én, hétfőn az edzésen „felrobbant" a térde. A csapat harmadik számú, rutintalan, 19 éves kapusa kifutás közben szabályosan belerohant a labdát birtokló magyar játékosba.

— Mind a ketten elterültünk, és csak a belga tudott felállni! — mondta néhány nappal a történtek után a kórházban. — Szándékosságról szó sem lehetett. A jobb térdemhez kaptam, borzalmas fájdalmat éreztem.

A szirénázó mentőautó rövid idő múlva a klub sportorvosának sebészeti klinikájára szállította Póczik Józsefet. A sérülés súlyossága az orvosokat is el-

gondolkoztatta. Az egyik belga sportújság szó szerint ezt írta: „A jobb láb izmai majdnem teljesen ‚elolvadtak' ”! A vizsgálat során megállapították, hogy a labdarúgó jobb térdében valamennyi szalag elszakadt, ezenkívül külső porcleválást és külső térdcsonttörést szenvedett. A baleset után érthetően Póczik felesége is nagyon megijedt.

— Józsi nagy fájdalmat érez, amit injekciókkal próbálnak enyhíteni — közölte elcsukló hangon. — Sok jóval nem biztatnak az orvosok. Borzasztó ez az egész. El sem hiszem, hogy ilyesmi véletlenül is előfordulhat.

Fazekas László, a klubtárs, éppen a kórházból érkezett haza, amikor felesége átadta neki a telefont. — Fél évig biztosan nem számíthatnak Józsira — válaszolt. — A klub mindent elkövet, hogy mielőbb teljes értékű harcos legyen, hiszen nem kis pénzt ölt bele. Sajnálom őt, mert szerdán, a Gent ellen már az első csapatban játszott volna.

Póczikot átszállították a Brüsszel melletti Leoven-i klinikára, ahol dr. Martens sebészprofesszor megoperálta. Tizenöt napig feküdt a négyemeletes Ten Hove falai között, az 1202-es szobában. Glázer Róbert, az egykori győri játékostárs, aki meglátogatta Póczikot, elképedve mesélte: — Józsi kijelentette, amíg nem jön rendbe a lába, egy korty szeszesitalt sem iszik. Először azt hittem, csak viccel, de tartotta a szavát.

„Combig begipszelték a lábam, amit a kórház után odahaza több mint két hónapig hajlított helyzetben tartottam. A járógipszet három hétig hordtam, míg végre november másodikán megszabadultam a fura csizmától. Kegyetlen heteket éltem át a betegágyon!"

Dr. Martens professzor: — Az operáció jól sikerült. Csodálatosan javul a fiatalember lába, játszani fog vele.

Az orvos masszázst, kerékpározást és súlycipőt rendelt el a maródi futballista számára. Az előírt gyakorlatokat Carl Vander Molen gyógytornász, a klub másodgyúrójának privát tornatermében végezte, ahova Póczikot e sorok írójának is alkalma volt néhányszor elkísérni. Az elején kilenc centiméter különbséget mutatott a mérőszalag a bal comb javára. Később könnyed futások következtek a ligetben, a Rivereen hofon, majd a következő év januárjában a stadionban rótta a köröket.

„Március elején előkerült végre a labda is. Passzolgattam, emelgettem és a hónap végén már nem éreztem fájdalmat futás közben. S lám, milyen az én szerencsém? Megszakadt a vádlim a bal lábamban, így újabb három hét kényszerpihenő következett."

Póczik április végétől csatlakozott végleg a társakhoz. Az óvatos próbálkozásokat májusban már játék követte. Együtt mentünk a délutáni edzésekre. Jóska az öltözőbe sietett, én pedig mustrálgattam a szebb napokat is megért antwerpeni stadion gyepszőnyegét és tartozékait. Általában egy órás foglalkozásokat tartott Dockx. Könnyű, átmozgató gyakorlatokkal indult a mostani, és kiskapus játékkal zárult. Póczik a mesterrel került egy csapatba.

Jozef! Jozef! — harsogott Dockx, amint a győri fiúhoz került a labda.

Jóska a legszebb napjaira emlékeztetően háromszor egymásután az edző lábára „ragasztotta” a bőrt. Az átadásokból két gólt lőtt a tréner, nagy volt a boldogság! Póczik is mosolygott, Svilar, az óriási termetű jugoszláv kapus, aki végig figyelemmel kísérte a középpályás gyógyulását, nevetett és oldalba bökte. Hiába, csodálatos dolog ez a futball! És nyerni, az edzésen is felemelő érzés. Hát még Póczik Jóskának, aki a hosszú kényszerpihenő alatt oly régen várt ezekre a délutánokra.

— Csinbe azért még nem megyek, de jó a lábam, s ez a fontos — jegyezte meg, miután Dockx lefújta a találkozót. — Bár sok a tisztázatlan kérdés a klubnál, úgy tájékoztattak a vezetők, hogy minden rendben körülöttem. Maradok.

Való igaz, másnap ugyanis az edzés előtt egy órán át beszélgettünk Louis de Vries-vel, a klub főtitkárával, aki hetedik éve dolgozik az Antwerpennél. Elsősorban Póczik sorsa érdekelt. A több nyelven kitűnően társalgó belga vezető a következőket mondta:

— Póczik peches játékos. Súlyos sérülése után felbonthattuk volna a szerződését, de a két szövetség közötti jó kapcsolat miatt nem tettük. Azóta meggyógyult és edz, reméljük, ősszel már játszani is tud. Mindenképpen számítunk rá!

* * *

Ültünk a deurne-i lakás társalgójában. A vacsorát a csinos feleség, Eszter asszony tálalta fel. Finom, igazi magyaros gulyás került az asztalra, a Brüszszelből érkezett játékosközvetítő Pintér László is dicsérte. Beszélgetésünk témája természetesen a foci volt. Azt fejtegettük, mekkora akaraterő kellett, hogy talpra álljon Jóska, és milyen sokat jelent ilyenkor egy áldozatkész feleség.

Úgy tűnt, hogy szép lassan rendbe jönnek a dolgok. Póczik egy barátságos mérkőzésen a tartalékcsapatban is játszott. A hosszú kényszerpihenő után érthetően nem csillogott. Aztán váratlanul szerződésbontásra határozta el magát a belga klub.

— Addig nagyon rendes volt velem az antwerpeni vezetőség — mondta meglepődve Póczik. — Az elnök hangsúlyozta, hogy nem kell siettetni a gyógyulást, legyek türelmes. Ezért értetlenül álltam május 21-én a főtitkár irodájában, amikor arra kért, hogy írjak alá egy új szerződést. Én megtagadtam ezt, mert roppant előnytelen volt számomra. Erre közölte velem, hogy felbontják az eredeti szerződést, mivel nincs rendben a lábam.

A döntés valóban a meglepetés erejével hatott, hiszen május első felében személyes beszélgetésünk alkalmával egészen másként nyilatkozott Louis de Vries Póczikról. Továbbá azért is tűnt furcsának a bejelentés, mert akkor igyekeztek meneszteni a labdarúgót, amikor már lassan játékra készen állt. Arról nem is beszélve, hogy egészen május végéig elfogadták dr. Martens sebésztanár véleményét, utána viszont megkérdőjelezték. Bárki mondhatná most: ki látott olyan orvost, aki leszólja a saját munkáját? Ez bizonyára így van,

de érthetetlen, hogy a klub orvosa, aki Póczik elmondása szerint nem vizsgálta meg őt az operáció után, miért nem emelte fel a szavát korábban?

A válasz elég világosan hangzik: a „fekete kassza" botrány, ami végigsöpört Belgiumon, megviselte az Antwerpent is. Igaz, a vizsgálat előtt „betörtek" a klubházba, és fontos iratokat vittek el. Azokat a papírokat, amiket a vizsgálóbíró látni akart. Az ügy olyan komoly fordulatot vett, hogy az egyesület befolyásos elnökét is letartóztatták, ami nagy megdöbbenést váltott ki országszerte. Tehát pénzügyi gondokkal küzdött a belga kikötőváros reprezentáns csapata. Póczik egyébként antwerpeni tartózkodásom idején rendszeresen a főtitkárnál kezdte a napot, és kérte, hogy rendezzék vele az első évre esedékes adósságukat. (Menetközben csak a havi fizetést utalták át részére.) A válasz mindig ugyanaz volt: nincs pénz, várjon türelemmel!

Póczik egy hétig várt, hogy a belgák meggondolják magukat, aztán hazautazott családjával Magyarországra, ahol egyedül edzett. A nyári szabadság letelte után, július másodikán, annak rendje és módja szerint jelentkezett Antwerpenben.

Szép számú nézősereg vette körül az öreg Royal stadion edzőpályáját, hogy szemtanúja legyen az idény első foglalkozásának, amelyet már az új mester: Arie Haan vezetett. A Standard Liege sokszoros válogattja ismerte Póczikot — mint ellenfelek 1982 őszén BEK mérkőzésen találkoztak — és örömmel látta volna csapatában. Arie Haan azonban csupán azokkal a játékosokkal dolgozhatott, akiket a klub vezetői jónak láttak. Azok az emberek, akik pénzt adtak az üzlethez. Az egykori világhírű holland válogatott labdarúgó nyilatkozata „Jozef Poczik topfit" címmel látott napvilágot az egyik helyi lapban, méghozzá az első edzés után. Részlet a cikkből:

„Póczik megjelent a megbeszélésen. Ezután következett az első rendkívül kellemes meglepetés. Póczik teljesen egészségesen játszott, passzai olyanok voltak, mint a legjobb évében, és valóban úgy látszott, hogy semmi nem maradt vissza a nehéz operáció után, ami egy évig távoltartotta a futballtól. Reméljük, hogy ez az első nagy megnyugvás."

Ezt csak az edző és a szurkolók remélték, mert a biztató jelek ellenére a vezetők egy hét után ismét „falhoz állították".

„Megint azzal jöttek, hogy írjam alá az új, nevetséges szerződést. Nem tettem, erre szabályosan elzavartak. Közölték velem, hogy holnaptól már ne látogassam az edzéseket. Sőt, a pályáról is kitiltottak! Egy hónapig a ligetben edzettem, majd hazajöttünk."

Antwerpenben meglehetősen egyoldalú álláspontra helyezkedtek. Kijelentették, hogy szerződést bontanak, és a hátralevő járandóságot sem fizetik ki a labdarúgónak. Sőt, kereshet magának egy másik klubot, amelytől majd pénzt kér az Antwerpen, az általa „használhatatlannak" tartott magyar játékosért.

Csáki Sándor, aki az OTSH részéről a magyar labdarúgók érdekeit képviseli, többször tárgyalt Belgiumban az FC Royal Antwerpen vezetőivel, és

közölte a főtitkárral, ha a szerződésben foglaltak szerint nem teljesítik Póczik József követelését, akkor az UEFA-hoz és a FIFA-hoz fordul.

Közben a labdarúgó az OTSH engedélyével ügyvédet fogadott. A Brüszszelben élő Bognár György segítségével dr. Jony Maeschalck vállalta az ügyet. Természetesen jelentős százalék fejében. Persze, mit tehetett a profivilág útvesztőiben ismeretlen magyar focista? Bízott a szerencséjében. Abban, hogy nem „vágják meg" nagyon, ha pénz áll a házhoz. Elkezdődött tehát a szerencsével jócskán hadilábon álló Póczik József újabb kálváriája. A kórházi ágy, a mankó és a súlycipő után is kegyetlen harc várt rá. Ez a harc már nem az egészség visszanyeréséért, a játék öröméért, hanem a pénzért folyt.

„Senkinek nem kívánok ilyen hónapokat. Telefonok innen-onnan, méghozzá ellenkező előjellel. Megvan a pénz, lehet menni! Még nincs semmi, ne gyere! Sőt, játékengedély sincs. Olyan voltam, mint egy kivert kutya, nem tartoztam sehová sem!"

Az FC Royal Antwerpen húzta-halasztotta a fizetést, sokáig nem vette komolyan az ügyvéd leveleit. Aztán a Belga Labdarúgó Szövetség felszólította a klubot, hogy rendezze adósságát, ellenkező esetben törlik az első osztályból a piros-fehéreket. Csaknem kilenc hónap telt el, hogy Póczik megkapta a neki járó pénz egy részét.

„Már nem vettem komolyan, amikor 1985. január 30-án idehaza szóltak, hogy felvehetem a pénzemet. Négy nap múlva mégis kimentünk a feleségemmel a nagy semmibe. Kiderült ugyanis, hogy mégsincs pénz! Egy kicsit a brüsszeli megbízottammal is összeszólalkoztunk, mert ő még korainak tartotta a kiutazást. Majd szétrobbantam az idegességtől, két hetet kint töltöttünk, nem kevésbe került a szálloda és az ellátásunk. Az utolsó pillanatban, a visszaindulás előtt, valahogy sikerült az összeg egy részét felvennem, de az újságírók előtt ezt titokban tartottam."

Birtokomban van azoknak a hivatalos leveleknek a másolata, amelyben tételesen szerepel Póczik járandósága (gondolom, kitalálták, hogy nem a labdarúgó bocsátotta rendelkezésemre) így megnyugtathatom a jól értesülteket, korántsem csillagászati összegről van szó. És ebben még nem is szerepelnek a különböző levonások, mert ugye, az ügy belga segítői sem jártak rosszul anyagilag. Póczikot borzasztóan bántotta, hogy az ügyvéd már az első részletből szívfájdalom nélkül levonta a csupán a végösszeg után járó százalékát, sőt papírt sem adott erről, a belga adótörvények miatt. Hiába, ez egy más világ, s ha valaki idegen, ráadásul nem beszél ez esetben flamandul és franciául, kiszolgáltatott helyzetbe kerülhet.

A hátralevő pénzösszeg kifizetésére 1985. márciusig kellett várni. Bár az ügyvédnek jogában állt lefoglalni a belga klub hazai mérkőzésén a bevételt, a zord időjárás keresztülhúzta a számításait, sorra maradtak el a találkozók. Például a Lokeren ellen is. A magyar fiúval szembeni — első évre szóló — adósságát végül rendezte az Antwerpen, sőt a belga szövetség visszaadta Póczik

játékengedélyét is. Méghozzá annak ellenében, hogy a Rába lemond Svilarék győri vendégjátékáról.

A pénznél maradva: Póczik ma nagyon gazdag ember lenne, ha biztosítást kötött volna. Le sem merem írni, hány millió frankkal lenne gazdagabb! Még Belgiumban feltettem neki a kérdést: — Miért nem kötöttél biztosítást?

A fejéhez kapott és így válaszolt: — Ne is beszéljünk róla, mert gutaütést kapok, ha arra gondolok, mennyi pénztől estem el. Még körül sem néztünk Antwerpenben, és beütött a krach. Remélem, mások tanulnak belőle!

Az egyesület persze előrelátó volt, így elképzelhető, hogy visszakap „valamit" majd kiadásaiból a biztosító társaságtól.

— Az „utolsó felvonás" 1985 márciusában következett, amikor a klub egyik vezetője fogadott a brüsszeli repülőtéren — mesélte Póczik.

— Egyik napilapunk szerint virágcsokorral. Ez felettébb meglepő.

— Inkább marhaság. A virágot csak kitalálták. Azért vártak, mert a biztosító társaság orvosi vizsgálat eredményéhez kötötte a klubnak fizetendő kárpótlást. Az Antwerpen és a biztosító orvosa felváltva mustrálgatták a térdem. Jó, nem jó... A klub részéről azt bizonygatta a sportorvos, hogy használhatatlan a lábam, ezért is mondtak le rólam. A biztosító társaság orvosa viszont pont az ellenkezőjét állította.

Hogy melyiküknek volt igaza?

Nos, erre Póczik csattanós választ adott, méghozzá nem sokkal később. Tizenkilenc hónapos kihagyás után az Eger elleni bajnoki mérkőzésen újra pályára lépett a Rába színeiben és a mezőny legjobbjának bizonyult. Csapata 5-0-ra győzött és az Antwerpenből „száműzött" középpályás kétszer is a hálóba talált! A rosszmájúak szerint a hírt Belgiumban kételkedve fogadták...

POLGÁRMESTER A MINISZTERNÉL

Egy dráma: Béla Váradi! Öles betűkkel ezt a címet viselte az a lepedőnyi cikk, amely egy holland napilapban jelent meg az év elején a Vasas volt válogatott labdarúgójáról. Az újságíró Rotterdamban a szállodai szobájában kereste fel a magyar játékost. A Hotel Skandiában Európa egyik legpatinásabb futballklubja, a Feyenoord számlájára lakott kerek egy hónapon át Váradi Béla. Sőt, repülőjegyet is biztosítottak számára, hogy hétvégeken együtt lehessen Franciaországban élő családjával. A hollandok nagyon bíztak benne, hogy rövidesen rendeződnek a francia elsőosztályú Toursnál furcsa módon mellőzött magyar fiú dolgai. A nagyhírű csapat ugyanis, bármilyen hihetetlenül hangzik, szerződtetni kívánta a harminckét esztendős labdarúgót. Méghozzá a kezdő tizenegyébe.

Másfél évvel korábban Ivon Joublo, a francia másodosztályban szereplő FC Tours igazgatója vásárolta meg Váradit, aki vezéregyénisége volt a bajnokságot nyert együttesnek. Akkor így nyilatkozott a csatár:

„A kezdet kezdetén meglepődve tapasztaltam, hogy a mérkőzésen hiába készülődtem a szabadrúgáshoz, sorra elrúgták előlem a labdát a társaim. Ehhez tudni kell, hogy a csapatból csupán négyen-öten képesek tizenhat méterről megfelelő erővel kapura lőni. Két hónapig úgy éreztem, hogy féltékenyek rám, aztán rendbe jött minden. Tizenkét gólt rúgtam, a közönség hamar megkedvelt. Bajnokok lettünk, felkerültünk az élvonalba. Az utolsó bajnokin, Toursban, kétszer találtam az ellenfél hálójába, utána olyan ünneplésben részesítettek, hogy alig tudtam elhagyni a stadiont. Nem kifejezetten Franciaországba készültem, de nagyon örülük, hogy idekerültem."

A nyári szabadság után kiderült, hogy Váradi Béla megfeledkezett a régi közmondásról: „nyugtával dicsérd a napot"! Az előkészületi mérkőzéseken ugyan középpályás létére tovább rúgdalta a gólokat, de ahogy közeledett az újabb bajnoki nyitány — immár az élvonalban — „megfagyott" körülötte a levegő.

— Játék közben egyszerűen nem adták nekem a labdát, hiába voltam előnyösebb helyzetben — mondta. — Mindez azután történt, hogy a nyári pihenő leteltével tolmácsoltam Mezey György kérését, azt, hogy adják meg a csapat pontos programját, mert a magyar szövetségi kapitány szeretne megnézni valamelyik mérkőzésen. Odáig fajult a dolog, hogy Polaniok, a kapitányunk lecseréltetett az edzővel. Összesen hét meccsen voltam a pályán, hiába edzettem lelkiismeretesen, félreállítottak. Debi Onis, az ezüstcipős argentin középcsatár esete jutott az eszembe. Amikor kitudódott, hogy jóval előnyösebb szerződéssel rendelkezik, mint a többiek, mennie kellett a Tourstól. Kegyetlenül „rászállták" francia játékostársai.

A történtek hallatán idehaza sokan legyintettek. Sőt, akadt olyan kolléga, aki furcsa módon (eléggé egyoldalú információk alapján) állást foglalt. Őszintén szólva kíváncsi voltam, hogy előfordulhat-e olyasmi, amire Váradi hivatkozott. Békefi Jenőt, az egyik legismertebb UEFA licences menedzsert tárcsáztam, aki francia földön is otthonosan mozog. Íme a válasza: „— Szeretném előrebocsátani, hogy Váradit közelebbről nem ismerem. Egyszer beszéltem vele telefonon, de jóval a történtek után. Amit ő elmondott, az valóság. Sajnos, az FC Tours egy kis csapat, s bizony ilyen helyen minden előfordulhat. Irigyek, féltékenyek a játékosok, klikkekbe tömörülnek, s amit elterveznek, azt végrehajtják. Játékostársat, edzőt egyaránt képesek megbuktatni, de gondolom, ilyesmi Magyarországon is előfordult már!"

A keserves hónapok után váratlanul megcsillant a lehetősége annak, hogy Váradi Béla csattanós választ adjon mindazoknak, akik kétségbevonták szavait. A toursi lakáson 1985. január 4-én megszólalt a telefon. A kagylót a játékos vette fel. A vonal túlsó végén Rotterdamból Blankenmayer, a Feyenoord titkára beszélt. Néhány mondatot váltottak francia nyelven, majd a labdarúgó átadta a kagylót a németül jól beszélő feleségének. Jutka asszony először nem akart hinni a fülének, ugyanis a Feyenoordnál kínáltak állást a férjének.

— A két klub megegyezett, én pedig január 8-án Rotterdamba utaztam

— emlékezett a több mint féléve történtekre Váradi. — Egy technikai edzésen vettem részt, ahol az edző és a csapatkapitány figyelte, miként lövök kapura, hogyan tudok beadni és fejelni. Másnap délelőtt tíz kilométeres futásból álló fizikai felmérés következett. Itt már valamennyi játékos jelen volt, a délutáni, kétkapus foglalkozáson szintén. A végén közölték, hogy számítanak rám, és megszerzik a munkavállaláshoz szükséges engedélyeket. Mit tagadjam, bizakodva tértem vissza Toursba.

Az ügy kedvezően indult, a De Stichting Arbeidszaken, azaz a munkabizottság Jan Masman vezetésével négy-három arányban támogatta a klub, illetve Váradi kérelmét. Mivel a beadványok döntő többségét már ez a bizottság visszautasítja, mindenki reménykedett. A Feyenoord olyannyira, hogy január 22-én visszahívta Hollandiába a magyar labdarúgót. Váradi ettől kezdve nap mint nap együtt edzett újdonsült társaival és két előkészületi mérkőzésen is részt vett. Ezeken három gólt lőtt. Találatait a holland televízió is bemutatta. Az összefoglaló szemtanúja volt Fazekas László, a Belgiumban szereplő honfitárs, akiről köztudott, hogy alaptalanul nem dicséri játékostársait.

— Kitűnően játszott Váradi — jelentette ki Fazekas. — Tahamata bepasszolt egy labdát az első mérkőzésen, Béla maga elé tette és tizennyolc méterről kegyetlenül bevágta a kapuba. A következő gólt jó húsz méterről, középről szerezte. A második meccsen csak huszonöt percet töltött a pályán, mert már a bajnokság folytatása következett és az igazolása nem volt rendben. Ezen a találkozón tizenhat méterről jobbal lőtt a hálóba.

Ab Fafié, a Feyenoord edzője a Rotterdam Nieuwsblad című lap 1985. január 30-i számában úgy nyilatkozott, hogy Váradira szüksége van, baloldali középpályás lesz csapatában.

— Sajnos, közben a holland munkaügyi miniszter nem írta alá a munkabizottság által előterjesztett javaslatot — emlékezett Váradi. — Ekkor a Feyenoord játékosai valamennyien aláírtak egy kérvényt, és a klub újabb tárgyalást csikart ki. Február 22-én visszatértem Franciaországba, két nappal később kaptam a szomorú hírt, miszerint másodszor sem adta áldását a miniszter a munkavállalásra.

Békefi Jenő, a Brüsszel mellett élő UEFA licences menedzser, akinek jó a kapcsolata a Feyenoorddal: — Rotterdam polgármestere is elment a miniszterhez Váradi ügyében, de hiába. Sajnos, akik nem a Közös Piachoz tartozó országokból érkeznek, azoknak szinte reménytelen a helyzetük. Ennek ellenére a munkabizottság megszavazta Váradi engedélyét. Általában ezt a nehezebb elérni, ugyanis a bizottság véleményét döntő többségben jóváhagyja a miniszter.

— A játékosok nagyon rendesek voltak — mondta a Vasas korábbi bombázója. — Cruyff nemegyszer a saját kocsiján vitt az edzésekre. Egy pillanatig sem éreztették velem, hogy idegen vagyok.

A „dráma" véget ért. Legalábbis ami Váradi Béla hollandiai próbálkozását illeti. A külföldi hónapok alatt szakállat növesztett futballista ismét Toursban

él. Szorgalmasan edz, de változatlanul a tartalékok között szerepel. Örömmel segítene a kiesésre ítélt gárdának, de nem igénylik tőle. Márciusban egyébként menesztették az edzőt, nyárig a klub három alkalmazottjára bízták a szakmai munkát.

— Több együttes jelentkezett értem, menekülnék innen, de az OTSH engedélye nélkül ez lehetetlen. Titkon azért bízom benne, hogy sikerül megoldást találni. Illovszky Rudi bácsival beszéltem, ő kijelentette, hogy a Vasas nem gördít akadályt az utamba, nincs plusz anyagi követelésük velem szemben. Egészséges vagyok, játszani szeretnék. Elvégre ezért ragaszkodtam a külföldi szerződéshez.

* * *

A kézirat nyomdába kerülése után — 1985 őszén — Váradi Béla visszatért Franciaországból a Bp. Vasashoz.

EGY SZTÁR BÉCSBEN IS SZTÁR

A király elköltözött. No, nem Bécsből, csupán annak huszonharmadik kerületéből a tizenharmadikba. Pontosabban a mesés schönbrunni kastély fölötti dombra, egy kétszintes kertes családi házba.

— Netán a kastély egyik szárnya? — kérdezem a főúri, pazar környezetre célozva.

A király, Ausztria gólkirálya, Nyilasi Tibor mentegetőzik: — Tudod, szépen megvoltunk a régi lakásban is, de egy napon a tulajdonos visszajött külföldről, és szedhettük a sátorfánkat. Így kerültünk ide a kastély szomszédságába. A fiam nagyon élvezi a kertet és a jó levegőt.

— Nem bántad meg, hogy Ausztriába költöztél?

— Cseppet sem. A hosszú túrákat, az idegen környezetet és ételeket mindig nehezen viseltem el. Innen kocsival egy ugrás Budapest. Szerencsésen alakult a sorsom. Bajnokságot nyertünk, huszonhat gólommal első helyen végeztem az osztrák góllövőlistán és a válogatott is számít rám. Ne gondold, hogy telhetetlen vagyok, de ha nem veszítjük el a Rapiddal szemben a hazai kupát, és a Tottenhamot még kiverjük a nemzetközi kupából...

Mielőtt a mondatot befejezhette volna a családfő, ifjú Nyilasi Tibor síró hangon szusszanásnyi szünetet rendelt el. A feleség, Jutka asszony sebtében érkezett és megvigasztalta a trónörököst.

— Mivel folytassuk? — kérdezte Nyilasi, látván, hogy az apróság jó kezekben van.

— Azzal, hogy miért az Austria Memphist választottad, és miért nem a Barcelonát?

— Spanyolország az egy külön téma, 1982 februárjában engedélyem sem volt. Schuster megsérült és állítólag engem néztek ki a helyére. Szép kis dohányt ígértek a számomra: egymillió dollárt! Méghozzá fél évre. Kerülő úton jutott

a fülembe, de a közelgő világbajnokság miatt érdemi tárgyalásokról nem lehetett szó.

— Nem bánt, hogy „csupán" egy osztrák csapatban bizonyíthatod képességeidet?

E mondat hallatán „Nyíl" felkapta a fejét, és kissé emelt hangon visszakérdezett:

— Miből gondolod, hogy az Austria Memphis gyengébb csapat, mint például a Valencia? Vagy mint a Betis és még sorolhatnám. Ha éppen tudni akarod, az Austria nem is olyan régen kiverte a kupából a Barcelonát.

Rövid csend. Hallgattam, így újra Nyilasi következett.

— Rendben van, Spanyolországban magasabb színvonalú a bajnokság. Mehettem volna a Valenciához, az Anderlechthez, az Arisz Szalonikihez, sőt a Sporting Lisszabonhoz is. A legszimpatikusabbnak azonban az Austria ajánlata tűnt. Hogy miért? Mert az osztrák klub bankgaranciát adott a pénzre, ami biztonságérzetet jelentett számomra. Egyébként az Arisznál többet kerestem volna.

— Akkor féltél valamitől...

— Szó sincs róla. Szorongás persze, hogy volt bennem, de kiben nincs ilyenkor. Nézd, nekem az a véleményem, hogy ha az ember az igazi profivilágban akarja megméretni magát, akkor fiatalabb korban próbálkozzon. Az osztrák labdarúgást és játékosokat jól ismertem, hiszen rendszeresen találkoztunk Prohaskáékkal. Ez az a kis könnyebbség, amiben én megkapaszkodtam. Újpesten, 1982 februárjában nézett ki magának Halama mester. A magyar válogatott akkor 4-0-ra verte az Austria Memphist, én három gólt lőttem. Egy év múlva, amikor szabad lettem, az osztrákok beváltották ígéretüket, és azzal a szándékkal érkeztek Budapestre, hogy megvásárolnak. A tárgyaláson Csáki Sándor képviselt, én kerültem a menedzsereket. Semmi értelme nem lett volna egyezkednem velük, amíg az OTSH-t nem biztosítják a vételáram, 300 ezer dollár kifizetéséről.

— Ez volt a határvonal?

— Ennél kevesebbért nem adtak volna senkinek.

— Neked személy szerint mit ígértek?

— Elnézést, de erről nem beszélhetek. Josef Walter a klub elnöke, a Peugeot gyár bécsi főnöke ebben nem ismer tréfát. Ha megtudja, hogy a játékos kibeszéli a szerződését és a prémiumát, rögtön elbúcsúzik az illetőtől. Felbontják a szerződését, és ki sem fizetik a pénzét.

— Van egy olyan pont a szerződésben, ami tiltja, hogy erről beszéljetek?

— Az enyémben van.

— Már megbocsáss, de a rólad szóló könyvben azt nyilatkoztad, hogy kaptál egy Peugeot 505 típusú járgányt és egymillió schillinget, több részletben.

— Az autóról valóban beszéltem, a többi nem tőlem származik. Ezek csupán találgatások.

— Mondd, milyen érzés abban a tudatban élni, hogy 300 ezer dollárt ér az ember?

— Jó érzés, ha nem én lennék a legdrágább magyar labdarúgó, akkor is büszkeséggel töltene el. Furcsa dolog, hogy árunak számítok. Kicsit csúnyán is hangzik, de ebben a világban ez természetes. Meggyőződésem, hogy rövidesen megdől a rekord. Kívánom, hogy minél több fiatal játékosért akár a dupláját fizessék.

— Az a tény, hogy „beáraztak", méghozzá nem is akárhogyan, milyen visszhangot váltott ki a környezetedben élő emberekből?

— Érdekesen alakultak körülöttem a dolgok. Talán nem tartanak beképzeltnek, ha azt állítom, hogy nagyon szeretett a Fradi közönség. Amikor megjelent az újságokban, hogy 300 ezer dollárt fizetnek értem, úton-útfélen azt éreztem, hogy még jobban tisztelnek, még jobban szeretnek. Mintha féltettek volna. Aki velem beszélt, közben számolt is. Valahogy ekképpen: 300 ezer dollár az egyenlő 15 millió forinttal. Te jó ég, ennyi pénz! Ez az ember ennyit ér? Mindenkinek szokatlan volt.

— Ezt az összeget soknak vagy kevésnek tartod?

— Reális összeg. Nem egy Rummenigge szintű ár, de nem is kevés. Nem szabad elfelejteni, hogy a magyar játékosok eddig a harmincadik életévük betöltése után mentek külföldre. Ez már nagy hátrány. Nálam — huszonnyolc évesen — jelentősen ugrott a vételár. Ahogy figyelem a nemzetközi körforgást, gyakran ennél kevesebbért kelnek el jónevű nyugatnémet játékosok. Tehát nem kótyavetyéltek el.

— Nemzetközileg elismert játékosként érkeztél Bécsbe, mégis fenntartással fogadtak a társaid.

— Ez törvényszerű, valakinek elfoglaltam a helyét. Ráadásul Magyar Pistán kívül, aki három hónapot töltött az Austria Memphisnél, még senki sem szerepelt egy csapatban magyar fiúval. Egy-két hét után aztán megnyugodtak.

— Ezt Prohaskának köszönheted?

— Nem. A játékomnak. Ha nem lövöm a gólokat, nincsenek gólpasszaim, megfeszülhetek, akkor sem barátkoznak velem. Prohaska, aki három évet játszott az olasz bajnokságban, kivételes egyéniség, rengeteget lehet tanulni tőle. A legszerényebb ellenféllel szemben is úgy készül, hogy a legjobb legyen a pályán. Ő olyan az Austriánál, mint én voltam a Fradinál: ott nőtt fel, a szertárostól az elnökig mindenkit ismer. Persze, hogy súlya van a szavának, akárcsak Konciliának, Obermayernek és a többi meghatározó embernek.

— Az osztrák lapokat böngészve úgy tűnik, hogy véleményed érdekli az újságírókat. A sok rádió-, meg tv-interjúról nem is beszélve. Mint a legnépszerűbb magyar labdarúgónak igazán kitűnő sajtód volt otthon. Mégis, az eltelt másfél évben többet írtak rólad Ausztriában, mint korábban pályafutásod alatt.

— Így igaz, és az elején nagyon zavart a dolog. Errefelé vagy fantasztikusan sztárolják a labdarúgót, vagy alaposan kiosztják. Középút nincs, csak a két végletet ismerik. Azt mondták, üljek fel egy lovaskocsira, nem volt mese, fel

kellett ülni. A Liverpool-meccs előtt kitalálták, hogy öltözzek be angol szerelésbe és nyomjak egy cilindert a fejembe. Meg kellett csinálnom. Az újságíró, a legborzasztóbb ötleteivel az ember életéhez tartozik.

— Amit elmeséltél, arra kötelez a klub?

— Nem, a saját érdekem, hogy ne haragítsam magamra az újságírókat, mert az végzetes lehet. Még akkor is szükség van a különféle hóbortok teljesítésére, ha a magyar embert a történelmi hagyományok miatt esetleg jobban elfogadják, mint egy távolabbról jött idegent. Hogy ez jó, vagy sem, őszintén szólva nem tudom. Egy biztos: az újságírók arra törekednek, hogy becsalják a szurkolót a stadionba és eladják a lapot.

— Ahogy a nézőszámot figyeli az ember, ez nem nagyon sikerül nekik.

— Borzasztóan furcsa volt a tizenötezres Fradi-tábor után három-négyezer néző előtt játszani, de mit tehettem.

— A mérkőzés bevételéből tehát éhen halna mindenki a klubnál. Miből fizetik akkor a játékosokat és a személyzetet?

— Ebbe a labdarúgók nincsenek beavatva, kérdezősködni sem szabad. Talán még a kis létszámú vezetői apparátus sem tudja, honnan van a pénz. Amit tudunk, hogy az elnök szava dönt. Az edző véleményét kikérve ő adja--veszi a játékosokat.

— Eddig két edzővel dolgoztál a Memphisnél. Nekem úgy tűnik, hogy Halama jobban kedvelt, mint Parits.

— Igen, nagyon szeretett, ő hozott a klubhoz, de szerintem a jelenlegi mester is kedvel. Legfeljebb nem hangoztatja annyira.

— A könyvben szereplő játékosok legtöbbjétől megkérdeztem, hogy volt-e részük meglepetésben. Most is ezt teszem.

— A legnagyobb meglepetés, hogy a sztártól a legfiatalabb játékosig, mindenki a maximumot próbálja nyújtani, és az edzésre vagy a mérkőzésre koncentrál. Mindenkinek az a vágya, hogy a két pénzes csapat egyikéhez, az Austriához, vagy a Rapidhoz kerüljön, és innen menjen tovább külföldre. Elképesztő, hogy az emberek mennyire megragadják a lehetőségeket. Gyakran egoizmussá fajul a dolog. Van egy játékos például, aki hol bekerül a csapatba, hol nem. Ha egymás ellen játszunk edzésen, és van egy jó beadása, vagy ha netán gólt rúg, azonnal mondja: nagyon jó vagyok, miért nem én játszom, ha én lennék a szélső, akkor te több gólt szereznél!

— Az elején azt hittem hülyéskednek, mert nálunk szokatlan, hogy odaszól valaki és azt mondja: látod, mekkora zsugás vagyok, odarajzoltam a lasztit a fejedre! Mindegyik azt próbálja elhitetni magáról, hogy ő a legjobb. Sajnos, sok esetben ez mérkőzésen is előfordul. Az istennek nem adják le a labdát, inkább ellövik lehetetlen helyzetből. Mindent elkövetnek, hogy ők szerepeljenek az újságok hasábjain. Különösen a fiatalok kapaszkodnak ily módon.

— Nyilván szakmai észrevételeid is vannak?

— Érzésem szerint a második évben többet dolgozunk, de monoton az edzésmunka. Parits, az új tréner, hozott maga mellé egy kondícióedzőt, aki

a speciális foglalkozásokat egyáltalán nem erőlteti. Van is ebből elég baj, szinte mindenki ennek tulajdonítja a jelenlegi hullámvölgyet. Azért így is elsők vagyunk.

— A Ferencvárosnál középpályást játszottál, az Austriában viszont középcsatárt. Nem okozott gondot ez a váltás?

— Az első bajnokságban jól ment a játék, sok gólt rúgtam. Most nagyon nehéz a dolgom. Az Austria-pályán mindenki beáll védekezni ellenünk, félnek. Idegenben viszont, 4-4-2-es hadrendben kifejezetten középpályást játszom. Ősszel nyolcszor találtam a kapuba. Télen, a legnépszerűbb ausztriai teremtornán pedig húsz találattal gólkirály lettem. Ez utóbbi rekordnak számít, mert a verseny történetében még senkinek nem sikerült ennyi gólt lőnie.

— Az osztrák bajnokságban nehezebb gólt lőni, mint odahaza?

— Hát... ezt aligha lehet eldönteni — mondta nevetve a házigazda. — Egy biztos, Ausztriában durvább a játék.

— Feltűnő, hogy mennyire számolod, hangsúlyozod a gólpasszokat is.

— Ez megnyugtatás számomra. Krankl nyilatkozta egyszer nagyon találóan, ha egy csatár nem rúg gólt, vagy nincs gólpassza, akkor valami nincs rendben. Én is így vagyok vele. Hiába nyer 5-0-ra a csapatom, ha képtelen vagyok a kapuba találni és az előkészítésben sem jeleskedem, ideges leszek és felteszem magamnak a kérdést: mi a fenének tartózkodtál elöl?

Nyilasi a nemzetközi porondon is bizonyította kivételes képességeit. Kétszer a legjobb nyolc közé jutott csapatával a BEK-ben és tizenegyszer volt eredményes. Az egyik legemlékezetesebb mérkőzést, az Internacionale ellenit 1983. november 23-án a Práterben játszották. Az olaszok 0-0-as állásnál a szünet után egy kontratámadás végén vezetést szereztek. A hetvenhatodik percben Nyilasi egyenlített. A produkciót Michael Kuhn, az osztrák TV munkatársa így kommentálta: „Nyilasi megint csodát művelt!" Öt perc múlva ismét ő fejelt közelről a kapus lába mellett a hálóba. „Milyen szépek az utolsó percek, melyeket Nyilasi tesz széppé!" — mondta a riporter. Volt még egy fejese a magyar labdarúgónak, ami a felső lécen csattant. Végeredményben 2-1-re nyert az Austria, a visszavágón pedig kiharcolta a továbbjutást Prohaska korábbi együttesével szemben.

— A magyar—osztrák válogatott találkozóknak nagy hagyománya van. Most, amikor a VB selejtezők zajlottak, azaz a mérkőzések tétre mentek, igazán nem voltál irigylésre méltó helyzetben.

— Alighanem ritkán fordul elő, hogy két ország válogatottjának kapitánya egy csapatban rúgja a labdát. Prohaskával egyik nap ellenfelek voltunk, a hét végén pedig együtt hajtottunk. Érdekes, sem előtte, sem utána nem foglalkoztunk az összecsapással. Mit is mondhattunk volna egymásnak? Nem várták el, hogy vigasztaljam őket, én sem, hogy gratuláljanak nekem.

— A sajtó úton-útfélen népszerűsít, de mi a véleményük a szurkolóknak rólad?

— Éppen a napokban beszéltem egy osztrák újságíróval, aki elmondta,

hogy ezer Austria-drukkert hívtak fel telefonon és mindenkitől megkérdezték, kit tart az utóbbi két évben a klub legnépszerűbb játékosának. Az emberek hetvennyolc százaléka rám szavazott. El sem tudom mondani, mennyire örülök, még akkor is, ha sokszor a statisztika csalóka. Nem tudni, ki volt az az ezer szurkoló, mindenesetre megnyugtató, hogy elfogadnak, sőt kedvelnek. Ami meglepő, az NSZK-ból is nagyon sok levelet kapok, általában fényképet és autogramot kérnek tőlem.

— A pénz mekkora hajtóerő az osztrák bajnokságban?

— Csak a pénz számít. Mindenki sztár akar lenni, mert akkor sokat kereshet.

— „Nálunk a futballban is nagy az egyenlősdi, akárcsak a gazdasági életben; a zsenit a hülyétől húsz fillér választja el. Nyilasi például nem annyit ér, mint a többi magyar játékos." — olvashattuk a Heti Világgazdaság 1982. júliusi 17-i számában. Ausztriában Nyilasi és egy tartalék játékos között beszélhetünk-e óriási jövedelemkülönbségről?

— Magyarországon elkezdődött a differenciálás a labdarúgóknál, de ez még mindig nem az igazi. A klub hibája, ha felelőtlenül sok pénzt ad ki egy gyenge képességű játékosért. Ausztriában nagyon átgondolják a vásárlást. Egy fillérrel sem adnak többet a labdarúgóért, mint amennyi a valós értéke. Ha öt schillinggel többet kérsz, inkább nemet mondanak. Talán nálunk is üzletembereket kellene alkalmazni a kluboknál, akik a reklámokat és az egyéb pénzügyeket intézik. Ausztriában nem húsz fillér különbség van a menők és a kutyaütők között. Ha én nem játszom például, mert rossz formában vagyok, vagy megsérültem, és kikap a csapat háromszor, akkor is annyi pénzt kapok, mintha valamennyi esetben nyertünk volna. Lehet, hogy nagyképűen hangzik, de ilyen szerződésük csak a jónevű játékosoknak van, mert itt a meccspénz minimális. A fiatal, aki nem rendelkezik fix pénzzel, jócskán kaparhat, hogy keressen. Egy hónapban négyszer kell játszania győztes csapatban, hogy jól járjon. A nyolcadik ember és köztem tehát fizetésben ég és föld a különbség.

— Nem azt mondom, hogy másolják le az én szerződési formámat, és aszerint csinálják odahaza, de meggyőződésem, lehetne tanulni belőle. A reklámoktól kezdve mindent tartalmaz. A Memphis cigarettagyárnak van egy pavilonja, ha megkérnek, ott kell ülnöm két órán keresztül. Nincs nyafogás, mert a szerződésben ez is benne van világosan. Persze, mindig csak a sztárokat hívják az autogrammórákra és egyéb helyekre is. A sztár Ausztriában is sztár, mégha nem is akkora körülötte a felhajtás, mint például Olaszországban.

— Bécsinek érzed magad, Tibor?

— Nem. Ha tizenöt éve élnék itt, akkor sem érezném magam annak. Viszont Bécset nem lehet nem megszokni. Éppen olyan, mint Budapest.

— Júniusban lejár a szerződésed. Új klubot választasz?

— Én szeretnék Ausztriában maradni, mert jól érzem magam. Különben is harminc évesen már ne ugráljon az ember. Aztán a válogatott szempontjából sem mindegy, hogy milyen közel vagyok. A dolog nem rajtam múlik. Ha az

Austriának pénzre van szüksége — eladhat! Ezt szintén rögzítették a szerződésben. Ebben az esetben a haszon fele a Ferencvárosnak jár. Csak érdekességképpen említem, hogy az első bajnokság után felkeresett egy menedzser és megkérdezte, lenne-e kedvem Olaszországban játszani, mert ha igen, akkor megkezdi a tárgyalásokat az Austriával és az OTSH-val. Azt válaszoltam: köszönöm, de van még egy évem! Tényleg, nem tudom, mi lesz. Ha el tudnak adni jó pénzért, akkor biztos, hogy olyan klubhoz kerülök, ahol én is többet keresek, mint itt. Ebbe a játékos nemigen tud beleszólni. Itt üzletemberek élnek, és mindenki pénzt akar keresni! Rajtam is...

* * *

Az Austria Memphis csapata az 1984—85. évi osztrák bajnokságban ismét az első helyen végzett. A patinás klub újabb kétéves szerződést kötött Nyilasi Tiborral.

MIKOR A FŐNÖK BECSÍPETT

— Halló, Gáspár úr! Itt van egy magyar újságíró ismerősöm, aki szeretné megnézni a Sturm edzését, holnap pedig az angolok elleni kupameccset. A gondjaira bízhatom? Tudja, én már nem rajongok annyira a fociért.

— Küldje csak. Várom az irodámban.

— Majd elfelejtettem: meghívólevele van a klubtól, a jegyét a pénztárnál veheti fel.

* * *

A telefonbeszélgetés tavaly márciusban Grazban, a Sturm Graz—Nottingham Forest UEFA kupa labdarúgómérkőzés visszavágója előtti napon játszódott le. Vendéglátóm: Laki Tibor, a grazi egyetem tanára tárcsázta a fekete-fehérek elsőszámú rajongóját, Stefan Gáspárt, aki 1951 óta él Ausztriában. Budapesten, a Külkereskedelmi Főiskolán szerzett diplomát, majd az osztrák vásárvárosban telepedett le. A futballhoz, a Sturmhoz örök szerelem fűzi.

Amikor megérkeztünk a városi stadionba, már javában tartott a csapat edzése. A nagy hidegben a pálya körül csupán néhány helybeli szurkoló és az angolok másodedzője ácsorgott. Bent a fagyos gyepen slalomfutást végeztek az osztrák klub játékosai, aztán cicázást rendelt el Gernot Fraydl edző. Néhány perc múlva alábbhagyott a jókedv, mert Saria, a kezdőkapus a földön maradt, majd kezét fájlalva az öltözőbe sétált.

— Valószínűleg eltörött a keze — szólt ki kétségbeesetten a partvonal mellé Szokolai László, a Ferencvárostól Grazba szerződött csatár. — Jobb, ha pályára se lépünk holnap — folytatta, de már az öltöző előtti folyosón.

Az egész csapat körülállta Sariat, vizsgálgatták a kézfejét és lemondóan legyintettek.

— Ebben a helyzetben aligha sikerül beszélgetni a két hírességgel: Pichlerrel és Jurtinnal — jegyeztem meg Gáspár úrnak.

— Aranyos fiúk ezek, majd meglátja — nyugtatott.

Először a kapitány Pichler jött, vajszínű hosszú kabátban.

— Oh, Ungarn...? — mondta mosolyogva.

— Jawohl — válaszoltam, és kezet ráztunk.

— Remekül megy most a Sturmnak a bajnokságban és az UEFA kupában — kezdtem a beszélgetést.

— Valóban — bólintott. — Egységes a csapat, nincsenek sztárok, mindenki küzd a sikerért.

— Szokolaival mennyi gondja van a kapitánynak?

— Miért lenne? — kérdezett vissza. — Nyilván ő is tudja, hogy gyenge teljesítmény esetén se játék, se pénz. László ért a góllövéshez, s ez nagyon fontos.

A sepregető Pichler után a szőke hajú balszélsőt: Jurtint faggattam.

— Az első időben nem ízlett Szokolainak a két csatáros játék, aztán belejött — mondta.

Stefan Gáspárt láthatóan büszkeséggel töltötte el az a tény, hogy dicsérték pártfogoltját a játékostársak. Érthető, hiszen sokat tett azért, hogy Szokolai Grazban folytathassa.

— Háromszor figyeltem meg Lacit a Ferencvárosban — nyilatkozta a Sturm Echonak. — Kétszer Szombathelyen, a Haladással játszottak, egyszer pedig Zalaegerszegen, a ZTE ellen. Aztán magammal hívtam a Sturm két vezetőjét, nekik is tetszett a fiú. Később egy FTC—Újpest mérkőzésen két gólt rúgott, egyszer meg a kapufa mentette a lövését. Teljesen lázba jöttem, s azt mondtam: ezt a fiút meg kell szereznünk!

— Nem ment könnyen.

— Sajnos, 1982-ben még nem kapott zöld utat. A kapcsolatot mindenesetre tartottam a Ferencvárossal, s amikor több labdarúgót kiengedtek külföldre, mi is komolyan tárgyalhattunk.

A Balaton partján egy évvel később kötötték meg az üzletet.

— Tihanyban töltöttem a nyári szabadságomat. Ott találkoztunk, és egyeztünk meg Losonczy Tiborral, a Ferencváros elnökével, valamint Robert Boldizsárral a Sturm Graz technikai igazgatójával.

— Kemény pénzügyi csatát nyertek.

— A magyarok közül talán még ma is neheztelnek néhányan, amiért 30 ezer dollárra alkudtuk le Szokolai vételárát.

Hajszálon múlt, hogy a ferencvárosiak csatára nem zöld-fehér színekben folytatta pályafutását. A Bayern Leverkusen, a Herta Berlin, a PAOK Szaloniki és két belga klub után a Rapidnak is megjött az étvágya. Szerette volna túllicitálni pénzben a Sturmot, de elkésett. A szerződést a — takarékpénztári emblémával futballozó — graziak vezetői már szentesítették.

* * *

Másnap újra az irodában találkoztam Stefan Gáspárral.

— Vigyázzon, mit mond ez előtt az ember előtt, mert áruló! — mutatott a betoppanó magyar származású taxisra. Látva, hogy nem értem a dolgot, gyorsan hozzátette: — A gazember a másik grazi csapatnak, a GAK-nak szurkol.

— A mai napon átpártoltam a Sturmhoz — szólalt meg nevetve későbbi gépkocsivezetőnk, aki a mérkőzés színhelyére szállított bennünket.

— Féltem a kocsimat az angol szurkolóktól — magyarázta útikalauzom.

— Én pedig az életemet! — jegyezte meg már a taxiban Mezey György szövetségi kapitány, aki Tajti József edzővel csatlakozott hozzánk a közeli szállodában. — Mit rendeznek ezek éjszaka?! — dohogott tovább Mezey, aki egy hotelba került az angol fenegyerekekkel.

Mosolyogtunk a kapitányon, aki gyorsan elmesélte, hogy Angliában egy rangadó után a szurkolók gyűrűjébe keveredett, s ha nem érkeznek időben a lovasrendőrök, most aligha ül közöttünk.

— Ezek csendesebb angolok. Nem kell félnetek, Gyurikám! — nyugtatta Stefan Gáspár. A taxi közben a városi stadion előtt fékezett.

Mezey Györggyel és segítőtársával azonnal Szokolai keresésére indultunk. Nem kellett messze mennünk, a játékoskijáróban állt, és társaival együtt figyelte az előmérkőzést. A szövetségi kapitány egyébként nemcsak Szokolai játékára volt kíváncsi.

Bevallom, engem személy szerint az érdekelt, hogy Szokolai miként tudta magához „édesgetni" az osztrák játékosokat, hogyan fogadtatta el magát. A legtöbb magyar labdarúgó számára ugyanis ez meglehetősen nehéz feladatnak bizonyult.

— Furcsán kacsingattak felém a srácok, amikor először beléptem az öltözőbe — emlékezett a kezdetre az Üllői úti góleádor. — Kicsit féltem is, de Gáspár Pista bácsi tanácsai aranyat értek. Persze, azért szerencsém is volt. Rögtön az elején berámoltam a labdát a hálóba egy Intertotó Kupa mérkőzésen. Észrevettem, hogy ezzel megnőtt a tekintélyem. Mondtam is magamban: csak így tovább Szoki! A napnál is világosabban láttam: csak akkor leszek jó srác, ha játékommal, s főleg góljaimmal a zsebükre dolgozom.

— Tényleg családias a légkör Grazban?

— Ez igaz, de ne higgye senki, hogy rajonganak egymásért a játékosok. Dolga végeztével itt is szétválik a társaság. A jugoszláv Bakotával valamivel közelebbi a kapcsolatom.

— Az élet nem áll meg. Ma újabb gólokat várnak az idegenlégióstól.

A mondat végére sem értem, Szokolai felsóhajtott.

— Ha egy kis szerencsénk van... — gyorsan elharapta a mondat végét és az öltözőbe sietett.

Mindketten tudtuk, hogy miről van szó. A Verona és a Lokomitiv Leipzig skalpja után a Nottingham Forestéra pályázott a Sturm. Az eddigi szép sikerekből oroszlánrészt vállalt Szokolai is, akit Manfreid Stainer, az osztrák tele-

vízió kommentátora így jellemzett az 1983. november 23-án Grazban lejátszott Strum—Leipzig találkozón: „— Erőszakos, jól fedezi a labdát. Rúgótechnikája a rohanó futballban érvényesül. A legjobb teljesítményt nyújtja a kupamérkőzéseken”. Az összecsapást 16 ezer néző előtt 2-0 arányban nyerte a Sturm.

Ezen az estén nem állt a szerencse a graziak mellé, pedig Saria sem hiányzott a fekete-fehérek kapujából. Pichlerék erejüket megfeszítve küzdöttek a brit oroszlánokkal, s az egygólos hátrányt időben ledolgozták. Hamisítatlan kupahangulat uralkodott a stadionban.

— Bozo! Bozo! — szinte őrjöngve biztatták a grazi tinédzserek a hazaiak elsőszámú kedvencét, Bakotát. Az NK Zagreb csapatából igazolt jobbszélső valóban remek labdarúgó, az angolok sem bírtak vele, a legtöbbször felrúgták. A közönség azonnal elégtételt kívánt, petárdákat robbantott, már-már úgy tűnt, hogy elszabadul a pokol, bedöntik a kerítést is. Az osztrák rendőröknek nem kis erőfeszítésükbe került, hogy megfékezzék a tömeget.

A rendes játékidő 1-0-ás hazai vezetéssel zárult. Az angolok borzasztóan idegesek voltak. Nagyszájú menedzserükön: Brian Cloughon nagyot derült a közönség, mivel fordítva öltötte magára zöld színű melegítő alsóját. A mackónadrág és a viseltes pulóver egyébként elengedhetetlen öltözéke a Trent partiak különc szakvezetőjének. A rossznyelvek szerint ezúttal annyi alkoholt fogyasztott a Főnök, hogy teljesen megfeledkezett a csapatról. Játékosai csapzottan álltak a pályán a hosszabbítás előtt, ő viszont mozdulatlanul bámult a távolba a kispadról. Az efféle magatartás persze csak azoknak tűnt fel, akik nem ismerték őt. Angliában mesélték, hogy nemegyszer eltűnt a bajnokság kellős közepén a City Grand pályáról. Kiderült „csak” Mallorcára repült nyaralni a családjával. Most sem tagadta meg önmagát.

A folytatásban sokáig úgy látszott, hogy csak a tizenegyesek döntenek. Négy perccel a végső sípszó előtt aztán a bíró érthetetlenül az angoloknak ajándékozott egy büntetőrúgást, s ők éltek a lehetőséggel.

Őszintén szólva, sajnáltam Szokolait, és a többi grazi fiút, mert a Nottingham Forest ezúttal nem volt jobb!

Jó két órával később némán ültünk Szokolai Neo-Toyotájában.

— Százezer schillingem úszott el ezzel a bírói tévedéssel! — törte meg a csendet a játékos. Ha továbbmegyünk, állítom, szobrot emelnek nekünk Graz főterén.

* * *

Ahogy az lenni szokott, a fájdalmas búcsú visszavetette a Sturmot a bajnokságban. Az ötödik helyen végeztek, pedig 1983 őszén hol a táblázat élén, hol a második helyen álltak.

— Felesleges szépíteni, a vezetők csalódással vették tudomásul, hogy még az UEFA kupában sem indulhatunk! — értékelt tárgyilagosan Szokolai László egy esztendővel később már idehaza. — Az elnökünk szíve azért meglágyult,

és az új bajnokság előtt egy háromnapos dubrovniki jutalomútra küldött mindenkit. Velem személy szerint elégedettek voltak, a 14 gólos Bakota után én lőttem a legtöbb gólt a csapatban, tizenkettőt. Ráadásul az Eisenstadt elleni találatommal elnyertem „az év góljáért" járó serleget. Az osztrák televízióban számtalanszor visszajátszották a jelenetet és felső fokon regéltek róla.

— A második esztendőben mintha leeresztett volna a Sturm — említettem a magyar muskétásnak egy harmadik találkozásunk alkalmával, a tatai edzőtáborban.

— Az őszi tizedik helyezésre nincs magyarázat — válaszolta Szokolai. — Annyit azért megjegyeznék: nem szerencsés, hogy a másfél év alatt már a harmadik edzővel dolgozunk. Nekem sem ment a játék. A bajnokság első felében csupán három gólra futotta. Kétszer az Innsbruck kapujába fejeltem, a sors szeszélye folytán éppen honfitársam, Kereki mellett, akit az őrzésemmel bízott meg az edzője. A harmadik találatot a Rapid ellen szereztem, amikor 2-1-re győztünk Grazban. A tavasz szebb reményekre jogosít, a negyedik forduló után már három gólos vagyok. Sőt, az osztrák kupában is két gólt lőttem. Remélem, lassan összeszedjük magunkat.

— Napjainkban egyre több kis klub kerül nehéz gazdasági helyzetbe. A Sturm is ezek közé sorolható?

— Nem tudok róla. A prémium még változatlan nálunk. A hazai mérkőzéseken győzelem esetén ezer schilling az alap. Innen emelkedik, 10 ezer néző esetén például 6500 schillingért játszunk. Ez a csúcs. Idegenben a győzelemért 4500, a döntetlen eredményért pedig 2500 schilling jár.

— Feketét miért küldték haza?

— Furcsa történet... Gólokat kell rúgni, vagy fel kell túrni a pályát. „Fekusznak" egyik sem ment. Nálunk hiába kap ki a csapat, ha kilencven percen át fut, csúszik-mászik az ember, nem fütyülik ki. Ilyenkor azt mondják: jobb volt az ellenfél. Igyekszem megfelelni a továbbiakban is ezeknek az elvárásoknak. Tudom, hogy a gyengébb szereplésből sokan arra következtettek: rövidesen nekem is kirakják a szűrömet! Talán nem tűnik szerénytelenségnek, de elégedettek velem. Én pedig minden lehetőséget megragadok. Egyébként szinte biztos, hogy szerződést hosszabbítunk, és 1986 nyaráig Grazban maradok!

A minden hájjal megkent Szoki hamiskásan kacsintott, aztán másnap a Népstadionban, nem sokkal azután, hogy pályára lépett, pompás gólt fejelt a ciprusiak hálójába. Bizonyítva ezzel is, hogy a lehetőséget nem engedi elszalasztani. Mert ezzel a találattal a grazi vezetők előtt tovább nőtt a magyar fiú tekintélye. Még akkor is, ha ennek a gólnak nem tudtak örülni a VB-selejtezők során velünk egy csoportban szereplő osztrákok.

6

A PÁLYÁRÓL KITILTVA

A Kleine Zeitung 1985. február 7-i száma arról tudósított, hogy a Sturm Graz új vezetője, Alois Paul, írásban is kijelentette: „Fekete Lászlónak a Sturmnál nincsen jövője!" Az újpestiek huszonegyszeres válogatott labdarúgójáról nem volt valami kedvező véleménnyel Paul úr. További részlet a cikkből. „Csak pár napja vagyok vezető, de ha ősszel itt lettem volna, Fekete már akkor megkapta volna a felmondását. Keveset teljesített! Visszaküldjük, és más játékost kérünk helyette a magyaroktól."

Alois Paul két hét múlva ismét nyilatkozott a Kleine Zeitungnak (1985. február 22-i szám).

„Feketét az irodámba hivattam és megmondtam neki, hogy az SK Sturm ettől a perctől fogva nem tart rá igényt. Még aznap összecsomagolt és Budapestre utazott. Tény, hogy Feketét nyárig fizetnünk kell, utána azonban megvannak a lehetőségeink, hogy a bérlistáról töröljük. Gondolom, nyáron tovább tudjuk adni, vagy kölcsönbe veszi egy másik klub. Lehet, hogy ismét Magyarországon fog játszani. Jobb a szakítás, mint az, hogy még öt hónapig cipeljük a terhet. Mindenképpen spórolunk azzal, hogy már most hazaküldtük. Megtakarítjuk a lakást, az autót, a prémiumot."

Öt nappal később ugyanebben a lapban megint lehúzták a keresztvizet az egykori ezüstcipős balszélsőről. Egy Rolls-Royce-hoz hasonlították, ami nem megy, de ennek ellenére egy csomó benzinre van szüksége. Már-már a becsületsértés határát súrolta az a kijelentés, hogy Fekete „különleges, élősködő játékos!"

Néhány napig az volt az érzésem, Fekete László mindent elkövet, hogy ne talákozzunk. Őszintén szólva, megértettem őt. Később kiderült, hogy csupán arról volt szó: nem tudtuk egyeztetni az időpontot. Az igazat megvallva, írhattam volna róla korábbi nyilatkozatai és az osztrák újságokban sűrűn megjelent cikkek alapján is, azonban látni akartam, mennyire viselték meg a történtek. Az Ausztriában megjelent írások közül néhány már ismerős volt Fekete előtt.

— Mit mondhat ilyenkor az ember? — kezdte és széttárta a karját. — Még egy nyavalyás góltól is megfosztottak. Eddig úgy tudtam, hogy háromszor találtam a kapuba tétmérkőzésen, rövid pályafutásom alatt.

— A három találat is nagyon kevés.

— Persze, hogy az. Tisztában vagyok vele és nem is keresek kibúvókat.

— Szinte valamennyi magyar újságolvasó magyarázkodásnak vélte a sportlapban megjelent Fekete-nyilatkozatot. Különösen az autóvásárlással kapcsolatos história tűnt hihetetlennek.

— Engem kérdeztek, és én válaszoltam. Sajnálom, ha ennyire félreértettek. Bár ami az autóvásárlást illeti, akármilyen furcsán hangzik, arról most sem tudok mást mondani. Kinéztem egy Fiat Ritmót, de csak készpénzért adták volna, így részemről ugrott az üzlet. Pár nap múlva megvettem az Opel

Kadett legújabb típusát — részletre egy másik helyen. Amikor erről értesült a Fiat szalon eladója, megharagudott rám. Mosolyogtam az egészen mindaddig, amíg ebből a dühös emberből elnök nem lett a Sturm Graznál.

— Egy eladóból elnök?

— Ugye ez is hihetetlenül hangzik? Pedig így van. Az igazi hibát persze a pályán követtem el, méghozzá azzal, hogy nem rúgdaltam a gólokat! Amikor még nem szeretik az embert, amikor még új fiú, véletlenül, vagy szerencsével gólt, gólokat kell lőni! Más recept nincs. Ha tízszer a kapuba találok, nem tudnak belém kötni. Így viszont...

— A szerződés lejárta előtt hazatért futballisták szinte valamennyien kifogást találnak. Önmagukban elvétve keresik a hibát.

— Akkor rosszul cselekednek.

— Mikor érezted először, hogy megpróbálnak félreállítani?

— Ezt nehéz meghatározni. Szokolai bemutatott a srácoknak, a fogadtatás normálisnak tűnt. Azt tudtam, hogy érkezésemmel az egyik kedvenc: Jurtin helye veszélybe került. Az is tény, hogy hatvanötezer dollárt fizettek értem és ez nagyon feszélyezett az elején. Stájerország legdrágább futballistájának számítottam, ezt többször hangsúlyozták az újságok. Azt is megírták, hogy ha balra futottam, jobbra ment a labda és fordítva. Vagyis ritkán találkoztam vele. Elfogadom, így volt, de talán az okát is érdemes lenne kutatni. Például azt, hogy miért csak akkor kaptam labdát az edzésen, ha a tréner elrendelte: kötelező engem indítani! Nekem már akkor befellegzett, amikor Robert Pflug edzőt menesztették. Az őt követő mester, Hermann Stessl, az első meccsen még a pályaedző sugallatára betett a csapatba, aztán hol játszottam, hol nem.

— Szokolaival milyen viszonyban voltál?

— Ő a Fradiban, én meg a Dózsában játszottam...

Fekete László tulajdonképpen Burcsa Győző helyett került a Sturmhoz. Gernot Fraydl mester utolsó napjait töltötte a fekete-fehéreknél, amikor pályaedzője Győrbe utazott, hogy megtekintse a Rába ETO—Ú. Dózsa bajnoki összecsapást. Robert Pflug az akkor még győri színekben szereplő Burcsa teljesítményére volt kíváncsi, de a középpályás súlyos szájsérülést szenvedett, így lemondtak róla. A kitűnően játszó újpesti Fekete viszont tetszett a megfigyelőnek, aki rövid idő múlva a Sturm elsőszámú edzőjévé lépett elő.

Pflug és Fekete ténykedése tiszavirágéletűnek bizonyult a klubnál. Vitát vita követett. Az osztrákok nem akartak fizetni, mire a magyar játékos ügyvédet fogadott. Ezt természetesen nem vették jó néven Grazban.

— Szabályosan kitiltottak a pályáról! — mondta Fekete. — Erre egy papírt dugtam az elnök orra alá, amiben az állt, hogy igazolja, nem kell látogatnom az edzéseket! Nem írta alá. Sőt, a tárgyaláson azt állította, hogy ők nem bocsátottak el, visszahívják az elküldött edzőt, és ketten tréningezhetünk. Erre az ügyvéd azt kérdezte: melyik csapatban játszom majd? A válasz így hangzott: Van tizenkilenc csapata a Sturmnak, valamelyikben!

Fekete esküszik rá, hogy az idő előtti szerződésbontásról egy grazi kávé-

házban hallott először, ahol véletlenül futott össze Alois Paullal. A szerződésbontás persze nem ment olyan egyszerűen, és úgy, ahogyan azt a Sturm új elnöke elképzelte.

Csáki Sándor, az OTSH szaktanácsadója, a menedzser iroda vezetője:

— Alois Paullal személyesen tárgyaltam, és nem értettem egyet azzal a kifogással, hogy Fekete rossz formában játszik. Megállapodtunk, ha a szerződésben foglaltak szerint kifizetik a labdarúgót és engedélyezik, hogy idehaza futballozzon, úgy hozzájárulunk a szerződésbontáshoz. Ezt a Sturm vállalta. Azt a kérésüket, hogy adjunk Fekete helyett egy új játékost, természetesen nem tudtuk teljesíteni.

A Sturm rendezte első évi adósságát a magyar labdarúgóval szemben. Amikor ezek a sorok nyomdába kerülnek, a csatár további sorsa ismeretlen. Újpesten edz és szeretne újra külföldre menni. Elmondása szerint áprilisban ajánlatot kapott egy másodosztályú finn csapattól, amely hajlandó fizetni érte harmincötezer dollárt! Az újabb „kiránduláshoz" bizonyára az Újpestnek és az OTSH-nak is lesz néhány szava. No, meg a Sturmnak, hiszen Alois Paul úgy nyilatkozott Grazban úgy tartják: Feketével ők rendelkeznek, az ő játékosuk, csupán kölcsönadták nyárig a Dózsának!

„CSIRKÉK" KÖZÖTT

— Nézd, Paripa, valamit tisztázzunk az elején. Ok nélkül a profiknál nem kötnek útilaput az ember lába alá.

— Elfogadom, bár számomra még mindig rejtély, hogy két év helyett miért öt hónapot töltöttem Görögországban — mondta Weimper István, aki Tatabányáról 1984 júliusában költözött Szalonikibe.

— Gyanítom, valamit nagyon elszúrtál. A görög újságok szerint már az első edzésről elkéstél.

— Esküszöm, azt sem tudtam, hogy mikor lesz edzés. A megérkezésemkor bedugtak a Hotel Metropolba a főutcán, és négy napig felém se néztek. Mivel pénzem nem volt, az otthonról hozott élelmet próbáltam beosztani magamnak. Aztán, azon a hétfői napon, este hat előtt 10 perccel megszólalt a telefon a szobámban. Az Arisz gyúrója hívott, s németül közölte velem, hogy hatkor edzés van, azonnal üljek taxiba. A játékosok már a buszban ültek, s rám vártak. Az edző nekem támadt, mit képzelek, azonnal öltözzek át. Erre én azt mondtam, hogy négy napja nem ettem főtt ételt, kopognak a szemeim, nem tudok edzeni! A válasz így hangzott: „Ezért felelni fog az elnökség előtt!"

— Jött a pénzbüntetés?

— Az Arisznál minden hétfőn este nyolckor összeül az elnökség, amely nyolc tagú, és a részvényesekből áll. Azonnal a nyakamba varrtak 10 ezer drachma büntetést. Annyi hasznom lett a dologból, hogy másnap megkaptam az aláírásomért járó 10 ezer dollárt, és a lakásom kulcsát.

— Tehát nem a legszerencsésebben sikerült a bemutatkozás?

— Tény. Az elnök oda is súgta: Weimper úr, ez nagyon rossz kezdés!

— A pályán nyilván lehetőség adódott a javításra.

— Ma sem értem, miért fordultak el tőlem a játékosok. Senki sem akart a párom lenni. Az egyetlen ember, akihez szólhattam, a svéd Erikson volt. Kínos helyzetbe kerültem, amikor ő a válogatott mérkőzésein vett részt. Tőle tudtam meg, hogy az Arisznál egy maffia működik. Négy játékos — Kuisz, Szemeridisz, Zelenidisz és Cifopulosz — dirigál. Egy rossz szót nem szóltam senkihez, elvégeztem becsülettel a három hetes alapozást, amikor Georgiadisz, az edző és az alelnök: Daszigénisz úgy fogalmazott, hogy a játékosok szerint nem hajtok az edzéseken és nem akarok beilleszkedni a csapatba. Egyszerűen szóhoz sem jutottam, s amikor elmondtam a történteket a menedzseremnek, Kermanidisznek, aki valamikor az MTK-ban játszott és nagyon rendes fiú, azt tanácsolta, hogy fizessek havi 25 ezer drachmát a klub újságírójának, s akkor fogok játszani! Ő ugyanis minden nap ír a szaloniki sportújságba a játékosokról.

— Mi volt erre a válaszod?

— Az, hogy nem fizetek, és helyet szorítok magamnak a csapatban.

— Nem sikerült...

— Nem rajtam múlt. Jöttek az edzőmérkőzések, s az Amerika válogatott ellen az első félidőben a „csirkék" között játszottam. Görögországban így nevezik a fiatalokból álló második csapatot. Lőttem egy pompás gólt, az újságok másnap felsőfokon írtak rólam, az edzőm mégis lecserélt a szünetben. Sőt, két hétig a tizennyolcas keretből is kihagyott. A rekkenő hőségben ólommellénybe öltöztetett, külön foglalkozott velem. Rajtam röhögött az egész csapat! Jó ideig tűrtem a dolgot, majd egy héttel a bajnokság indulása előtt az egyik újságban azt nyilatkoztam, hogy félredobtak, mint egy kutyát! Másnap az edző azt válaszolta a lapban, hogy azért, mert az alelnök megvásárolt, még nem köteles betenni a csapatba.

— A nyilvános vitát bizonyára nem nézte jó szemmel az elnökség?

— Valóban, és újra a szőnyeg szélén álltam. Feltették a kérdést, hogy merészeltem nyilatkozni, amikor a házirendben az áll: erre csak az alelnök adhat engedélyt. Mivel kiderült, hogy még nem mutatták meg a házirendet, csak szóbeli figyelmeztetést kaptam, s bocsánatot kellett kérnem!

— Tehát gyűlt a fekete pontok száma.

— Igen, de ennek ellenére az első bajnoki mérkőzésen játszottam volna, viszont két nappal a rajt előtt kiderült, hogy nincs meg az engedélyem. Elfelejtették elküldeni Magyarországról. A premieren győzött az Arisz, majd két vereség következett, és elzavarták Georgiadisz edzőt. Félelmetes a görög közönség. Amikor megy a csapatnak, szinte a mennybe emeli a labdarúgót, a kudarcnál viszont eltemeti, s az edző fejét követeli. Még két órával a második vesztes mérkőzés után sem tágított a tömeg a pályáról. Eriksonnal nem játszottunk,

minket szó nélkül kiengedtek, s közben azt kiabálták: „Rúgjátok agyon az edzőt!"

— Georgiadisz mester távozása után javult-e a helyzet?

— Sajnos, nem. Két hónapig az ifjúságiak edzője irányította a szakmai munkát. Legalábbis papíron. Ez alatt az idő alatt ugyanis alig edzettünk, az történt, amit a korábban említett négy játékos jónak látott. Előfordult, hogy egyik-másik csak pénteken jelent meg, de a bajnokin kezdő ember volt. Ekkor már a tizenhatos keretbe sem jelöltek.

— S mit csinált ez alatt az idő alatt az elnökség?

— Edzőt keresett, s talált is a holland Litberksz személyében. Gondoltam, majd nála bizonyítok. Igen ám, de engem az ifjúsági edző beküldött az öltözőbe, amikor a csapat tagjainak bemutatására sor került. Nagyon begurultam, és az elnökséghez fordultam. Két hét határidőt kértem, de hiába strapáltam magam, mindent elkövettek, hogy ne kerülhessek Litberksz szeme elé.

— Innen már sima az ügy. Szerződésbontás, csomagolás és irány haza?

— Kis híján civakodás lett a dologból. Az elnökség 1984 november végén behívatott, ott közölték velem, hogy beszéltek az új edzővel és a csapat gerincét képező játékosokkal, akik elmondták, hogy képtelen vagyok beilleszkedni közéjük. A legjobb tehát, ha közösen szerződést bontunk. Láttam, itt már felesleges nyújtani a rétest, ráálltam azzal a kikötéssel, hogy kifizetik a két évre járó pénzemet. Persze, hallani sem akartak róla. Sőt, megfenyegettek, hogy kitesznek a lakásból. Én meg csak erősítettem, hogy nekem idehaza el kell számolnom a fizetésemmel. Erre azt vágták a fejemhez, hogy becsapták őket a magyarok, mert ők egy szuperklasszis játékosra számítottak. Mivel nem tágítottam, végül december 31-ig, tehát fél évre megkaptam a fizetésemet, az aláírásért járó 10 ezer dollárt pedig már korábban felvettem.

Eddig a 31 esztendős Weimper István története, akiért 40 ezer dollárt adott az Arisz Szaloniki. A görög klub alelnöke, Daszigénisz, aki civilben szövőgyáros és milliomos, az újpesti Fekete, a salgótarjáni Kovács István, valamint Weimper közül választott. Fekete túl sokat kért, Kovácsot pedig nem tartották kiemelkedő képességű játékosnak, mivel alacsonyabb osztályban rúgta a labdát. Így vált egy balul sikerült szaloniki „kirándulás" főszereplőjévé a Honvéd egykori „Paripája". Ez a név akkor még találó volt játékára.

DOSZÉ TI BÁLÁ!

Doszé Ti Bálá! — kiáltott egy szőke fiú a középpályáról a jobb szélen cselezgető társának, aki megfogadta a tanácsot, ami magyarul annyit jelent: add a labdát! A fránya pettyes gömb középre szállt és a tavaly még Vasas-mezben szereplő gyér hajú játékos tizenhét méterről ballal lőtt, a labda a kapufát érintve pattant a hálóba. Feleszmélni sem volt ideje, mert az egész csapat a nyakában lógott.

Komjáti András „görög labdarúgóként" először a listavezető PAOK Szaloniki ellen lépett pályára Olimposz földjén, és bemutatkozása góllal sikeredett. Ezzel a találattal idegenben szerzett vezetést a Pierikosz Katerini. A gólnak hatványozottan örült a kispadon az ugyancsak magyar mester: Bundzsák Dezső. Az ok rém egyszerű: az ő javaslatára szerződtették a Vasas volt kapitányát.

— Tényleg, miért éppen rád esett Bundzsák választása?

— Fogalmam sincs, nem kérdeztem meg tőle.

A premieren tapasztalt öröm a soronkövetkező kupa- és bajnoki mérkőzéseken megismétlődött. Komjáti újabb gólokkal segítette csapatát, amely a kiesés ellen küzdött. Bundzsák Dezső 1984 decemberében, tehát a bajnokság közben tért vissza egykori sikerei színhelyére, ahová magával vitte a rutinos magyar labdarúgót is. Természetesen „csodát" vártak az új szakvezetőtől, hiszen a tizenhat csapatból álló elsőosztályú mezőnyben a Pierikosz a tizennegyedik helyen tanyázott.

— Kockázatos dolog ilyen helyen munkát vállalni egy külföldi labdarúgónak.

— Elmúltam harmincegy éves, amikor jött ez a lehetőség. Korábban első osztályú svájci és másodosztályú francia csapat érdeklődött utánam, de nem tudtunk megegyezni. Túl sokat kértek értem az OTSH-ban. Legalábbis a külföldiek szerint. Úgy okoskodtam, hogy függetlenül a helyezéstől nekem egy feladatom van: minden mérkőzésen jól játszani! Ezzel segítem a klubomat és felfigyelhetnek rám mások is. Egy nagy csapatban többet lehet keresni, de nyírják is egymást a játékosok. Tehát nehezebb elfogadtatnia magát az embernek. Engem Kateriniben barátként fogadtak. Szinte nem kezdődött úgy edzés, hogy ne kérdezték volna, mi van a családdal, mikor jönnek? Lehet, hogy később ez változik, de az első hónapokban felnéztek rám a társaim. Alighanem tisztában voltak azzal, hogy segíteni jöttem. Úgy vettem észre, tisztelik a külföldit. A gólokkal „fűszerezett" bemutatkozás mellett persze nem szabad figyelmen kívül hagyni, hogy a csapatkapitány: Kuruzidisz Magyarországon született és tanult, így kitűnően beszéli a nyelvünket. Aztán az sem mellékes, hogy Bundzsák Dezső az edző, aki a taktikát görögül és magyarul is elmondja. Igaz, mindenütt ő sem lehet jelen. Már sok mindent megértek görögül. Amire a pályán szükség van, azzal semmi probléma nincs. Sőt az üzletben sem adnak el.

— A görög labdarúgásról egy időben dicshimnuszokat zengett a sajtó. Valóban magas a bajnokság színvonala?

— Akár a legtöbb országban, itt is van négy-öt jó csapat. Azok futballoznak, a többiek elsősorban lelkesek. Ez utóbbi jellemző a mieinkre is. Lelkiismeretes fiúk, de az összjátékhoz keveset értenek. Így ritka a folyamatos játék. Azt nem mondhatom, hogy technikailag fogyatékosak, inkább bátortalanok. A védők például nem hozzák ki hátulról a labdát, legtöbbször vaktában elrúgják. Talán félnek, nem is tudom. Érdekes, a magánéletben viszont talpraesettek, dörzsöltek ezek az emberek. Mi a négy-négy-kettes hadrendben játszunk, én

vagyok az irányító középpályás. Az átlagéletkor huszonhárom év, tehát fiatal csapatunk van. A cél: elkerülni a kiesést. Úgy gondolom, nem sértek meg itt senkit sem, de a magyar NB I. első három helyezettje közül bármelyik bajnokságot nyerhetne Görögországban, az első osztályban.

Illovszky Rudolfot és Bundzsák Dezsőt tisztelik, nagyra becsülik a csaknem negyvenezer lélekszámú Katerini városában. Mindketten dolgoztak már a csapatnál, az utóbbi mester keze alatt a negyedik helyen végeztek az első osztályban. A Pierikosz részvénytársaság, négy ember kezében van. Ők rendelkeznek a részvények nyolcvan százalékával. A klub elnöke: Mitrasz Evengelosz, akinek benzinkútja és kamionparkja van. Ők fizetnek, vagy nem fizetnek a huszonkét szerződtetett labdarúgónak, attól függően, hogy mennyi pénz van a kasszában.

— Mint egyetlen külföldinek, nekem akkor is jár a havi fix fizetés, ha nem szerepelek a csapatban — mondta Komjáti. — A többieknél másként van. Egy mérkőzést általában ötezer drachmáért játszunk, ez nem nagy pénz, hiszen kétezer forint sincs. Érdekes, hogy a kitűzött prémiumon vitázhatnak a játékosok a vezetőkkel, mégpedig a csapatkapitány közvetítésével. A meccspénzt mindenki egyformán kapja, de egymás szerződéséről nem tudhatunk.

— Néhány magyar labdarúgó szomorú példája bizonyítja, hogy a szerződéskötéskor nagyon résznél kell lenni.

— Különösen egy kis csapatnál kell odafigyelni, ahol máról-holnapra jelentkezhetnek anyagi gondok. Igyekeztem konzultálni azokkal a játékosokkal, akik már gyakorlati tapasztalattal rendelkeznek.

A Pierikosz stadionban hétezer nézőnek jut hely. Egy jegy ára általában háromszáz drachma, azaz száz forint. A Görög Labdarúgó Szövetség rendelete értelmében néhány hazai mérkőzésen emelhetik a belépők árát a klubok. Természetesen, amikor lehet, Kateriniben is élnek az alkalommal a vezetők.

Andreas Komiati — így írják a görögök — egy ideje a Pierikosz feketefehér Puma-mezében feszít, s bízik abban, hogy profi szerződése második évében is a görög első osztályban rúghatja a labdát. Ezt szeretnék a szurkolók is, akik sokat várnak a magyar idegenlégióstól.

FENYEGETŐ LEVELEK

A dolog úgy kezdődött, hogy Marci mindjárt az első bajnokin megzörgette az Etnikosz hálóját. Sőt, egy remek passzal az AEK második góljánál is bábáskodott. Akkor még nem sejtette, mekkora „veszély fenyegeti". Honnan is tudta volna, elvégre csak negyedik napja tartózkodott Athénban. Legalább ezer szurkoló várta a meccs után. Vállukra vették és nagy ováció közepette a levegőbe hajították. Esterházy Márton, a Bp. Honvéd volt labdarúgója kicsit megszeppenve vette tudomásul, hogy Görögországban ez a módi.

— Olyan volt, mint egy álom! — mondta. — Az időpontot, 1984. decem-

ber 23-át soha nem felejtem el. Kispesten háromezernél többen ritkán jártak ki a mérkőzéseinkre, itt meg harmincezer néző tombolt a lelátón. Túlzás nélkül állítom, nagy élmény játszani görög pályán. Egyelőre minden csodálatos! Az ötödik helyen állunk, de a szoros mezőnyben versengünk az elsőségért is. Én támadó középpályást játszom, fordult tehát a kocka. A Honvédban engem szolgáltak ki, itt viszont nekem kell jeleskedni az előkészítésben. Eddig legalább tíz gólpasszom volt, és háromszor a kapuba is betaláltam. Az utcán nap mint nap megállítanak az emberek, autogrammot kérnek, és lefényképeztetik magukat velem. Sok barátom van már, a játékostársaimmal együtt járunk szórakozni. Igazán vidám fickók, gyakran ugratjuk egymást.

— Ezek szerint értesz a nyelvükön.

— Hetente kétszer járok görögórára, egyébként jól beszélek németül, és angolul is megértjük egymást. Angolul társalgok például Generakisz úrral, az elnökhelyettessel. Nagyon fontosnak tartom, hogy aki külföldre készül, beszéljen valamilyen idegen nyelvet. Ezt a sikeres beilleszkedés első feltételének tartom. No, persze, lényeges, hogy jól is játsszon az illető. Egy Athénban élő ismerősöm azt mondta: „Még kétszer-háromszor ilyen jól játszol, és istenként tisztelnek!" Akkor mosolyogtam ezen, azóta úton-útfélen meggyőződhettem róla, hogy mennyire imádják a labdarúgást a görög emberek. A magyar futballnak nagy a tekintélye. A Videoton szép sikerei után például sorra érkeztek hozzám a gratulációk, és még mindig nem felejtették el Gujdár Sanyi nevét. Úgy érzem, jól választottam.

— Mint derült égből a villámcsapás, úgy jött ez a lehetőség.

— Ahogy mondod. Tavaly februárban a Megyeri úton MNK meccset játszottunk a Dózsával. Az AEK vezetői Törőcsiket figyelték, és nekem is szóltak. Közben Halama lett az edző, de ő a csehszlovák Stanbackerhez ragaszkodott. Úgy terveztem, hogy ezen a nyáron próbálkozom majd a külföldi szerződéssel. Konkrét elképzelésem nem volt, mindenesetre Ausztria, Franciaország és Görögország tűnt szimpatikusnak. Remek ősz következett a válogatottal, majd december elején megjelent Magyarországon az AEK elnökhelyettese. Azzal az utasítással érkezett, hogy nélkülem nem térhet vissza hazájába. Villámgyorsan: tíz nap alatt engedélyt kaptam, a két klub és az OTSH is megegyezett, így aláírhattuk a szerződést. Először féltem, mert nem tudtam, mi vár rám. Aztán arra gondoltam, hogy idehaza is megbukhat az ember. Túl sok időm, persze, nem maradt a töprengésre, egyből bedobtak a mélyvízbe. Játszottam bajnokcsapatban, válogatottban, s ha minden igaz, ott leszek a világbajnokságon is. Egy profi szerződés hiányzott még.

„Este" — így biztatják a görög szurkolók — egy háromszobás lakást kapott. Már nem taxizik, vett egy 316-os BMW-t. Tehette, hiszen bevallása szerint hivatalosan harminc-negyvenezer drachmáért játszanak egy bajnoki találkozót.

— Fekete pénz?

— Sok mindent hallottam a szerződésekről. Olyat is, hogy akadt, akinek

kettőt csináltak. Az egyik Magyarországon, a másik külföldön volt érvényes. Én szeretem a békességet és nem vagyok telhetetlen.

— Egy profi labdarúgó olykor krimibe illő történetek szereplője is.

— Ami azt illeti, egy kicsit begyulladtam, amikor a listavezető PAOK Szaloniki szurkolói fenyegető leveleket küldtek az AEK titkárságára. Ez két héttel a Szalonikiben lejátszott meccs előtt történt. A fenyegetést nagyszabású biztonsági intézkedések követték, csapatunk nem is költözött a megszokott szállodába. Bevallom, féltem, de a pályán teljesen megnyugodtam, és az első félidőben rúgtam egy gólt. A végeredmény 1-1 lett. A sztorihoz tartozik még, hogy nyolc perccel a befejezés előtt újra a kapuba találtam, de a bíró les címén érvénytelenítette azt. Este a televízió bemutatta a vitatott jelenetet, akkor bebizonyosodott, hogy teljesen szabályos góltól fosztottak meg bennünket. Ezt az újságok is megírták.

Zafiropoulosz elnök, a ZITA Sportszergyár tulajdonosának kívánsága tehát teljesült. Esterházy tavaly december óta az AEK Athén sárga-fekete mezében rúgja a labdát. A főnök szava döntő, hiszen a klub részvényeinek több mint a felével ő rendelkezik. A Philadelphia közönsége olykor pirosra tapsolja a tenyerét egy-egy szép Esterházy-alakítás után. Majd elfelejtettem leírni, hogy Görögországban minden stadionnak van egy neve. Az AEK pályát tehát Philadelphiának hívják, a PAOK Szalonikiét pedig Tumbának.

A sors szeszélye folytán az az Antonisz Georgiadisz irányítja a szakmai munkát az AEK-nél aki korábban Weimper edzője volt az Arisz együttesénél. A mester Esterházyval együtt december 23-án debütált új csapatánál. Adódik tehát a kérdés: mivel indokolta a tréner az ugyancsak magyar Weimper mellőzését.

Esterházy válasza: — Úgy hallottam, hogy nem tudott beilleszkedni, képtelen volt elfogadtatni magát. Az edző elképzelésébe egyáltalán nem illett bele. A szakvezető azt mondta, hogy kész tények elé állították. Ő egy gyors, erőteljes csatárra számított, de Weimpert nem tartja annak.

Tény: Esterházy játszik, sőt, az edző nélküle el sem tudja képzelni a kezdő tizenegyet. Marci abban reménykedik, hogy ez sokáig így lesz, s ha módjában áll, majd szerződést hosszabíthat jelenlegi klubjánál. Erről persze még korai beszélni.

VII. FEJEZET

MENEDZSEREK

A Vademecum — a szokatlan szavak szótára szerint — a menedzserek a művészek, a sportolók vagy a sportegyesületek vendégszereplését előkészítő, szervező és anyagilag intéző szakemberek. Valamennyien azt állítják magukról, hogy nélkülük elképzelhetetlen a profi labdarúgás. Ha nem lenne szükség ránk, a klubok már régen mellőzték volna ezt a szakmát! — hangoztatják. Napjaink labdarúgó menedzserei, illetve játékosközvetítői három kategóriába sorolhatók. Az elsőbe az UEFA-licencesek, akikből összesen tizenkilenc van jelenleg Európában. Ők elsősorban mérkőzéseket, portyákat szervezhetnek válogatott és klubcsapatok részére. A második kategóriába tartozók játékosközvetítéssel foglalkoznak és két csoportra oszthatók. Van aki csak ebből él, vagy legalábbis ezt állítja magáról. Mások egyszer-egyszer próbálkoznak eladással, de nem ez képezi a jövedelmük fő forrását. Végül a harmadik kategória képviselői az úgynevezett egyesületi menedzserek, akik a klub alkalmazásában állnak.

* * *

A Tabora egy brüsszeli kávéház, amely valamikor a labdarúgó menedzserek törzshelye volt. Itt cseréltek információt a szakmabeliek, kezdők és befutott játékosügynökök. Békefi Jenő, aki két éve UEFA-licences menedzser, a véletlen folytán csöppent ebbe a világba. Hollandiában élt, filmrendezői akadémiát végzett és egy darabig a holland televíziónál dolgozott. A futball persze mindig közel állt hozzá.

— Molnár Náci neve az idősebbeknek talán ismerősen cseng. Nos, ő egyszer megkért, hogy tolmácsoljak neki az egyik belga klubnál, mert megunta az edzősködést a holland „II. Vilmos" csapatánál — mesélte napjaink legismertebb magyar menedzsere. — Azt a választ kaptuk, hogy trénerre nincs szükség, de játékosra igen. Erre ő visszautazott és küldött egy labdarúgót. Hát így kezdődött... Szerencsés helyzetben voltam, mert Amszterdamban jártam iskolába és jól beszéltem a flamand nyelvet. Éppen tizenöt éve, hogy belevágtam ebbe a különleges szakmába. Szinte végig nagy csapatokkal dolgoztam. Hollandiában az Ajaxszal, és a Feyenoorddal. Nem kisebb labdarúgók szerződésénél bábáskodtam, mint Arie Haan, Rensenbrink, Cruyff.

Békefi Jenő a nagy Ajax korszak után Belgiumban telepedett le, s most Brüsszeltől 23 kilométerre, Waterlooban él. Ebben az országban is sikerült

egy világhírű klub, az Anderlecht közelébe „férkőznie". Az Ajax ászai közül rövidesen jónéhányan a belga milliomos csapatban rúgták a labdát, s ebben az ő keze is benne volt.

— Elsősorban a holland, a dán és a svéd piacot ismerem jól — mondta. — Amióta közelebbi kapcsolatban állok az Anderlechttel, e három ország labdarúgói jelentettek egy-egy korszakot a klubnál. Talán megbocsátják nekem, de a magyarokkal nem sokat dolgoztam. Csupán szegény Lóránt Gyulának segítettünk a diósgyőri Salamon megszerzésében, amikor az Arisz Szalonikinél edzősködött. Az Ajax, az Anderlecht és a többi klub nagy falat lett volna a magyar játékosoknak. A válogatott és a Videoton most kitűnően szerepelt, így reflektorfénybe kerültek a magyar futballisták. Remélem, rövidesen néhányan világhírű csapatban játszanak majd.

— Úgy tudom, hogy a játékosok eladásával nem foglalkozhat. Tiltja az UEFA szabályzata.

— Az UEFA-licenc tornák, portyák szervezésére jogosít, de tanácsokat adhatok a kluboknak a játékosvásárlásnál. A szövetség véd bennünket, ha a klubok elfelejtenének fizetni, kegyetlenül behajtják a pénzünket. Igaz, nekünk is nagyon észnél kell lennünk, mert könnyen megcsappanhat az az 50 ezer svájci frank, amit letétbe kell helyeznie valamennyi UEFA menedzsernek. Ebből fizet ugyanis a nemzetközi szervezet, ha a menedzser követ el hibát. Rengeteg az alkalmi játékosszerző, és sok a visszaélés. Az UEFA szeretné kiszűrni őket, s azt tervezi, hogy csak a licenccel rendelkezők irányíthassák a labdarúgók adás-vételét. Őket ugyanis felelősségre tudják vonni, míg a többiek szabadúszónak számítanak.

Az UEFA-licencet nem egyszerű dolog megszerezni. Néhány igazán nagy klub tesz javaslatot a menedzser személyéről az országos szövetségnek. Aztán valamennyit megkérdezik, s ha egynek is kifogása van ellene, akkor fuccs az engedélynek. Békefi Jenő büszke arra, hogy tizenöt év után is kitűnő a kapcsolata a már korábban említett nagy egyesületekkel. Az Anderlechtnél például változatlanul tekintélye van, s ezt kevesen mondhatják el magukról a szakmában.

— Mennyire jövedelmező napjainkban egy UEFA-licences menedzser állása?

— Tegyük fel, hogy elviszem Rotterdamba a magyar válogatottat. A Feyenoord mondjuk, húszezer dollárt fizet az ellenfélnek, amelynek tíz százaléka engem illet. Ez esetben ugyebár 2 ezer dollárról van szó. Történhet a fizetés úgy is, hogy mindkét helyről ezer-ezer dollárt kapok. Soha nem szabad arra törekedni, hogy maximális „sápot" húzzunk egy közvetítésből, jóllehet költségeink emelkednek.

— Az alkalmi „menedzsereket", helyesebben játékosközvetítőket, gyakran és sokan szapulják. A munkaközvetítést ugyanis nagyon sok nyugati országban fenntartja magának az állam, tehát tiltott tevékenységet végeznek.

— Így igaz, mégis szemet hunynak felette. Korábban huszonöt ilyen em-

berrel álltam kapcsolatban, a legtöbben nem ismerték igazán a játékospiacot. A magyarok közül a legrégebb óta Pintér László dolgozott nekem, aztán később Balla György is.

* * *

Európában szinte valamennyi nemzet képviselteti magát a labdarúgó menedzserek és játékosközvetítők táborában. Szép számmal találni közöttük disszidens magyarokat is. A második kategóriába tartozó „szakmabelivel", Pintér Lászlóval, Antwerpenben ismerkedtem meg. A „Jimmy's" elnevezésű magánklubban ananászos whiskyt kortyolgattunk a bárpultnál, és csodáltuk a szebbnél szebb félvér lányokat. A tükörerdőben elegáns hölgyek és urak riszálták magukat a diszkómuzsikára. Azzal a nem titkolt szándékkal indultam az éjszakába, hogy megtudok egyet s mást az ötvenhárom éves üzletemberről, aki megélhetését egy ideje a labdarúgásból biztosítja.

A legtöbb magyar labdarúgót ő segítette szerződéshez, elsősorban Belgiumban. Három év alatt Fazekas, Müller, Kocsis, Tóth, Pintér, Pál, Zombori és Póczik, Pintér László ajánlata alapján vált profi labdarúgóvá.

— Hatodik éve csinálom hivatásszerűen — mondta. — Előtte volt egy éttermem, de meguntam. Ez szabadabb életet jelent.

— Meg bizonytalanságot is — jegyeztem meg.

— Ha valaki becsületesen dolgozik, állítom, ebben a szakmában többet lehet keresni.

— Bocsásson meg, de lehet ezt a szó szoros értelmében becsületesen csinálni? Az ember nap mint nap arról értesül a kulisszák mögül, hogy a klubok, a labdarúgók kijátsszák a rendeleteket. Éppen a játékosközvetítő lenne kivétel?

— Valószínűleg arra gondol, hogy a klubok kettős könyvelést folytattak Belgiumban. Ezt nem azért csinálták, mert nem volt pénzük, hanem az adó miatt. Itt ez egyébként természetes. Némi túlzással nemzeti hősnek számít, aki adócsaló! Ennek ellenére állítom, hogy a menedzserek többsége becsületesen dolgozik. Aki ebből él, az tudja, hogy be kell tartani a játékszabályokat. Elvileg bárki kiadhatja magát játékosközvetítőnek. Próbálkozhat a fűszeres, a könyvelő, a mérnök; talán meg is hallgatják a klubok. Az persze más kérdés, hogy a későbbiekben dolgoznak-e vele, vagy sem. Évente vannak új jelentkezők, akik jelentős jövedelemkiegészítésben reménykednek. Sajnos, sok a kontár közöttük!

A kérdezz-feleleket egy ízig-vérig Royal Antwerpen szurkoló éjszakai éttermében, a Victoryban folytattuk, úgy hajnali három felé.

— Magyarországon elég rossz híre van a labdarúgó-menedzser szakmának — mondta kicsit elkeseredve Pintér László.

— Talán nem véletlenül.

— Hallottam jónéhány olyan esetről, amikor mesés ajánlatokkal próbálkoztak a magukat menedzsernek nevező, Belgiumban élő magyarok. Já-

tékosok, klubvezetők mesélték, hogy többször be is dőltek nekik. Őket kellene kiszűrni, mert csak káoszt okoznak, s ez senkinek nem jó.

— És mitől megbízható egy játékosközvetítő? Honnan tudhatják azok, akiket felkeresnek?

— A legkézenfekvőbb, ha a saját üzleteimről beszélek, elvégre ezeket ismerem tökéletesen. Bármelyik magyar labdarúgót megkérdezheti: előnyös szerződést írattam alá vele. Azt hiszem, egyik klub és az OTSH sem neheztelhet rám, hiszen ezekért a zömmel pályafutásuk végén járó labdarúgókért csaknem félmillió dollárt kaptak. Alapvető szempont, hogy a profi klubok elfogadják a közvetítőt. Akik számítanak a szakmában, azoknak fix csapataik vannak, s velük kapcsolatot tartanak. Illik jól ismerni a futballpiacot, s onnan jó játékost ajánlani az edzőknek, vezetőknek. Általában március táján a klubok felhívják az embert és közlik, hogy milyen posztra és mennyiért kellene labdarúgó. Gyakran előfordul, hogy többezer kilométert utazunk, mégsincs szerződéskötés. Ilyenkor pénzt sem kap az ember. Látja, ezért nem tudnak létezni nélkülünk a klubok, s ezért vagyunk megfizethetetlenek. Egy klubmenedzser vagyonba kerül, viszont így, ha összejön az üzlet, mindenki jól jár.

— Tisztában vagyok vele, hogy Belgiumban senkit sem érdekel, mennyit keres a másik. Mi magyarok azonban kíváncsi emberek vagyunk.

— Van, aki húsz-harmincezer dollárért hajlandó intézni egy ügyet. Én jóval olcsóbban. Persze, önellátók vagyunk. Ebből fizetjük a repülőgépet, a szállodát, az étkezést, és nemcsak a sajátunkét. Például a klub vezetőjének számláját is, akit elhívunk, hogy tekintse meg a kiszemelt játékost. Sokfelé hallottam, hogy a vételár tíz százaléka a közvetítőé. Butaság. Szerintem nincs a világon egyetlen klub, amelyik ekkora pénzt fizetne. Mindenkinek van egy ára, ezt általában tudják a partnereink, s ez alapján tárgyalnak velünk. Szabott ár nincsen. Előfordulhat, hogy egy játékoson többet keresek, mint máskor négyen. Fazekas után például ötezer dollár volt a járandóságom.

— Legyen szíves, beszéljen még a munkájáról.

— Arról már szóltam, hogy a klubok benyújtják az igényüket. Ezt az árajánlatot ismertetem a játékossal és a csapat vezetőjével. Külön-külön, mert más-más összegről van szó. Ha mindenki bólint és a labdarúgó felesége sem parancsol megálljt, úgy mehetnek megnézni a labdarúgót a vásárlók. Egy külföldi játékosnál a hitves bizalmasan odasúgta: „Ne erőltesse a dolgot, Pintér úr, nekem ebben a városban szeretőm van, s amíg én jónak látom, addig nem mozdulunk innen!” Természetesen írásos jelentést kell készítenem a labdarúgóról. Naiv dolog lenne azt állítani, hogy a világ legjobb focistája az illető. Póczik esetében például feltüntettem az erényeit, de azt is, hogy nem tud fejelni és védekezni. Ha a két-három főből álló technikai csoport megnézi a szóban forgó labdarúgót, és fantáziát lát benne, akkor jelentkeznek, egyeztetünk és kezdődik a tárgyalás. Amikor létrejön az üzlet, befejeződik a munka. Talán felesleges bizonygatnom, de nem könnyű figyelemmel kísérni a piacot. Mindenütt nem lehet jelen az ember. A más országban élő barátok, ismerősök, új-

ságírók tippjeire, tanácsaira is támaszkodok — persze ez is pénzbe kerül! Egy szakmabeli számára az is siker, ha ajánl valakit és lemondanak róla, nem sokkal később pedig egy másik csapatban tündököl a futballista. Arról nem is beszélve, ha csaknem egyedül veri meg azt a klubot, amelyiknek nem kellett. Ezt is jegyzik a profivilágban, az ilyesmi csak növeli az ázsiónkat. Egyébként minden játékos eladó, csak fizessék meg! Belgium, Franciaország, Hollandia, Svédország, Svájc no meg Magyarország, ahol ezidáig labdarúgókkal foglalkoztam.

— A magyarok hogyan jutottak eszébe?

— Azon túl, hogy szeretem őket, elvégre én is magyar vagyok, vonzott az új piac lehetősége. Úgy gondoltam, ha jól dolgozom, akkor elfogadnak Magyarországon.

— Nyilván olcsóbban jutott a játékosokhoz nálunk?

— Téved. A húsz és huszonkét év közötti dán és holland labdarúgók olyanok, mint a bikák. A félprofi kluboknál állandóan lehet vásárolni húsznegyvenezer dollárért játékost, s ezekkel az új egyesület rendelkezik. Ha akarja, eladja, s ez a profivilágban nagyon fontos szempont. A belgák úgy fogalmaznak, hogy a huszonnyolc évnél idősebb magyar labdarúgó az utolsó sétáját írja alá. Kár, hogy nem korábban, huszonöt évesen szerződhetnek külföldre. Biztos, hogy valamennyien nagy karriert futottak volna be. Ebben a korban viszont inkább büntetés, mint élmény profinak lenni.

— Ennyire jó a véleménye a magyar labdarúgókról?

— Fazekas Laci császár volt Antwerpenben. A saját szememmel láttam, hogy 36 évesen is súlyzózott odahaza. A legnagyobb magyar profi labdarúgónak tartom, aki a szerződéskötésnél is észnél volt. Keményen vitatkozott, felverte az árát. Bármennyire furcsán hangzik, a klubok ezt jobban szeretik, mintha azonnal igent mond egy futballista. Persze, a klienseim közül mások is próbálkoztak az összeg emelésével. Pintér, Póczik ugyancsak többet akart és kapott. Pálnak viszont én súgtam meg, hogy kevés, amit ajánlanak neki.

— Fazekast és Kocsist leszámítva, a magyarokkal pórul járt. Ez nyilván önre sem vet jó fényt a szakmában.

— Egyáltalán nem faragtam be velük. Müller maradhatott volna Belgiumban, Zombori jól helyt állt Franciaországban. Pintért hat hónapos próbaidőre szerződtették, és a belga főtitkár ragaszkodott hozzá. Ha Póczikkal együtt nem sérül meg, biztosan sok örömet szereznek az antwerpeni futballrajongóknak.

* * *

Bognár György, ellentétben Pintér Lászlóval, azok közé tartozik, akik nem a játékosközvetítéssel keresik kenyerüket. A Brüsszelben élő üzletember — futballozott és az Anderlecht kölyökcsapatánál edzőként segédkezett — amolyan másodállásnak tekinti ezt.

Nekem a magyarokkal nincs szerencsém — mondta. — Póczik Jóskának annak idején az FC Portotól ajánlottam szerződést, végül nem érdekelte a dolog. Aztán Nyilasit a Metz, Törőcsiket pedig az FC Porto szerette volna, de nagyon drágának találták őket. Ha nem is tudtam elhelyezni a magyarokat, azért próbálok segíteni nekik. Pócziknak sikerült egy olyan ügyvédet szerezni, aki kihajtotta a neki járó pénzt az Antwerpentől. Most az ugyancsak győri Glázer ügyét intézi. Közben Fazekas Laci is megkért, hogy próbáljuk meg behajtani az Antwerpentől azt a huszonötezer dollárt, amivel még tartoznak neki.

Bognár György Belgiumban, Franciaországban és Portugáliában „ügyeskedik". Elsősorban a jugoszláv, holland, afrikai, belga és portugál játékosokkal dolgozik szívesen. Az északiakat nem kedveli.

Rajta kívül néhány név azok közül, akik Belgiumban élnek. Tárkányi Sándor: dél-amerikaiakkal próbálkozik; Pásztor Gyula: valamikor ő adta el Keegant, azóta csend van körülötte; Balla György: néhány magyar játékos a közvetítésével került Belgiumba és Franciaországba; Pintye János: az utóbbi időszakban az Arab Emirátusokban mérkőzéseket szervez.

* * *

A Bruges-ban élő Béres András személyében egy nyugdíjas klubmenedzserrel ismerkedhetünk meg. A Kispest hajdani sokszoros B-válogatott csatára több mint két évtizede él Belgiumban. Hosszú időn keresztül egyesületi edzőként dolgozott — szép eredménnyel!

— Négy évet a Beerschotnál töltöttem, majd három évig az Anderlecht trénere voltam — mesélte találkozásunkkor. — Aztán újra visszamentem a Beerschothoz három évre. Az UEFA-licences menedzserek listájára 1971-ben kerültem. Világhírű csapatoknak szerveztem portyákat, tornákat, s néhány esztendeje nagy megtiszteltetés ért. A csúcson levő FC Bruges együttesénél klub-menedzseri állást kaptam. Innen mentem nyugdíjba.

— Mi volt a feladata az FC Bruges-nél?

— Elsősorban a csapat napi ügyeit intéztem. A játékosok szerződéseit készítettem elő, túrahelyszíneket és ellenfeleket javasoltam, barátságos mérkőzéseket szerveztem. A szakmai munka kizárólag az edzőkre tartozott, de mindig kikérték a véleményemet, például az alapozás helyszínével kapcsolatban. Sőt, sokszor a javaslatom alapján előbb utaztunk a találkozó színhelyére, vagy éppen rejtekhelyre vonultunk.

* * *

Menedzseri feladatot látott el klubjánál az FC Royal Antwerpennél a főtitkár Louis de Vries is, neki viszont, ellentétben Béres Andrással, volt aláírási joga pénzügyi kérdésekben. Belgiumban és másutt általában ezek a funk-

ciók, beleértve a hatásköröket is, szinte klubonként változnak. Nincs egységes szakosztályvezetési modell, mindenhol olyan létszámú a kiszolgáló személyzet, amit jónak látnak, illetve fizetni tudnak.

Függetlenül az értelmező szótártól, Angliában és Skóciában például a labdarúgó-menedzser fogalom egészen mást takar, mint az öreg kontinensen. Az ilyen beosztásban dolgozó személyek ugyanis elsősorban a csapat szakmai munkájáért felelnek.

Alex Fergussonnal, a világ egyik legsikeresebb menedzserével nem is olyan régen hosszabb ideig sikerült beszélgetnem. A KEK-győztes skót FC Aberdeen népszerű mágusa a következőket mondta:

— Komplex feladatot látok el. A technikai feltételek biztosításától az edzésekig, minden hozzám tartozik. Természetesen vannak asszisztenseim, az ő közreműködésükkel tartom a kapcsolatot a titkársággal, a sajtóval. Egy edző a fizikai felkészítésben segít, a játékosok szerződéskötéseit viszont magam végzem. Az pedig a világ legtermészetesebb dolga ugye, hogy az összeállítás csak rám tartozik. Senki nem szólhat bele. A munkámat egy három tagú igazgatói kar bírálja el.

És ha korábban a példa kedvéért már szóba került Anglia is, Ron Atkinson, az ugyancsak világhírű Manchester United menedzsere Fergussonhoz hasonlóan körvonalazhatná munkaköri leírását.

VIII. FEJEZET

UGYANEZ KORONÁBAN, RUBELBAN ÉS ZLOTYBAN?

Az Orloj előtti téren galambok röpdösnek, odébb muzsika szól. Ilyenkor május közepén csupa kedély, csupa báj Prága. A vár, a hangulatos utcácskák szinte elkápráztatják az odalátogatót. A jó idő beálltával a prágaiak szívesen keresik fel a kultúrparkot, ahol kellemes környezetben napozhat, olvashat az az ember. Az idegen számára sem ördöngös dolog eljutni ide, hiszen ha a Vencel téren felszáll a 29-es villamosra, az pontosan a park előtt teszi le. A fehér kerítéssel határolt hatalmas területen, amely Julius Fučik nevét viseli, sport és kulturális létesítmények találhatók. A környéken sehol egy bolt. Talán csak egy, az sem igazi. Az utcafronton egy lapostetejű házikó, szinte egybeolvad a kerítéssel. A bejárati ajtón ez a felirat áll: Pragosport, amely a futballisták „kölcsönzésével" is foglalkozik. Az iroda tizennyolc évvel ezelőtt, április elsején alakult, két fővel. A kis sportcsarnoki szobát már régen kinőtte, hiszen menet közben egyre több munka — üzlet — adódott, és arányosan nőtt a létszám is. A Pragosport 1969 óta a jelenlegi helyén székel, s jóideje tízen intézik a hirdetéseket, a sportolók, edzők külföldi szerződéseit, valamint a sportfelszerelések beszerzését. Több mint félszáz sportszergyártó céggel tartanak fenn kapcsolatot.

A külföldre szerződött sportolókról tizenhat évre visszamenőleg pontos a kimutatás. A labdarúgók közül a barna könyvbe elsőként Ludovit Cvetler nevét jegyezték be. A Slovan Bratislava kitűnősége a belga Standard Liege-hez írt alá. Persze már korábban is játszottak engedéllyel profi klubokban csehszlovák labdarúgók, de az ügyintézés ekkor még, tapasztalatok hiányában, elég kezdetleges volt. A nagy „népvándorlás" a hatvanas évek első felében ment végbe, amikor „csúcson volt" északi szomszédaink labdarúgása. Az 1962-es chilei világbajnokságon ezüstérmet nyert csehszlovák válogatott valamennyi tagjának profiszerződést kínáltak. Schroiff, Masopust, Lála, Popluhár és a többiek fokozatosan „szállingóztak" át a belga és a francia klubokhoz. Az első fecskére már senki sem emlékezik, még a Pragosport egyik alapítója, Jaroslav Maly sem. A Csehszlovákiában élő kollégák legtöbbje a válogatott második számú „portására" Koubara szavaz, aki Franciaországba szerződött.

Maly úr ez év márciusában adta át az igazgatói széket Jaroslav Vacek mérnöknek, aki mellesleg nemrég még a csehszlovák judó-válogatott erőssége volt. Nem akármilyen fegyverténnyel büszkélkedhet, ő az első csehszlovák versenyző, aki japán ellenfelet győzött le ebben a sportágban. Tagja az Európai

Cselgáncs Szövetség elnökségének is. Az irodán egyelőre csak papíron főnök, mert Maly úr hozzáértését, tapasztalatait nem nélkülözheti. Nem véletlen, hogy elsősorban Malyt faggattam:

— Hány labdarúgót „adtak el" a húsz év alatt?

— Senkit sem adtunk el, csak átengedtük kölcsönbe más klubnak. Negyvennégy ilyen futballistáról tudunk. (Magyarországról hat év alatt negyvenen szerződhettek — a szerző.) Volt olyan időszak, amikor senkit sem engedtünk külföldre, mert gyengén „muzsikált" a válogatottunk. A „büntetés" 1970-től majdnem tíz évig tartott.

A csehszlovák kollégák szerint a gyenge szereplés miatt ekkor nem is érdeklődtek labdarúgóik után a nyugati klubok.

— Ezek szerint csak a válogatott játékosok kaptak munkavállalási engedélyt külföldre?

— Természetesen. Az első feltétel, hogy negyvenszeres A, illetve olimpiai válogatott legyen valaki. Ha nem játszott ennyi mérkőzésen a nemzeti színekben, akkor vagy a világbajnokságon a legjobb nyolc, vagy az Európa Bajnokságon a legjobb négy közé jutott csapat, esetleg az olimpián érmet szerzett együttes tagjának kell lennie. Harmincegy éves korban engedjük ki a labdarúgóinkat külföldre. Amennyiben a válogatottnak a következő ciklusban — VB, EB — nincs szüksége rá, így előfordulhat, hogy huszonnyolcévesen is folytathatja profiként. Ebben a kérdésben a szövetségi kapitány dönt.

— Az élet mindig új helyzeteket szül, gyakran módosulnak a különböző rendeletek. Várható-e valamiféle változás a jövőben?

— Igen, ez év júniusától.

Ekkor Jaroslav Maly egy kis türelmet kért, és a házi telefonon a szerződésekkel foglalkozó munkatársához fordult. Meglepetésemre az egykori világhírű csehszlovák válogatott labdarúgó, Adamec lépett a szobába, hóna alatt egy aktával.

— Adamec úr az egyik igazgatóhelyettes a Pragosportnál — tájékoztatott az ex-igazgató, és bemutatta sportvezető kollégáját, akitől megtudtam, hogy nyártól a szerződési feltételek egy ponttal bővülnek. A jövőben az első ligában háromszáz mérkőzésen szerepelt labdarúgó is külföldre mehet, függetlenül attól, hogy a válogatott tagja volt-e, vagy sem.

— Hogyan történik a játékosok eladása?

— A Csehszlovák Testnevelési Sportszövetség megbízása alapján a Pragosport vezetői tárgyalnak a külföldi klubok képviselőivel. A nemzetközi árfolyam alapján mi állapítjuk meg az összeget, amiért kölcsönadjuk a labdarúgót. Egy évre kötünk fix szerződést, méghozzá úgy, hogy azt hosszabbítani lehessen. Ez attól függ általában, hogy a külföldi csapat igényt tart-e a továbbiakban is a játékosra. Mivel futballistáink legtöbbjének honvágya van, ezért gyakran előfordul, hogy miattuk nem hosszabbítunk. Szeretném hangsúlyozni, hogy a második, illetve a harmadik évre újra fizetni kell a profiklluboknak a já-

tékosokért. Az összeg változó; egyszer emelkedik, másszor csökken, az első esztendőben nyújtott teljesítmény alapján.

— Kiért fizettek a legtöbbet, és mennyit?

— Ne haragudjon, de erre a kérdésére nem válaszolhatok. A mi újságíróinkkal sem közöltünk ilyen adatokat.

A Csehszlovákiában élő kollégák valóban nem emlékeznek rá, hogy a külföldre szerződött labdarúgók vételára egyszer is nyilvánosságra került volna. Ennek ellenére elmondták, hogy nyugodt lélekkel leírhatom: Panenkáért adott a legtöbbet az osztrák Rapid, méghozzá kétmillió schilling körüli összeget! Azt viszont szintén Jaroslav Malytól tudtam meg, hogy a játékosért kifizetett pénz felét az egyesület kapja koronában, a másik rész pedig a Pragosport kaszszájába kerül. Természetesen adózni is kell a Csehszlovák Sportszövetségnek. A sportoló keresete tíz-harminc százalékát köteles befizetni valutában!

Ebben az évben egyébként a jégkorongozók után nagyobb az érdeklődés, ami a világbajnoki cím elnyerésével magyarázható. A labdarúgók ázsiója legutóbb 1976-ban szökött magasra, amikor Európa-bajnokságot nyert a válogatott. Ezután került külföldre többek között Ondrus, Pollák, Masny, Panenka és Nehoda. A csehszlovák futballisták közül sem mindenki tudott helytállni az országhatáron túl. Volt akit fél év után hazaküldtek Spanyolországból; legutóbb pedig Ausztriából tért haza a szerződés lejárta előtt labdarúgó.

Informátorom szerint a legtöbb idegenlégiós nem beszél idegen nyelvet, a nagyobb gondot mégis az jelenti, hogy elszakadnak a családtól. Csehszlovákiában ugyanis az általános iskola hatodik osztályától kezdve nem tanulhatnak külföldön a gyerekek. Vagy lemond a külföldi munkavállalás lehetőségéről a labdarúgó, vagy vállalja a különélést.

A legtöbb csehszlovák idegenlégiós Ausztriában, Franciaországban, Belgiumban és Spanyolországban szerepelt, illetve szerepel. Az NSZK-ba, Görögországba és Ciprus szigetére már jóval kevesebben szerződtek. Prágában Panenkára a legbüszkébbek, aki nélkül aligha játszott volna KEK-döntőt a Rapid. A másik csillagnak, a nyolcvenkilencszeres válogatott Zdeňek Nehodának jóval kevesebb sikert hozott a profiélet. Vele jelenlegi klubtársa a magyar Csapó Károly segítségével sikerült ismeretséget kötnöm. A jogi egyetemet végzett szimpatikus labdarúgó tizenkét évet töltött a Dukla Prahanál, majd 1983 január elsejével a második ligás nyugatnémet SV Darmstadt csapatához szerződött. Egy évet töltött az NSZK-ban, mert a világhírű Standard Liege kivetette rá a hálóját.

— A sérült Rubes helyére szerződtettek, de ő hamarosan felgyógyult — mesélte. — Az első három hónapban nem kaptam játéklehetőséget. A szezon végén aztán öt mérkőzésen pályára léptem, de ekkor már eldöntöttem, hogy távozom. Nem láttam esélyt arra, hogy a későbbiekben stabil helyem lesz a csapatban.

Nehoda fél év után családjával együtt Franciaországba költözött, ahol újra a másodosztályban szerepel.

— Az FC Grenoble-nél jól érzem magam, azt hiszem a játékomra sem lehet panasz — mondta a harminchárom éves labdarúgó. — Az alkalmazkodás egyik országban sem jelentett gondot számomra, mindegyik klubnál szívesen fogadtak. Hogy miért vállaltam az idegenlégiós munkát? Hazudnék, ha a pénzt nem említeném, de igazából a fejlett futball-kultúrával rendelkező országok bajnoksága vonzott. Csehszlovákiában háromszázötven elsőosztályú bajnoki mérkőzésen vettem részt, aztán három külföldi gárda következett. Amennyiben már harminc évesen, vagy még ifjabban kapnának engedélyt játékosaink a szerződésre, még nagyobb elismerést szerezhetnének. Tudomásom szerint a csehszlovák idegenlégiósok általában így is megállták a helyüket. Vannak akik hazatértük után edzői munkát vállalnak, mások a sportvezetéssel próbálkoznak. Ami az én jövőmet illeti, rövidesen új életet kezdek: a jogi pályán szeretnék elhelyezkedni!

* * *

Alighanem a legtöbb szurkoló gondban lenne, ha megkérdeznék tőle: ki volt az első szovjet labdarúgó, aki profi szerződést köthetett? Nem tudom mekkora segítséget jelent, ha elárulom, hogy a kérdésben szereplő első futballista az egyetlen is, aki külföldön folytathatta pályafutását. Nem akarok visszaélni az olvasó türelmével: Anatolij Zincsenko.

A kiváló sportemberrel Cserjés László kollégám jóvoltából sikerült szót váltanom, aki hat évig dolgozott a moszkvai rádió magyar szerkesztőségében. Zincsenko a másodosztályú Sztálingrádi Traktorgyár és a Doni Rosztov után került a Zenit Leningrádhoz, ahol nyolc évet töltött, majd 1980-ban „színt váltott". A kék-fehér Zenit trikót felcserélte az osztrák Rapid zöld-fehér mezére. Egyébként a véletlen folytán lett profi labdarúgó. Erről azonban valljon Zincsenko maga.

— A bécsiek Blohint szemelték ki, de ő nem volt hajlandó otthagyni anyaegyesületét a Dinamó Kijevet. A hagyományosan jó szovjet—osztrák sportkapcsolatok arra késztették a Szovjet Labdarúgó Szövetséget, hogy valaki mást ajánljanak a Rapidnak. Így esett rám a választás. Bár nem beszéltem németül, mégis sikerült megértetnem magam a társakkal. A beilleszkedésnél sokat segített a másik idegenlégiós, a csehszlovák Veszeli, aki a Szparta Praha együttesétől került az osztrák fővárosba.

Persze nem ment minden olyan egyszerűen, ahogy azt Zincsenko elképzelte, hiszen fél évig nem jutott szóhoz a kezdő tizenegyben. Ennek ellenére lelkiismeretesen készült a pályán, és új klubja segítségével — feleségével együtt — németül tanult. A kitartás meghozta a várva várt eredményt. Zincsenko 1980 és 1983 között nyolcvanszor játszott a Rapid színeiben. Csapatával kétszeres osztrák bajnok és egyszeres osztrák kupagyőztes. Profiként bejárta egész Európát, de focizott Latin-Amerikában is. Anyagilag sem járt rosszul: alapfizetése havi tizenkétezer schilling volt.

— Sikeres profi-karrieremben döntő szerepe volt Panenkanak, aki időközben került a Rapidhoz. Barátok lettünk. Sokan megkérdezték már tőlem, hogy mi a véleményem a profikról? Talán a kanadai jégkorongozókhoz tudnám hasonlítani őket, akik az első perctől az utolsóig, apait-anyait beleadva űzik-hajtják az ellenfelet és egymást!

* * *

Kalinszky úr, a Lengyel Labdarúgó Szövetség főtitkára éppen Spanyolországba indult, amikor egy varsói étteremből telefonon felhívtam.

— A külföldre szerződött labdarúgókról a legtöbb információt a Központi Sport Hivatalban gyűjtheti össze — mondta, majd lediktált egy telefonszámot, és elnézést kért, amiért nem tud több időt szakítani rám.

A Centralny Osrodek Sportu (rövidítve COS, a Központi Sport Hivatal) a Torwarban található. A Torwar nem más, mint Varsó hatalmas sportkomplexuma, amely a Legia stadion mellett a Visztula közelében épült. A COS igazgatója, dr. Orlowski nagyon udvariasan közölte, hogy rendelkezésemre bocsátja a legmegfelelőbb szakembert, semmi akadálya az interjúnak. Így jutottam el végül Policewicz úrhoz, aki a hivatalban a devizaügyekkel foglalkozik. Tőle tudtam meg, hogy a hetvenes évek második felétől szerződhetnek profi játékosnak a lengyel labdarúgók. Az első „fecskék" Deyna, Lubanski, Gadocha és társaik voltak, akik azóta már visszatértek szülőhazájukba. Ekkor csupán néhányan kaptak engedélyt, elsősorban azok, akik kitűnően szerepeltek az olimpián és a világbajnokságon. Ők még eléggé magukra hagyatva intézgették szerződésüket, hiszen 1980-ban alakult meg a Központi Sport Hivatal égisze alatt egy alosztály, amely a külföldre igyekvő sportolók, tehát nem csupán a labdarúgók ügyeivel foglalkozik.

— Mi intézzük a szerződést a sportminisztérium megbízásából — tájékoztatott vendéglátóm. — Az adás-vétel két szerződéssel jön létre. Az első a vásárló klub és a lengyel sportminisztérium között. Minket ez érdekel. A másikba, amelyet a külföldi klub és a labdarúgó ír alá, nincs beleszólásunk. Abba viszont igen, hogy kik rúghatják a labdát az országhatáron túl. Alapfeltétel a 28. év betöltése. Korábban, ha a klub, a területi sportszervek és a labdarúgó szövetség engedélyét megkapta az illető, nem volt akadálya, hogy szerződjön. Ma sokkal szigorúbbak a feltételek. Csak azok mehetnek, akik válogatottak, játszottak, vagy játszanak a nemzeti tizenegyben.

— Ki állapítja meg a lengyel labdarúgók árát?

— Egy bizottság, amelybe a szövetség, az anyaegyesület és a sporthivatal egyaránt delegál képviselőket. Természetesen az összeget a sportminiszter hagyja jóvá. Az ő aláírása nélkül nem érvényes az egyezség. Nagyon odafigyelünk az árakra. Ha valakiért kis pénzt ajánlanak, szívfájdalom nélkül nemet mondunk. Smolarekért, a Widzew Lodz játékosáért 1983-ban például másfél millió dollárt kaptunk volna. A szabályok értelmében akkor még nem mehetett

külföldre, mert 26 éves volt. A közelmúltban újra jelentkeztek érte, de csupán 500 ezer dollárt ígértek. Egy ilyen képességű futballistáért ezt kevésnek találtuk, ezért nem jött létre az üzlet.

— Ki milyen arányban részesül a vételárból?

— Ennek elosztása nálunk nagyon érdekes. A pénzt a sportminisztérium a következőképpen utalja ki. A vételár hatvan százalékát a labdarúgó neveléséért, menedzseléséért az anyaegyesület kapja. Az összeg húsz százaléka a Lengyel Labdarúgó Szövetségé, mivel válogatott szintű játékosokról van szó. A minisztériumot tizenöt százalék illeti meg, amit a sport támogatására fordítanak. Korábban, ha a játékos nem volt válogatott, akkor ez az összeg harmincöt százalékra jött ki. A minisztérium kapta ugyanis a szövetségnek járó húsz százalékot is. Végül ügyintézés címén öt százalékot használhat fel a Központi Sport Hivatal. Természetesen ezek a pénzek zlotyban kerülnek kifizetésre, hiszen az országba érkező deviza az államé.

Az államkasszába kerül a külföldre szerződött labdarúgók keresetének tíz százaléka is, amit valamennyien kötelesek valutában befizetni. Az eddigi tapasztalatok azt bizonyítják, hogy a lengyel labdarúgók rendkívül ügyesek a szerződéskötéseknél, de ha gondjuk akad, segít nekik a sporthivatal. Általában két évre engedélyezik a szerződést. A határidő lejárta után újra meg kell vásárolni a játékost, amennyiben a külföldi klub továbbra is igényt tart rá. Ilyenkor már jóval kevesebb pénzt kérnek a hosszabbításért, vagy az új szerződésért. A sporthivatal nem ajánlgatja a labdarúgókat, azokat általában a külföldi menedzserek, klubok keresik meg, vagy a már profiként szereplő társak próbálnak csapatot találni számukra. Szinte kizárólag a támadókat keresik itt is. Elsősorban a skandináv országokból és Ausztriából érdeklődnek. A kereslet függ a lengyel kupacsapatok és a válogatott szereplésétől. A spanyolországi világbajnokság előtt és után egymásnak adták a kilincset a profi klubok képviselői a Polski Zwiazek Pitki Noznej, azaz a Lengyel Labdarúgó Szövetség székházában. Amióta gyengébben „muzsikál" a válogatott, azóta csökkent az érdeklődés a piacon. A lengyel labdarúgók egyébként viszonylag olcsóbbak, mint a futball-nagyhatalomnak számító országokban csillogó idegenlégiósok. Így érthető, hogy elsősorban a kisebb pénzű klubok próbálkoznak Lengyelországban a vásárlással. Néhány kivétel azért mindig van: a legdrágább sztár Zbigniew Boniek, akiért 1,8 millió dollárt fizetett az olasz Juventus. A Widzew és a lengyel válogatott kitűnősége az eltelt idő alatt a szupercsapatban is bebizonyította, hogy megéri a pénzét. A legutóbbi tragikus brüsszeli BEK-finálén is ő harcolta ki a sorsdöntő tizenegyest. Sőt, másnap az ő góljával nyert Albániában a lengyel válogatott. Sokan találgatták és találgatják ma is, vajon menynyit kapott Boniek, amiért alákanyarította a nevét a szerződésnél? Varsóban kétszázezer dollárra taksálják ezt az összeget.

Az NSZK-ban 1974-ben megrendezett világbajnokságon bronzérmet szerzett lengyel labdarúgó válogatott tagjai szinte kivétel nélkül kaptak külföldi ajánlatot. Elszerződni azonban csak azok tudtak, akik elérték a „bűvös ha-

tárt", vagyis 28. évüket. Többségük még Argentínában, az 1978-as Mundialon is pályára lépett, majd ezután kezdtek szétszóródni a nagyvilágban. Deyna jelenleg az Egyesült államokbeli San Diego csapatában rúgja a labdát, a gyér hajú Lato Mexikóban él és játszik. Szymanowski Belgiumban az FC Bruges-nél keresi kenyerét, Zmuda az olasz Verona labdarúgója. Kasperczak a franciaországi Metzben edző, Tomasevszki Belgium után szintén hasonló mesterségre adta a fejét, de hazai környezetben, Lódzban próbálkozik.

Eddig közel 200 lengyel labdarúgó játszott, illetve játszik a különböző profibajnokságokban, a legtöbben sikerrel. Vannak, akik pályafutásuk utolsó éveiben nagy csapatoknál reméltek babért, mások szerényebb klubokkal is beérték, mondván: egy harminc év körüli játékos már aligha váltja meg a világot! Mindkettőre akad példa. A százkétszeres válogatott Deyna nem a legszebb emlékekkel távozott Manchesterből, ahol a City hívei sokat vártak tőle. Szarmach a patinás klubok helyett öt évvel ezelőtt egy kis francia csapathoz, az Auxerréhez írt alá. A gólerős középcsatár 35 évesen is remekül játszik, és francia földön sem fukarkodik a találatokkal. A korábbi bajnokságban húsz alkalommal volt eredményes, s ezzel a harmadik helyen végzett a góllövőlistán.

— Sokan megkérdezik tőlem, miért nem igazán menő klubot választottam? — mondta mosolyogva a bajszos játékos. — Nos, annyira bizonytalan és kíméletlen élet vár a sztárcsapatok labdarúgóira, hogy én ebből nem kérek. Itt szeretnek, megbecsülnek, a társaimmal a mérkőzés után leülhetünk egy pohár italra, és elbeszélgethetünk. Családias a hangulat, s nekem ez minden pompánál többet jelent. Persze anyagilag is elismerik a jó munkát. Nyugalmam van, s ráadásul a kedvenc hobbimnak, a horgászásnak is hódolhatok. A szerződésem 1986 júniusáig szól az Auxerré-hez, de utána sem szeretnék elbúcsúzni az aktív játéktól. (Időközben Szarmach egy kisebb klubhoz távozott és helyére 1985 őszén Burcsa Győzőt, a Videoton középpályását szerződtette az Auxerre.)

IX. FEJEZET

MÉG NINCS LEFÚJVA (ZÁRSZÓ HELYETT)

Sokak szerint nem divat zárszót fűzni egy-egy sporttémájú könyvhöz, merthogy sértve érzi magát az olvasó, ha helyette gondolkodik a szerző. Lehet, mivel a futballhoz is mindenki szakemberként ért minálunk. És mégis — némi töprengés után — vállalva a „veszélyt" is, arra az elhatározásra jutottam, hogy szembenézek a hálátlan feladattal, természetesen a teljesség igénye nélkül. Teszem ezt azért, mert a nyomtatásban megjelent riportok, interjúk mellett sok egyéb érdekes, hasznos információt is sikerült beszereznem. Bár a kör meglehetősen szűk, és legújabb idegenlégiós labdarúgóink története alig hat éves múltra tekint vissza, tapasztalatban mégis gazdagok ezek a pályafutások és ezek az évek.

Gondolom, azzal az elcsépelt jelszóval az olvasó is egyetért, hogy a profi labdarúgásban a pénz körül forog minden! Vagyis a szó igazi értelmében a kiváló sportoló, üzletemberré is átalakul, tehát a minél több pénz, a meggazdagodás reményében lép pályára hétről-hétre. Hol van már az az idő, amikor kimondottan a játék szépségéért, az egészség megőrzéséért kergette a labdát huszonkét ember? És hol vannak a látványos, szellemes, igazán parádés megoldások?

A pénz és az üzleti szempontok irányítják a ma labdarúgását. Az eredménycentrikus szemlélet, a sikerek mindenáron való hajszolása miatt a játék öröméről nemigen beszélhetünk. Ahogy távolodott a futball élvonala az amatőr eszméktől, úgy halt el a játék szépsége. Nyilván ennek tulajdonítható, hogy rohamosan csökken a nézőszám a világ labdarúgó-stadionjaiban, ami egyre több mecénást ejt gondolkodóba, hiszen nem mindegy, mit kap vissza a befektetett összegből. Jövedelmező vállalkozás-e még napjainkban a futball?

A számok könyörtelenek. Mint azt Hermann Neuberger, a FIFA nyugatnémet alelnöke, az európai futball „pápája" nyilatkozta: az elmúlt esztendőben, 1984-ben a nyugatnémet proficsapatok adósságát százmillió márkára (!) becsülték. Természetesen a többi országban sem rózsás a helyzet. A sláger a régi: minden új vezető azzal szeretné megnyerni magának a labdarúgót, hogy emeli a gázsiját, ami csak átmenetileg jelent sikert a klub számára. Majdnem kétszáz profijátékos véleményét tartalmazza az a felmérés, amit a Stern című lap készített. A megkérdezettek közül százharmincnyolcan azt válaszolták, hogy azért tart itt a Bundesliga, mert túl sokat kell fizetni az új játékosokért.

A második és harmadik helyen nyolcvannyolcan, illetve hetvenen azzal indokolták a válságállapotot, hogy inkább kíméletlen harc, mintsem örömteli játék folyik a pályákon, továbbá azzal, hogy indokolatlanul drágák a helyárak! A válság szó használata több sportvezető szerint túlzás, de a szenzációs üzletember hírében álló Neubergerrel senki sem mer, vagy nem tud vitába szállni. Amikor ez a könyv az olvasóhoz eljut, már valószínűleg ismert lesz annak a válságdossziénak a tartalma, amit a FIFA alelnöke kíván ismertetni a nyilvánosság előtt.

Ebbe a pénzzel „átitatott" világba igyekeztek és igyekeznek a magyar labdarúgók — a „meggazdagodás" reményében! Közülük ugyan senki nem kasszírozott annyit, mint az NSZK-ban élő Klaus Fischer az elmúlt évben, akinek ötszázezer márka volt a jövedelme, de azt megállapíthatjuk, hogy anyagilag szinte mindannyian jól jártak! A meggazdagodás természetesen idegenlégiósaink esetében elsősorban a magyar viszonyok között értendő, hiszen néhányukat leszámítva, jövedelmük nem haladta meg az adott országban középszerű társaik futball-jövedelmét. Ugyanez a megállapítás érvényes a magyar kluboknak kifizetett vételárakra is.

Ez részben arra vezethető vissza, hogy zömmel a harminc évnél idősebb labdarúgók vállalhatnak külföldön munkát. Sok olyan véleményt hallottunk, és nemcsak profivilágot megjárt futballistáktól, amely azt sugallja, hogy idővel érdemes lenne újra napirendre tűzni a kérdést: melyik az ideális korhatár a szerződéskötésre? Mert annyi bizonyos, hogy nem a harminc év! Nyilasi szerint egy igazán komoly bajnokságra huszonhat évesen még „áthangolja" magát a labdarúgó, de harmincon túl már képtelen erre! Bálint harminc év fölött „szenvedésnek" tartja a profi életet. A szervezet ebben a korban kétségtelenül nem tud átállni egy-két hónap alatt egy olyan bajnokságra, ahol más stílusra, nagyobb fizikai igénybevételre van szükség. És harmincon felül már a sérülések is gyakrabban jelentkeznek!

Az is igaz, hogy az idegenlégiós munkára vállalkozó futballistáink nem készülnek fel időben és kellőképpen arra a bizonyos „más világra"! Már a csapatok megválasztásánál sem körültekintőek. Kevesen mérték fel például, hogy az adott országban képesek-e helyt állni, játékstílusuk hasonlít-e a vendégországban megkövetelthez. Emlékezzünk csak az Újpestről Lierse-be költözött magas technikai felkészültségű Tóth Andrásra, aki elment egy köztudottan „rakkolós" belga bajnokságba. Hányan féltették — joggal! Döntéseiket labdarúgóink általában így indokolták: „Féltünk, ha az első ajánlatra nemet mondunk, nincs több lehetőség!" Nem egy fiú még az egészségét is kockáztatta. Furcsa, hogy ezekről a betegségekről, sérülésekről a kluboknak is tudomásuk volt, de elhallgatták az MLSZ és természetesen a közvetítők előtt is. Az egyik játékosszerző mesélte, hogy úgy még nem szedték rá, mint Magyarországon. A szerződéskötéskor kötelező orvosi vizsgálat ugyan nem mutatott ki semmit, azonban a nagyobb terhelésnél egy korábbi sérülés törvényszerűen kiújult.

Pénz beszél... Igen, akár nyíltan, akár burkoltan, de idegenlégiósaink

bevallják, hogy a munkavállalásnál a pénz az elsődleges motiváló tényező. Persze ezt eddig is tudtuk, legfeljebb azt nem, hogy a többség alku, gondolkodás nélkül kanyarította oda a nevét a szerződésre, mondván, ha átszámítja a külföldi fizetőeszközt forintra, akkor megtalálja a számítását. Az már meg sem fordult a fejekben — tisztelet a kivételnek —, hogy a felajánlott összeg esetleg nevetséges a külföldi csapattársakéhoz viszonyítva. Kevesen ügyeltek arra is, hogy a szerződésben leírt összeg bruttóban, vagy nettóban értendő-e? Gondoljunk Müller Sándor esetére, aki az Antwerpennél drágán fizetett, illetve adózott e figyelmetlenségéért. A Lierse-hez igazolt Kocsis István pedig arról feledkezett meg, hogy rögzítsék a szerződésben a klub kötelezettségét a lakással kapcsolatos kiadásokról. Neki szerencséje volt, mert így is fizette a rezsijét az egyesület, de Váradival szemben már nem volt nagyvonalú a klub: ragaszkodott a leírtakhoz. Azt, hogy a dollár napi vételárának megfelelően fizessen a munkaadó, szintén kevesen kérték. Most mondhatná bárki: honnan tudja mindezt az a szegény futballista, ha életében nem foglalkozott ilyesmivel?

Ugye, Fazekas László sem volt korábban profi, mégis érdeklődött, mielőtt aláírta a szerződést az Antwerpenhez. Természetesen nem mindegyik menedzser, játékosközvetítő megbízható, tehát felelőtlenség alapozni a jóindulatra, a játékosszerzők érdekei nem mindig esnek egybe a játékosokéval. Ezt azért hangsúlyozom, mert akadt, aki őket okolta az előnytelen szerződésért. Mások az MLSZ-től és a menetközben alakult menedzser-irodától várnának több tanácsot.

Biztosan igazuk van néhány kérdésben, az azonban tény, hogy más országokban sem a szövetség, vagy a sporthivatal szerez csapatot a játékosnak! A „kialakult gyakorlat" az, hogy erről a labdarúgó gondoskodik. S ha már a tanácsoknál és a segítségnyújtásnál tartunk, azt sem hallgathatjuk el, hogy idegenlégiósaink közül többen kijátszották a rendeleteket.

— Elmondom az igazat, de ha megírod a nevemet, és bíróságra kerül az ügy, mindent tagadok — jelentette ki nem is egy, külföldi klubnál szerepelt magyar labdarúgó. — A legtöbb játékosnak két szerződése van. Az egyiket leadja idehaza, a másik külföldön érvényes. Tegyük fel, húszezer dollárt írtak a magyar félnek átnyújtott lapra, ugyanakkor ennek valójában a dupláját kaptuk. Erre azért van szükség, mert így kevesebb adót fizetünk. Mielőtt kimentünk, megkérdeztük a többieket, a válasz így hangzott: mindenhol schwarz van!

Mielőtt az etikai szabályok megsértésével vádolnának, megjegyzem, hogy az inkognitóban levő futballisták név nélkül hozzájárultak az előbbiek közléséhez. Ezt egyébként a hatóságok képtelenek ellenőrizni. Az ilyen manipuláció a profivilágban, ahol horribilis összegeket fizetnek ki adó címén a klubok és a labdarúgók — természetes! Az ilyesfajta „spórolásra" persze nem minden magyar vállalkozott, hiszen amikor a dolog előnyeiről vallottak a társak, akkor azt is elmesélték, hogy rendkívül kockázatos ez a vállalkozás. Tudniillik mi van abban az esetben, ha majd nem akar fizetni a klub?

— Bizony, akkor veszélybe kerülünk! — hangzott az ügyben érdekelt já-

tékosok válasza. Valóban, ez esetben legfeljebb csak a magyar félnél feltüntetett összeget lehet követelni, vagy még azt sem, hiszen félnek a fiúk, hogy a külföldi munkaadó „elárulhatja" őket itthon. Nagy bűn lenne egy kalap alá helyezni játékosainkat, hiszen nem mindenki volt hajlandó csalni, reszketni éveken át. Ugyancsak vétett a rendelet ellen az a futballista, aki engedély nélkül a foci mellett más munkát is vállalt külföldön: kisegítő eladó, áruszállító stb.

A legfontosabb tudnivalókról egyébként az OTSH-ban valamennyi kiutazót tájékoztatták és tájékoztatják a jövőben is. Kár, hogy a kiutazók többsége még az egyik leglényegesebb szemponttal, az idegen nyelv elsajátításával sem törődött. Pedig dr. Szepesi György, az MLSZ elnöke külön kérte, hogy a magyar játékosok vegyenek részt nyelvtanfolyamokon. Bálint, Fazekas és még páran kitűnően megtanultak flamandul, franciául, de a többség lusta volt erre. Tudok olyan játékosról, akinek a klub fizette a nyelvórákat, de ő már a második alkalommal a feleségét küldte el a foglalkozásra. Még szerencse, hogy az asszonyka kapott az alkalmon, és remek eredménnyel elvégezte a kurzust. Belgiumban az egyik idegenlégiós kerek-perec kijelentette: — Tanuljanak meg a belgák magyarul, ha beszélni akarnak velem!

A rövid felsorolásból is megállapítható, hogy futballistáink közül nagyon kevesen készültek a profiéletre. Ami ugye nem abból áll, hogy az aláíráskor és havonta a pénzt be kell söpörni! Az eddigiek függvényében nem véletlen, hogy a tökéletes beilleszkedés csak álom maradt, az idegen nyelv ismerete nélkül igazán senkit sem fogadtak el. Esterházy a megmondhatója, hogy mennyivel könnyebb helyzetben volt, amikor németül és angolul is megszólalt Athénban. Nem véletlen, hogy jól érzi magát a görögök között. A csupán magyarul beszélő labdarúgó a pénzügyi vitáknál is hátránnyal indul.

A profi labdarúgás útvesztőiben egyébként nem csupán az idegenlégiósnak nehéz eligazodnia. Egyetlen példa olyan országból, ahol a magyarok (még) nem szerepeltek. Rudi Völlert ugye nem kell bemutatni az olvasóknak. A Bundesliga csillaga már tizennyolc évesen a legjobbak között szerepelt, és bár bennszülött focista, négy év múlva mégis a játékosok tanácsadójára: Holger Klemmére bízta a további sorsát. Klemme a szabályokban járatlan NSZK-beli futballisták jogait védi, érdekeit képviseli. A szövetség ugyan nem nézi jó szemmel ténykedését, de szakértelmére jellemző, hogy most is legalább ötven labdarúgó ügyével foglalkozik. Van, aki azzal vádolja, hogy a játékosokból él, kliensei viszont úgy fogalmaznak: az érdekeiket képviseli. Akad, aki helyett ő gondolkodik, máskor csupán a formaságok miatt foglalkoztatják. Völlerrel nem sok gondja volt, mert a válogatott játékos, bármilyen hihetetlenül hangzik, nem a pénzt tartotta elsődlegesnek a szerződéskötésnél. Volt ereje visszautasítani a Torino évközben érkezett ötmillió márkás ajánlatát is, mert tudta, ahhoz, hogy külföldön folytassa, még edződnie kell. Szembenézett tehát a valósággal, még a pénztárcája rovására is! Tisztában volt vele: ha valaki egyszer bukik, az könnyen eltűnhet a süllyesztőben.

A sikeres beilleszkedés néhány szempontját már említettem. De legalább

ilyen fontos, hogy az ember megálljon a saját lábán, és alkalmazkodni tudjon. Éppen Fazekas esete bizonyítja, hogy aki mindent elkövet a siker érdekében, az a számára szokatlan játékstílus esetén is fel tudja venni a versenyt társaival. Sőt, túl is szárnyalja őket. Az újpestiek cingár, „vasággyal sem több, mint hatvan kilós" szélsőjének sem kifejezetten a belga bajnokság tűnt ideálisnak. Ő azonban képes volt menet közben változtatni, átállni az ottani „hullámhosszra". Budapestről arra vonatkozó tanácsokat neki sem tudtak adni, hogy miként vegye be az ellenfelek kapuját Belgiumban. „Kapa" néhány sikertelen forduló után felmérte a helyzetet és cselekedett. Tudta, hogy csak önmagára számíthat. Nincs barát, játékostárs, edző, aki átsegíti a kezdeti hullámvölgyön. Sajnos, külföldre szerződött labdarúgóink sikertelenségének egyik alapvető oka, hogy képtelenek önállóan megállni a lábukon! A hazai baráti kört pedig nem vihették magukkal! Továbbá, valljuk meg őszintén, nálunk az edző is nagyobb türelmet tanúsít a futballistával szemben. Némi túlzással úgy fogalmazhatunk, hogy itthon valaki mindig fogta a kezüket, valakinél vigaszra leltek, s ez biztonságérzetet jelentett számukra.

Beszélgettem olyan labdarúgókkal, akik elfogadták, hogy profiként kell szerepelniük a sajtóban is, a profi lét törvényei szerint.

— Ha fizetni kell az újságírónak, mert ott az a szokás, akkor fizetünk! Mindennél fontosabb, hogy kedvezően szerepeljünk. Nagyobb az esély rá, hogy a „tűz" közelében maradjunk.

Külföldi tartózkodásom során néhány családnál személyesen megfigyelhettem, hogy nem tudták értékelni, milyen lehetőség adódott számukra. Sokan jöttek haza úgy, hogy jóformán még a lakhelyük nevezetességeit sem látták, a környező országokról nem is beszélve. (A leghíresebb áruházakat és mulatókat viszont hibátlanul sorolták — régi turista szokás szerint.) Voltak — igaz kevesen —, akik viszont a gyerekekkel együtt szinte „falták" a látnivalókat. Ők így fogalmaztak: „Ki tudja, hogy az életben még egyszer eljutunk-e ezekre a helyekre!"

Tudom, ha az olvasók leteszik e könyvet, két táborra oszlanak. Az egyik azt mondja (amit eddig is sokan és régóta): „Profizmust nálunk is minél hamarabb! Ismerjük el a valóságot."

A másik ellenkezőleg érvel: „A profivilágban is nagy a zűrzavar. Vajon, hogyan fordulhat elő, hogy a klubvezető és a szakvezető összekülönbözik a játékosvásárlásnál, és az elnök az edző tudta nélkül labdarúgót vesz nagy pénzért, akit aztán a mester a kispadra ültet. Elég csupán Póczik és Weimper esetére gondolni! Luxusként fizettek 150 ezer dollárt a svéd válogatott Eriksonért is, aki eleinte elvétve jutott szóhoz Szalonikiben. A profizmus tehát sok pénzt jelent, de sokszor csak egy halom kidobottat. Nem kell a profizmus!"

Nem fogok, nem is tudok igazságot tenni ebben a vitában. Azt hiszem, ez nem is az én feladatom. Nekem csupán arra volt lehetőségem, hogy vázlatosan bemutassam az olvasóknak — 24 portrén át — a profivilágba belekóstolt negyven magyar labdarúgó pletykákkal, igaz és álhírekkel, legendákkal színezett,

fűszerezett karrier-történetét. Vagyis azt a lehetőséget, amelyet akkor kaptak, amikor ráléphettek a nyugati hivatásos labdarúgó-sport „dollár-zöld" gyepére. Van, akit mennybe vittek, van, akit a pokolba kívántak. Egyikük szinte számlálatlanul lőtte a gólokat, a másik labdába sem rúgott. A zsebe szinte mindegyiküknek vastagabb lett, bár akadt, akinek csak komoly spórolással tellett az itthon is mutogatható márkás automobilra. Hogy élményekben, jó tapasztalatokban, gondolatokban, vagy érzelmekben hányan gazdagodtak meg közülük, arról nem tud se a statisztikai, sem az adóhivatal.

Akiknek feladatuk lesz, hogy a magyar sport számára összesítsék, hasznosítsák mindazt, amit az európai profifutball tapasztalataiból érdemes; bizonyára még részletesebben megismerkednek majd az idegenlégiósok rövidebb-hosszabb nyugati „portyáinak" eseményeivel, adataival. Szükség van erre, hiszen valószínű, hogy az elkövetkező években is pályára lépnek a magyarok idegen színekben.

Minden vitával és álvitával szemben csak egyet szeretnék kiemelni: ha a mieink vendégszereplése a világban az egyéni és a klubérdekek mellett, valamint azokon túl, a futball élvezetesebb, örömtelibb, színesebb jelenét is szolgálja, akkor ez a tény minden igennél hangsúlyosabban bólint.

KÉPMELLÉKLET

CLUB BRUGGE Kon. Voetbalvereniging

V.Z.W.

K.B.V.B. - STAMNUMMER 3 OLYMPIALAAN 74, 8200 BRUGGE - Tel. 050/31 81 55 - 56

OVEREENKOMST

Tussen Club Brugge K.V., hier vertegenwoordigd door de heren Michel Van Maele en Marcel Deldaele, respectievelijk Afgevaardigde Beheerder en Beheerder
en
Ferencvarosi Torna Club Budapest, hier vertegenwoordigd door de Heren Harot Janos en Meszaros Jozsef, respectievelijk President en President van de voetbalafdeling

wordt overeengekomen wat volgt :

1. F.T.C. stemt erin toe dat de speler Balint Laszlo getransfereerd wordt naar Club Brugge K.V.
2. Club Brugge geeft een tweejarig contract aan profspeler Balint Laszlo vanaf 17 augustus 1979 tot 30 juni 1981.
3. Club Brugge K.V. bezorgt aan speler Balint Laszlo een woning en betaalt de kosten.
4. Club Brugge K.V. betaalt aan speler Balint Laszlo een jaarlijkse vergoeding van 65.000 dollar bruto.
5. Club Brugge K.V. gaat de formele verbintenis aan in 1980 te Budapest deel te nemen aan een tornooi, waarop 2 wedstrijden gratis zullen gespeeld worden.
6. Club Brugge K.V. verbindt er zich toe speler Balint Laszlo gedurende of op het einde van het tweejarig contract aan geen enkele belgische of buitenlandse ploeg over te maken, wel verstaan zijnde dat voornoemde speler op het einde van zijn contract bij Club Brugge K.V. teruggaat naar F.T.C.
7. Club Brugge K.V. verbindt er zich toe op eerste vraag van de Hongaarse Voetbalbond speler Balint Laszlo ter beschikking te stellen van het Nationale Team.
8. Club Brugge K.V. zal er voor zorgen dat Balint Laszlo inzake verzekeringen en Sociale beschikkingen van dezelfde voordelen geniet als de belgische spelers.
9. Deze overeenkomst dient goedgekeurd te worden door het Hongaarse Sportministerium en door de Hongaarse Voetbalbond.

Te Brugge, de 17 augustus 1979.

Club Brugge K.V. Ferencvaros

VAN MAELE Michel, Afgevaardigd Beheerder — DELDAELE Marcel, Beheerder — HAROT Janos, President — MESZAROS Jozsef, President van de Voetbalafdeling

Ondergetekende Balint Laszlo verklaart zich akkoord met de hierboven aangehaalde punten.

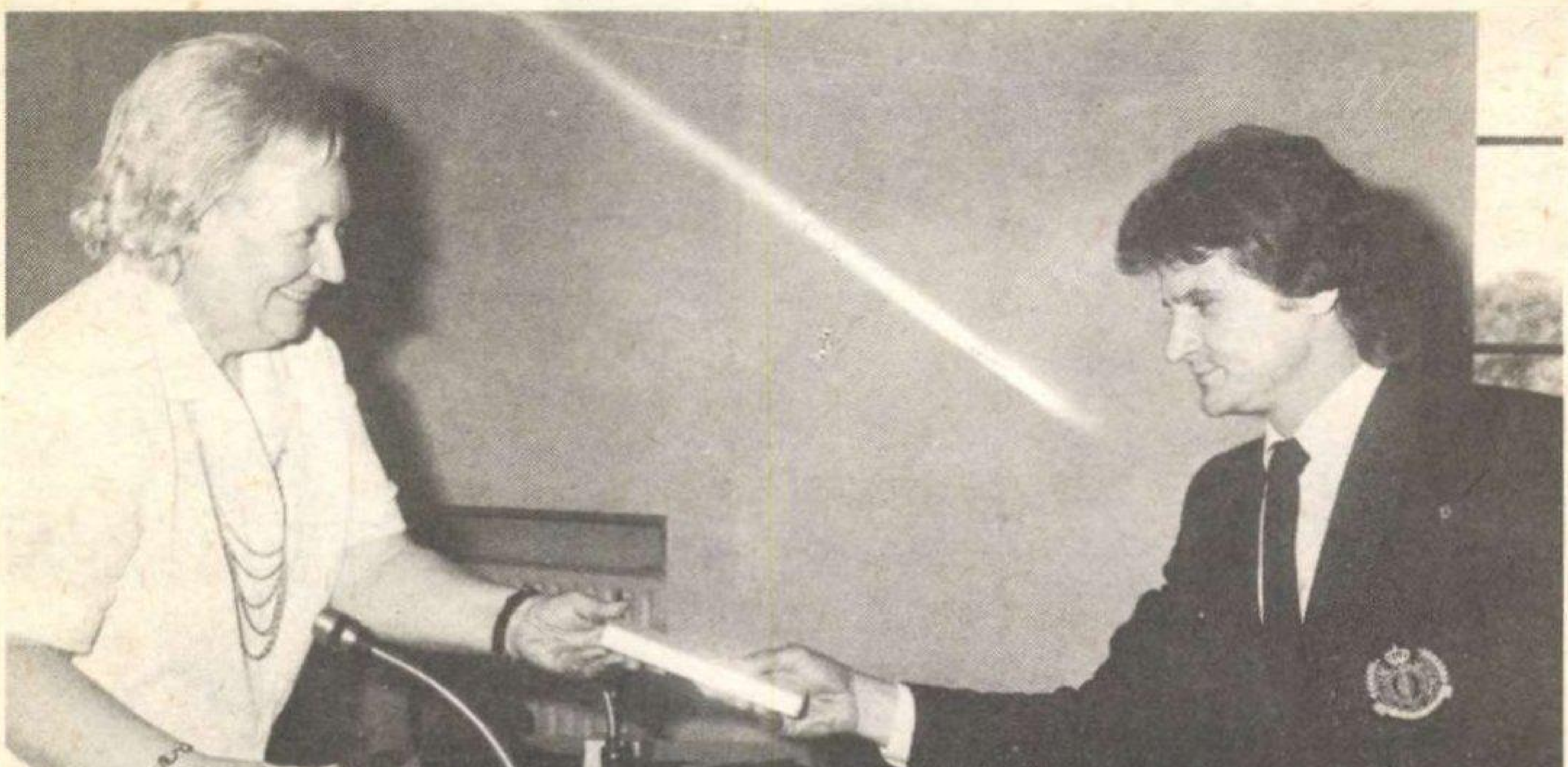
Egy sporttörténeti ereklye: az első magyar idegenlégiós labdarúgó, Bálint László szerződése

Séta Brüsszelben. Bálint már az FC Bruges játékosaként a klub menedzserével: Béres Andrással

„Báró" a belga bajnokságban is remekelt. Ezúttal éppen az FC Lierse egyik játékosával csatázik

Belgium bajnoka 1979—80-ban az FC Bruges. Bálint, Stáák Antoinette sportminiszter asszonytól átveszi az aranyérmet

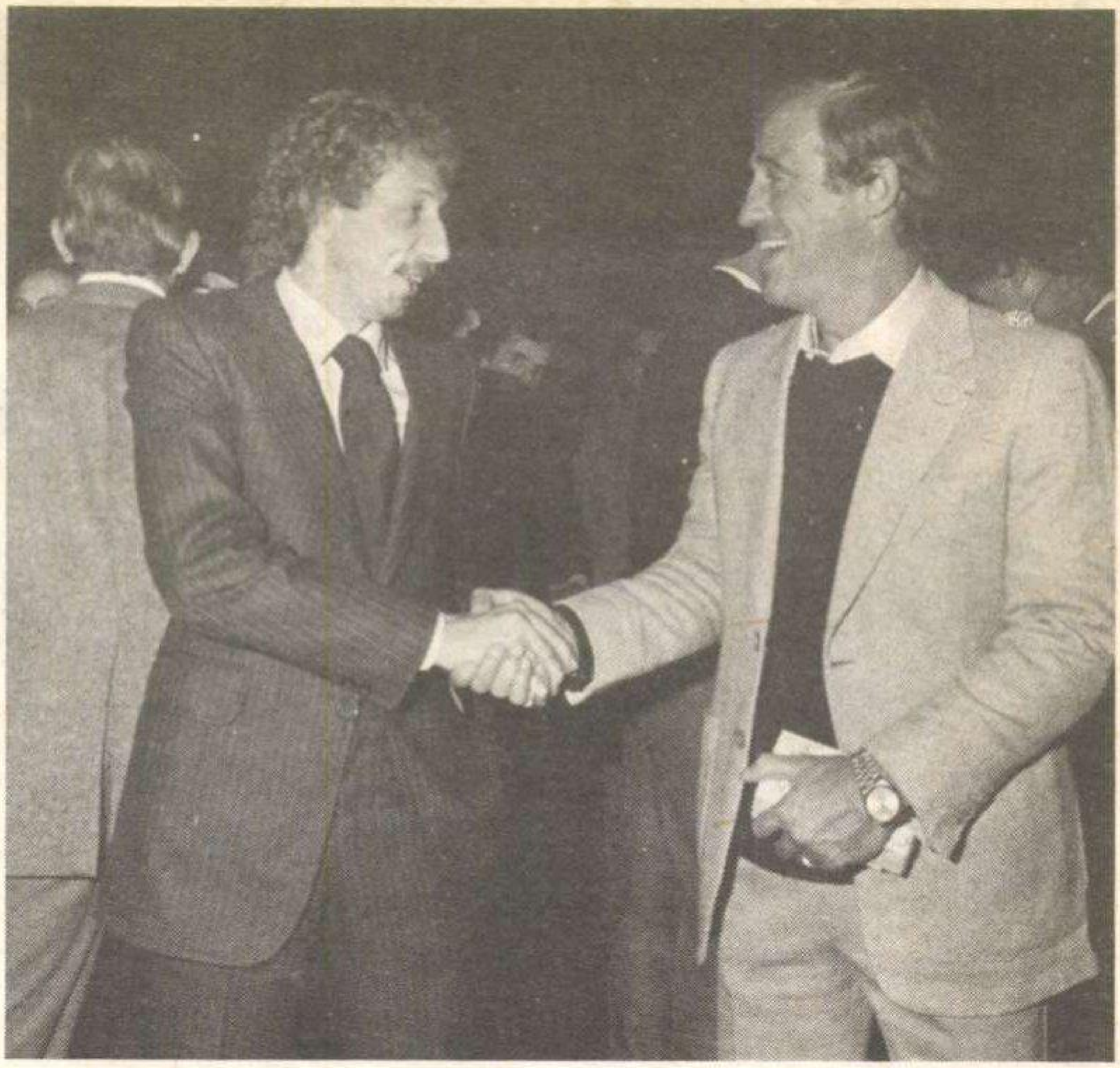

Egy évvel később a harmadik helyen végzett a bajnokságban az FC Bruges legénysége.

Milyen lehet a profivilág? Az Antwerpen két magyar szerzeménye, Fazekas László és Müller Sándor megérkezés után a brüsszeli repülőtéren. A háttérben, Müller Sándorné

„Itt adok egy főszerepet Belmondónak!" Fazekas a párizsi fogadáson már belga idegenlégiósként vette át az Ezüstcipőt

Vonalon túl. Fazekas cseleit a genti védők sem bírták idegekkel

Így örülnek a belgák egy idegenlégiós góljának. 1984-ben: Antwerpen—Watershei 4-2

A belga kikötőváros kedvence egy győztes mérkőzés után

A szurkolók kegyeit külföldön sem könnyű elnyerni. Fazekasnak sikerült, háromszor az év játékosának választották az FC Royal Antwerpennél

Az FC Royal idegenlégiósai: Fazekas, Peturson, Svilar és Petrovics

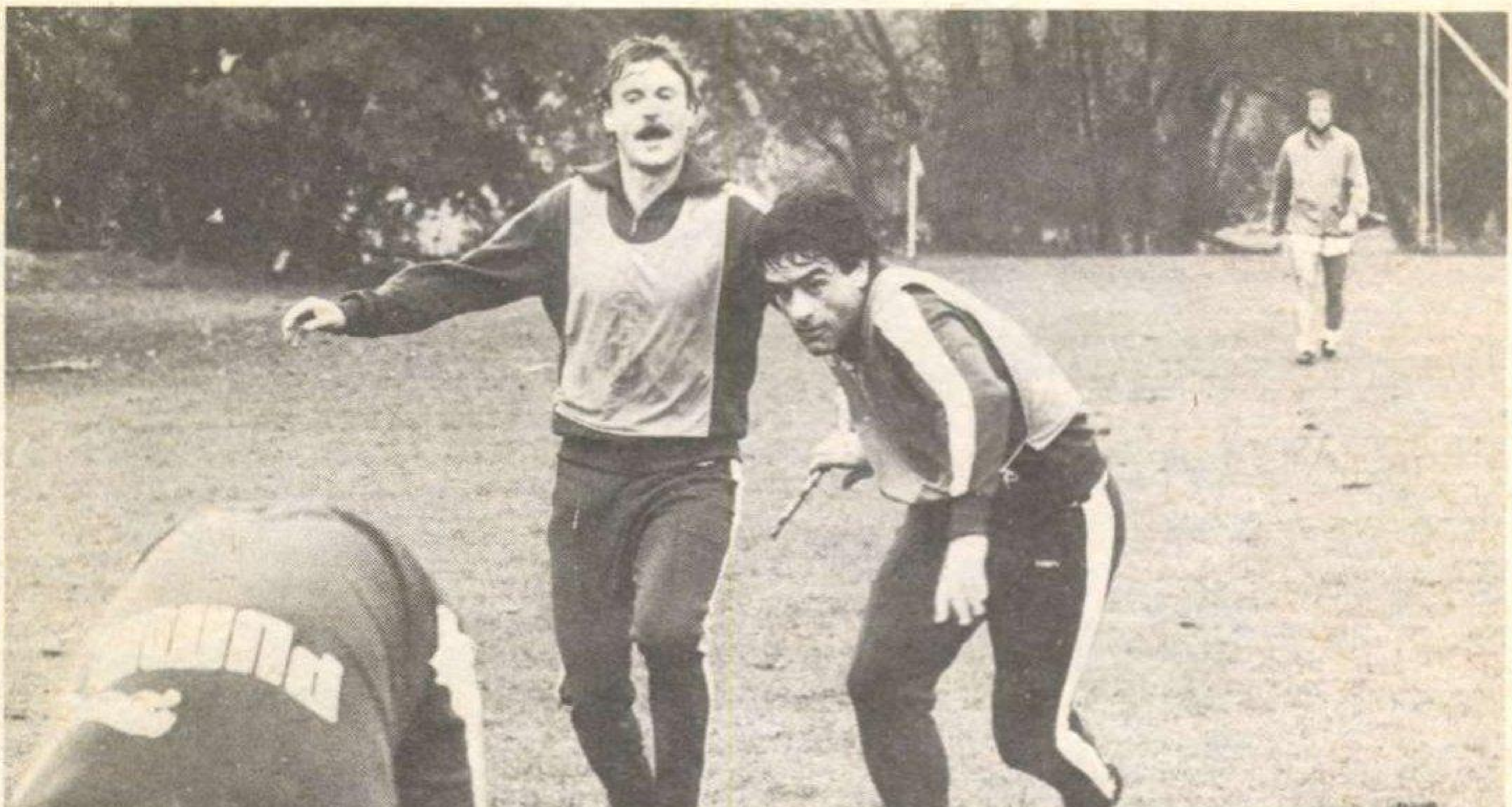
Müller Sándor is megállta a helyét Antwerpenben

Ez a felvétel már a spanyolországi lakásban készült Müllerékről. A családfő, Andris, Éva asszony és Barbara 1984-ben

Az arénában. Az FC Hercules Alicante gárdája Müllerrel

Váltófutás. Bemutatja a PAOK Szaloniki két labdarúgója: Salamon József — hármas számmal — és az egykori görög válogatott Damanakisz

A diósgyőri Salamon a PAOK Szaloniki csapatában

Úgy is utolérlek pajtás! Kocsis István a belga FC Lierse játékosa a Winterslag csatára nyomában

Az FC Lierse tagja volt Tóth András — középsősorban — és Kocsis István az ülő sorban

Három a magyar. Kocsis és Tóth között az edző: Bédli János

Ellenfelek lettünk. Az Antwerpen—Lierse találkozó után eszmecsere a két újpesti fiú: Fazekas és Tóth között

Idegenlégiós összejövetel Brüsszelben a „Piroska" étteremben. Kocsis, Békefi Jenő menedzser, Fazekas, Mucha és Tóth A.

GYOZO MARTOS

verdediger

15 december 1949

STUDEREN

De twee Hongaren hebben niet enkel oud-Thorspeler J. Nagy als tolk, zij krijgen ook lessen Nederlands om tot een snelle integratie te komen. Maar Martos heeft een bijkomend voordeel: zijn echtgenote kan Italiaans; zodat er al heelwat minder problemen zijn om zich in het Genkse verstaanbaar te maken. Gyözö Martos speelde lange tijd bij Ferencvaros. Van 1979 tot '81 was hij aangesloten bij Wolan. De laatste interland heeft hij nog meegespeeld. De Hongaren moesten tegen de Engelsen tussen de lijnen. En Martos kon met sukses de bewakingsopdracht tegen Keegan volbrengen. Hij moet nog één examenproef afleggen, alvorens hij een universitaire titel in ekonomie haalt, met specialisatie over transportaangelegenheden. Rond Kerstmis staat die proef voor de deur. Intussen weet Gyözö wel wat doen in de vrije uurtjes: boven de studieboeken gebogen zitten. Hij speelde tien jaar met Balint in één ploeg en ook met Magyar, die thans nog bij Club Brugge de dienst uitmaakt. In het najaar staat een interland tussen Hongarije en Roemenië op het programma. Martos hoopt dat hij opgeroepen wordt voor die wedstrijd, zodat Thor, na Ohlsson vorig jaar, weer een buitenlands internationaal in haar rangen zou hebben. Ook Gyözö (uit te spreken als Geu-zeu) heeft een verblijfsvergunning van twee jaar.

Martos Győző a belga Watershei szineiben.

Ejnye de morcos ez a fiú!
Mészáros közvetlenül Lisszabonba
érkezése után

Bobó — így becézték
Portugáliában — pillanatok
alatt belopta magát
a szurkolók szívébe

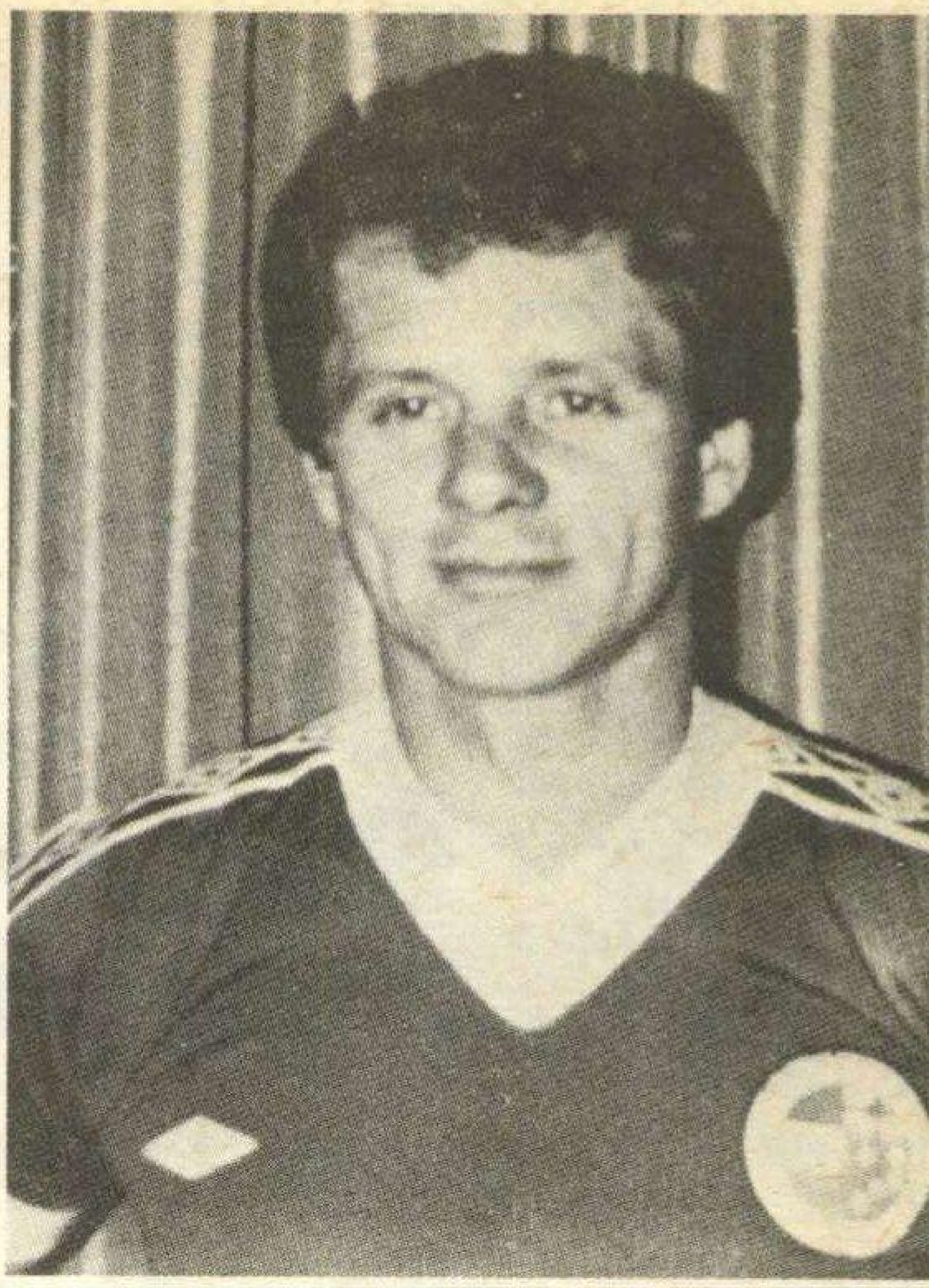

Sztriptíz a Sporting stadionban. A bajnokság megnyerése után Mészáros is nehezen szabadult a szurkolók gyűrűjéből

Ebben a tengerparti lakásban élt két évig a Mészáros család

Egy ausztrál újságból kivágott fotó: Koritár Lajos az St. George Budapest bajnokcsapatának mezében

Csapó Károly először a francia elsőosztályú Toulouse csapatában rugdalta a gólokat

A vámvizsgálat az ingázó Halmosi Zoltánnak is kijár

Gujdár Sándor az Arisz Szaloniki kapusa volt

Száll a Tangó, ki tudja hol áll meg? Gujdár már sejt valamit . . .
Arisz—Iraklisz 1-1

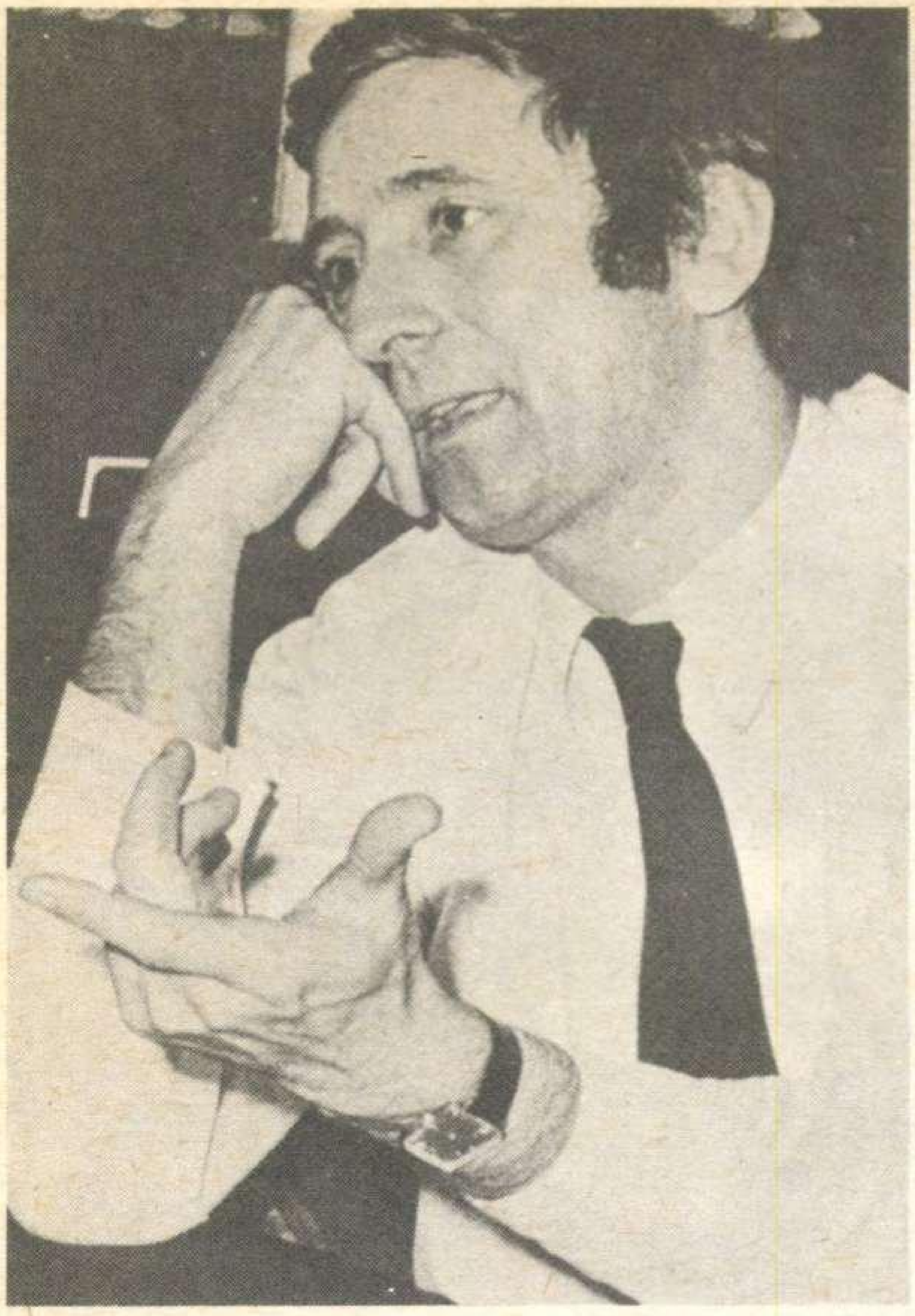
A svájci FC Locarno, ahol Nagy László szerepelt

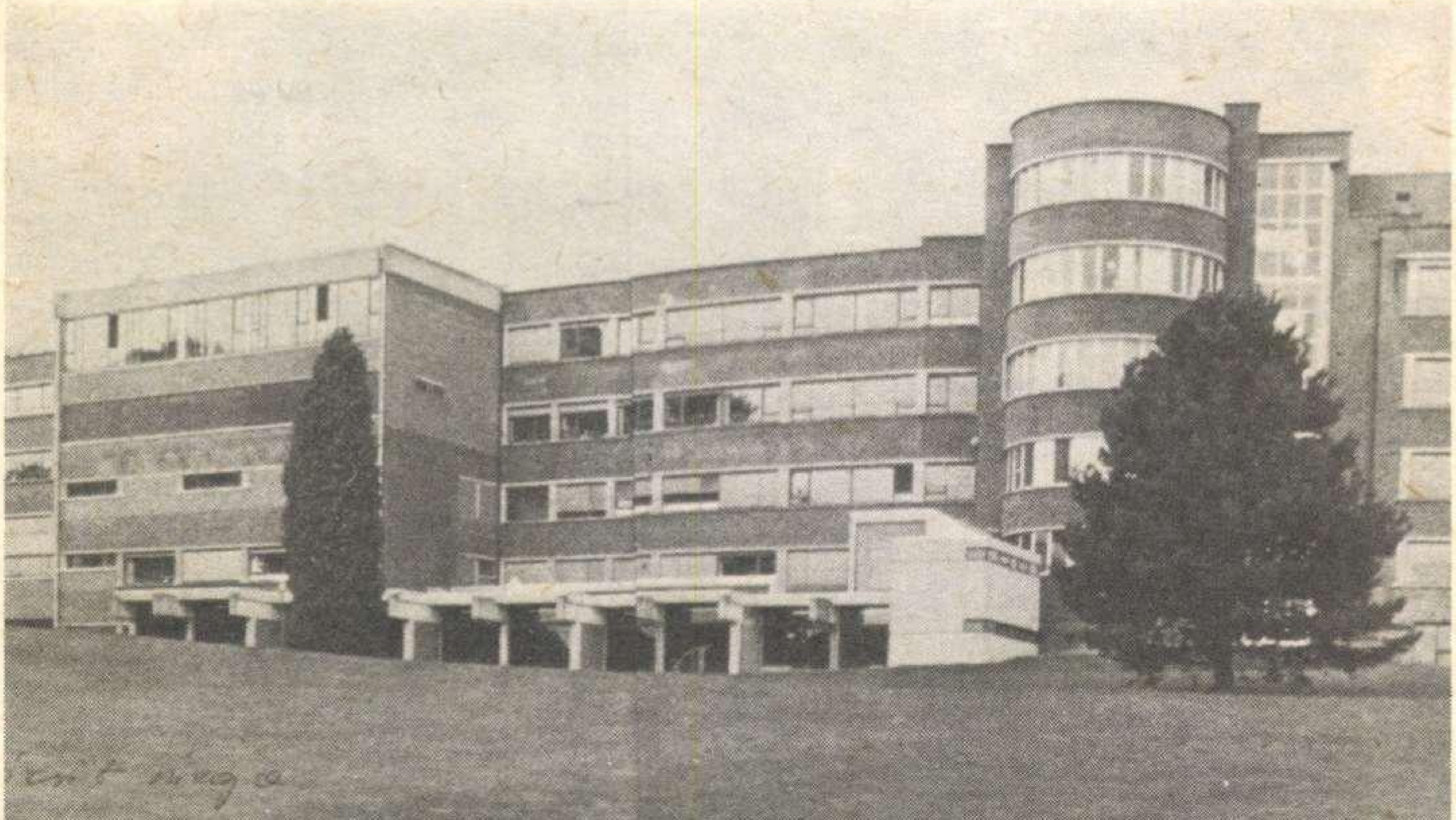
Nagy Péter kapus — jobbról a harmadik — az FC Locarno serdülő csapatát erősitette

Póczik József antwerpeni lakásukon kisfiával a súlyos sérülés után

Dr. Martens sebészprofesszor és a híres leoven-i klinika

Póczik a tornateremben is mindent elkövetett, hógy újra játszhasson. Most éppen a súlycipővel próbálkozik.

Egy fogadáson az FC Royal Antwerpen együttese. Balról a két magyar: Póczik és Fazekas

Csáki Sándor a magyar menedzser-iroda vezetője — középen — az antwerpeni vezetőkkel tárgyal Póczik ügyében

Hogyan tovább? — mintha ezt kérdezné Póczik az első tárgyalás után Bognár Györgytől a brüsszeli Európa Hotelban. Balról az ügyvéd: dr. Jony Maeschalck

Antwerpeni interjú. Louis de Vriessel — balról — az FC Royal főtitkárával a szerző

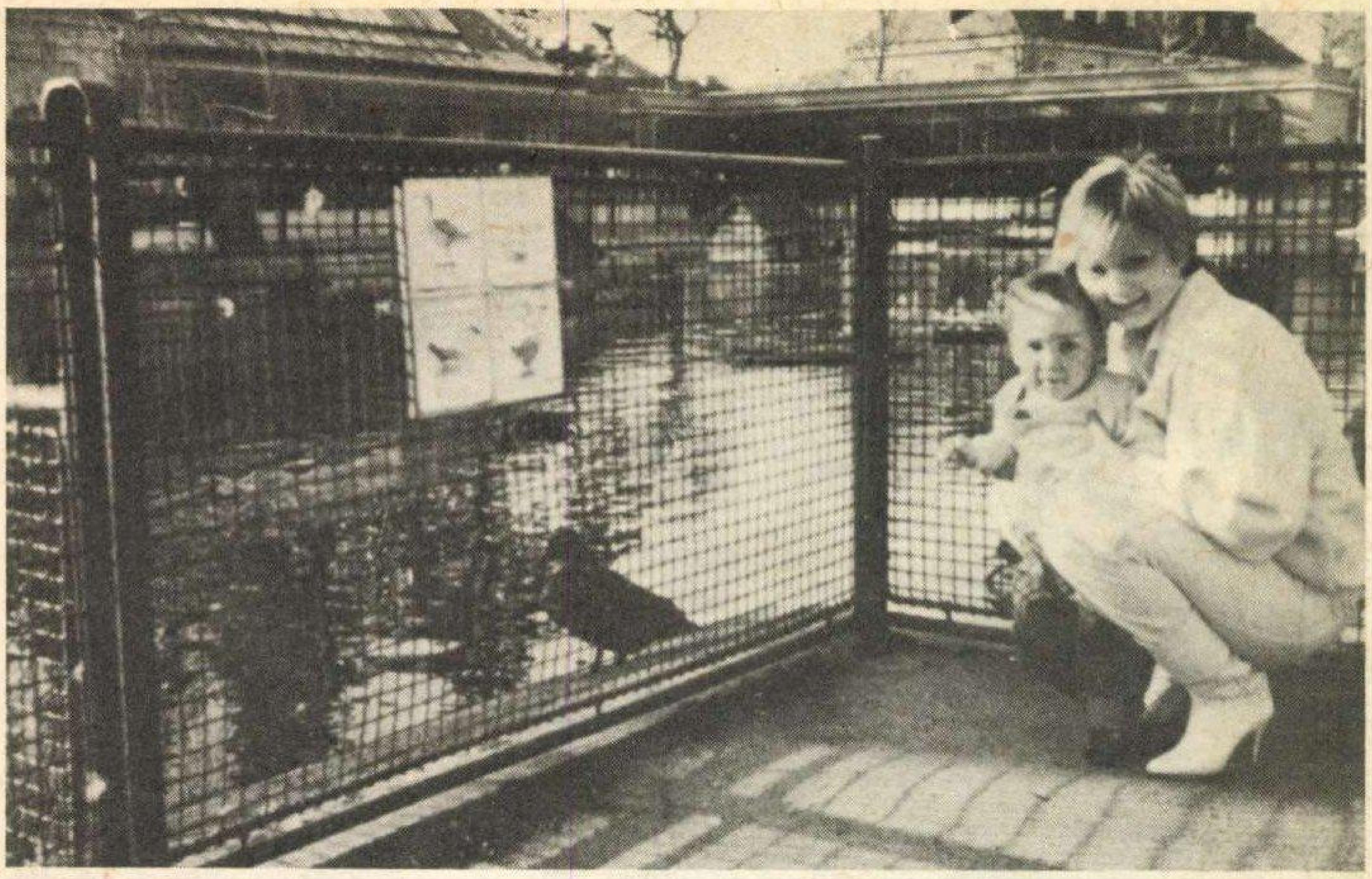
Sikeres próbajáték. Váradi Béla a világhírű Feyenoord középpályásaként három gólt lőtt 1985 januárjában

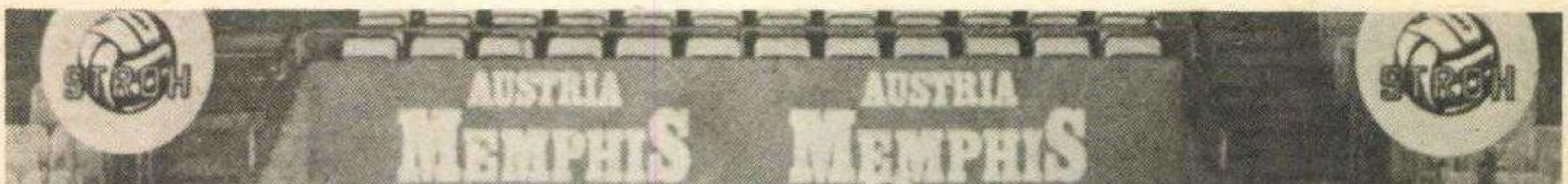
A Váradi család Toursban

Nyilasi a Peugeot gyár bécsi igazgatóhelyettesével. Ezt az autót kapta ajándékba Nyíl

Jutka asszony és a trónörökös: Nyilasi Tibor II. a bécsi állatkertben. A fotóriporter szerepében a családfő

Az Austria Memphis tavaly és az idén is bajnokságot nyert. A szép sikerhez Nyilasi Tibor is hozzájárult

A teremben ugyancsak verhetetlenek Prohaskáék, ráadásul a Kurier nagyszabású tornáján is Nyilasié a gólkirályi Aranycipő

Lássuk a szerződést. A két klub képviselője: Pusztai László, aki korábban szintén Ausztriában játszott és Robert Boldizsár. Szokolai gondolatai már Grazban járnak

Vagy a labda,
vagy a baba...
Szokolai arca
mindent elárul

Az utánpótlás Grazban
biztosítva. Elöl a két
Szokolai testvér.

Férj és feleség a Sturm-pályán

Mi mindenhez kell értenie egy csatárnak?

Kicsi a bors, de erős . . . Két apró ember a Sturmból: Szokolai és az osztrák válogatott Hörmann

A két László: Fekete és Szokolai Sturm-mezben. Középen Stefan Gáspár

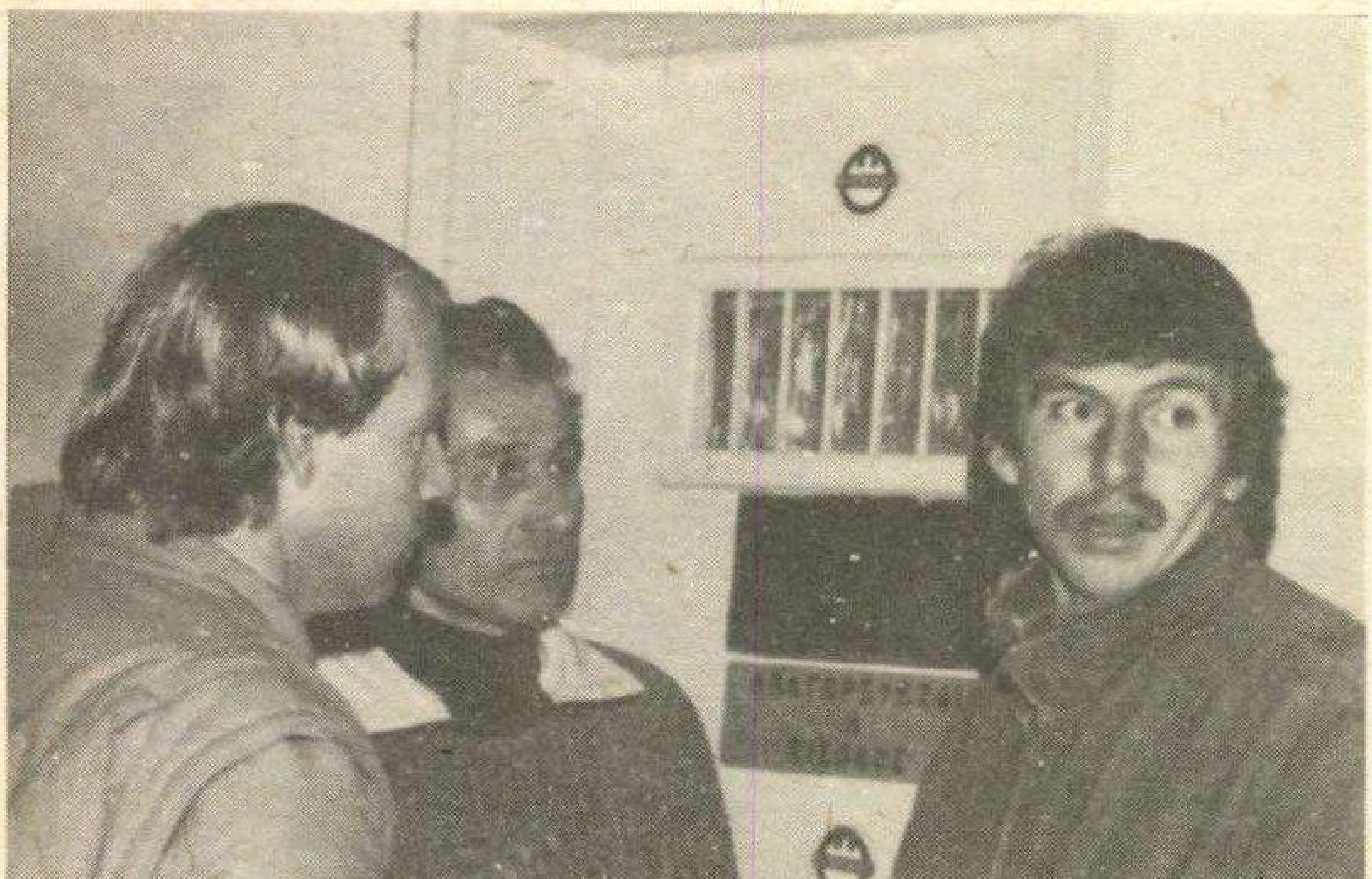
Ezzel a felvétellel illusztrálta a Kleine Zeitung Ausztriában a Fekete távozásáról szóló egyik írását. A bal felső sarokban Alois Paul, a Sturm vezetője

Weimper István az Arisz stadionban

Társak nélkül szinte reménytelen. Komjáti András a Pierikosz Katerininek is vezéregyénisége

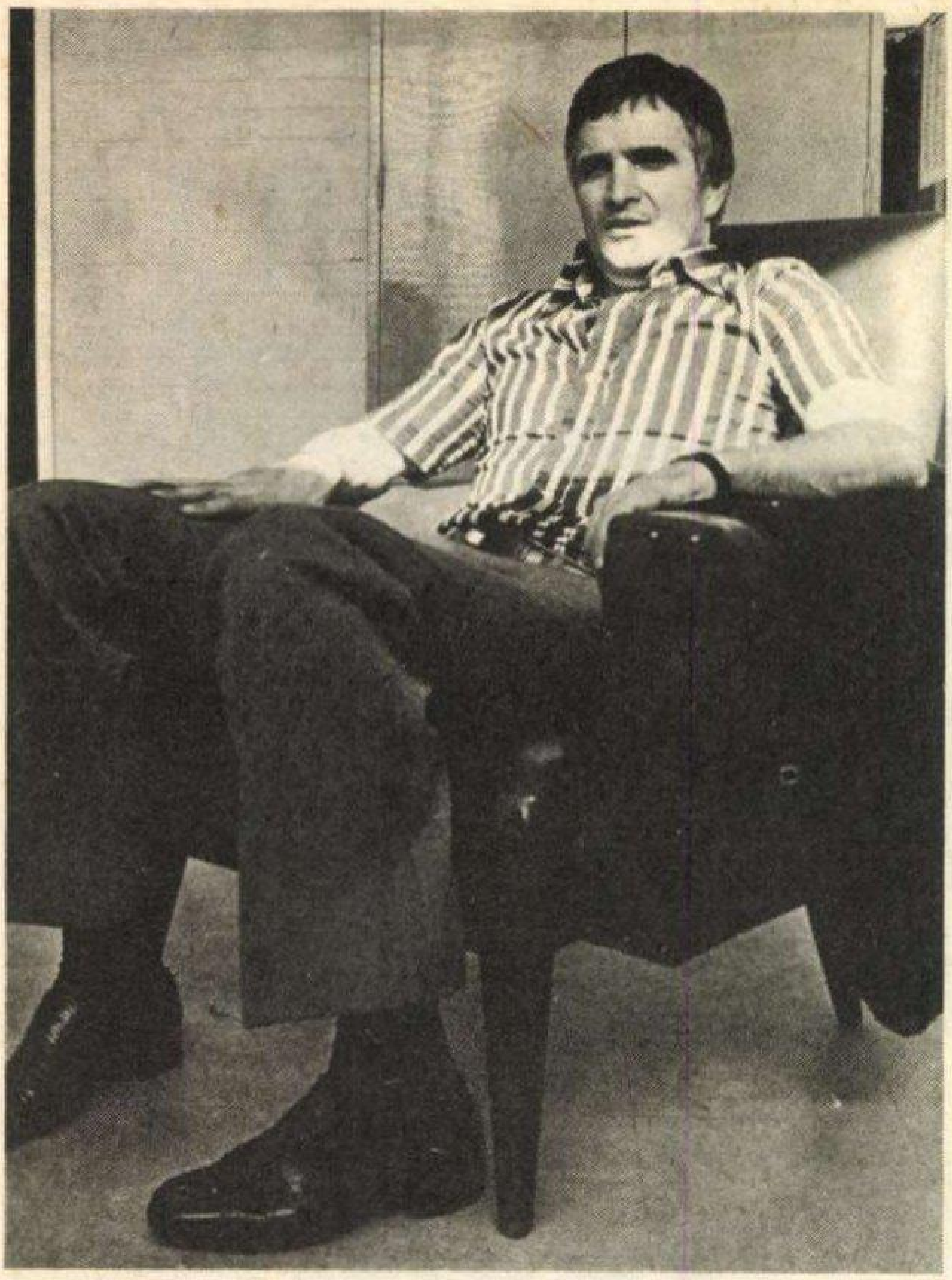
Magyarok Görögországban. Komjáti András, Bundzsák Dezső edző és Esterházy Márton

Kézfogás. Esterházy
az AEK új csillaga
Zafiropoulos elnökkel
a klub rezidenciáján

Az első edzésen az athéni
Philadelphiában 1984
decemberében.
Esterházy a szurkolókat
köszönti

Filmrendezőből UEFA-licences menedzser. A Belgiumban élő Békefi Jenő az egyik legismertebb szakmabeli Európában

A „Sportvilág" mikrofonja előtt a világ egyik legsikeresebb menedzsere. Alex Fergusson, a KEK-győztes skót FC Aberdeen mágusa a szerzőnek nyilatkozik

A nyolcvankilencszeres csehszlovák válogatott Zdeňek Nehoda először a nyugatnémet SV Darmstadt csapatánál próbált szerencsét

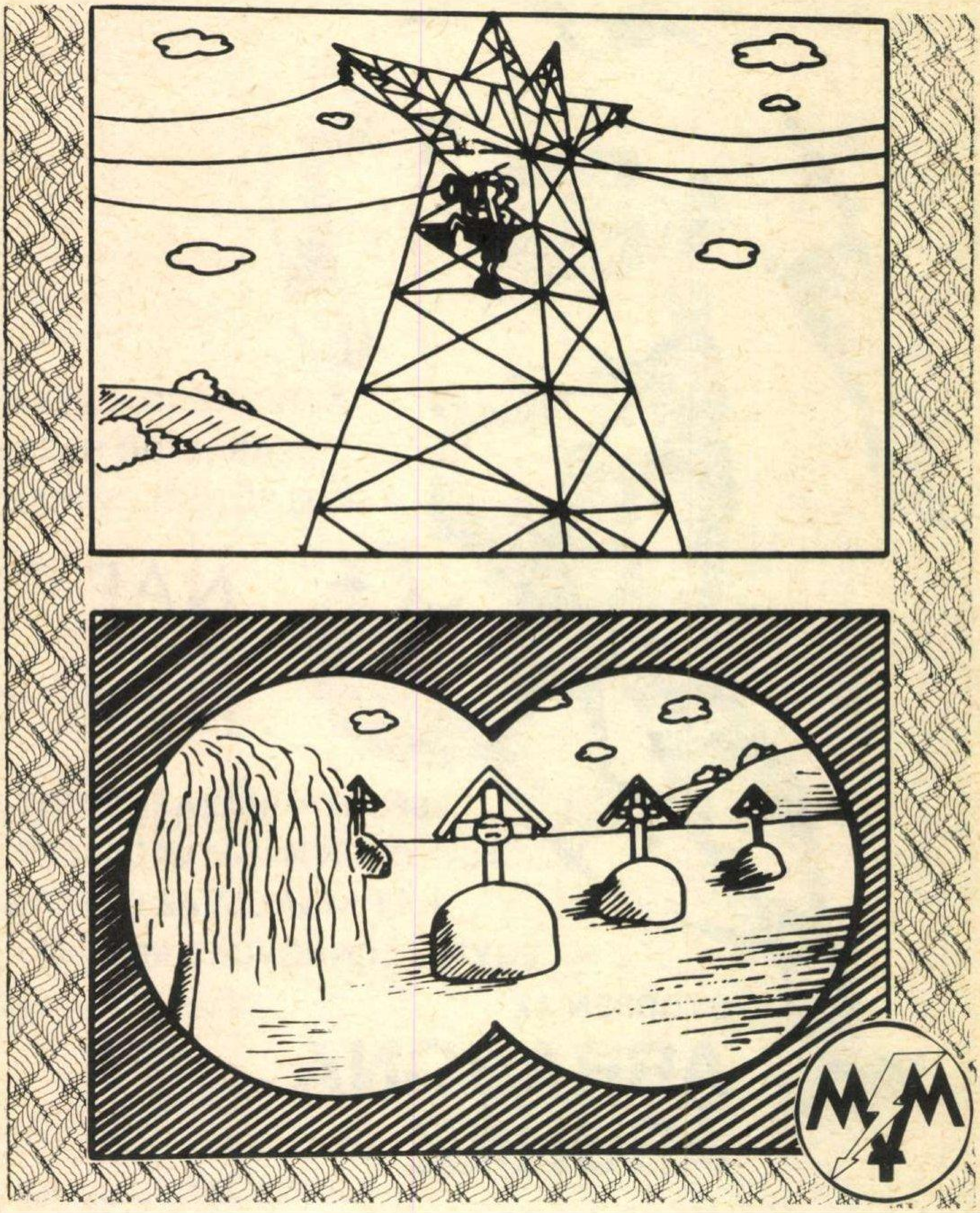
Prágában a „Pragosport" iroda előtt a két igazgató a szerzővel. Jaroslav Vaček, aki egyben az Európai Cselgáncs Szövetség elnökségi tagja, és „az öreg róka", Jaroslav Maly

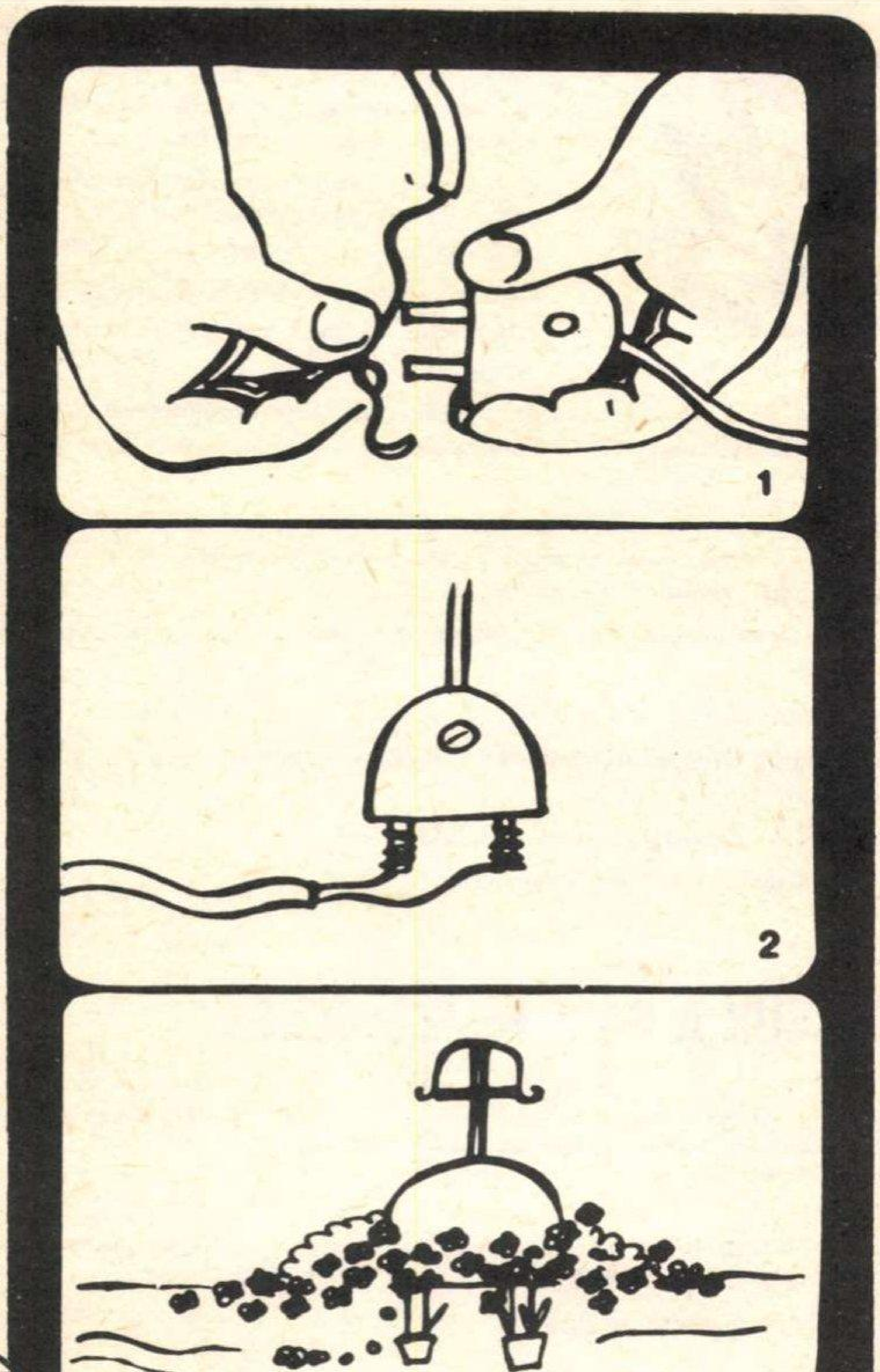
TARTALOM

A TÁVVEZETÉKOSZLOP NEM MAGASLES!

SZABÁLYTALAN SZERELÉS ÉLETVESZÉLY!

A MODERN HÁZTARTÁS NÉLKÜLÖZHETETLEN ENERGIÁJA A GÁZ

A főzés, vízmelegítés és fűtés ma félmillió fővárosi lakásban gázenergiával történik.

A fővárosi lakásokban a gázszolgáltatás által teremtett kényelem és tisztaság a háztartási kultúra része, a modern életkörülmények meghatározó tényezője.

Otthonainkban a vezetékes gázellátás jelenléte ma már természetes dolog, mindennapi életünk megbízható velejárója.

A gázszolgáltatás iránt egyre növekszik az igény, amelynek kielégítésével, a régi lakásokban eddig nem tapasztalt kényelmet, új lakásokban modern körülményeket biztosít a FŐVÁROSI GÁZMŰVEK.

A gázenergia az országos energiaellátásban is fontos szerepet játszik. A kommunális intézmények, bölcsődék, óvodák, iskolák, kórházak stb. energiafogyasztásában éppen úgy nélkülözhetetlen, mint az ipar energiafelhasználásában.

Az ellátás tartós zavartalanságának biztosításához növekvő figyelmet kell fordítanunk a takarékosságra.

Az ésszerű felhasználás mindenki érdeke.

A fogyasztó jelentős kiadásoktól mentesülhet, a gázszolgáltató pedig egyre több igényt elégíthet ki jó színvonalon.

Takarékosságra sok lehetőség van a háztartásokban is.

Ennek néhány forrására hívjuk fel a figyelmet!

NE ÉGESSÜK A GÁZT FELESLEGESEN!

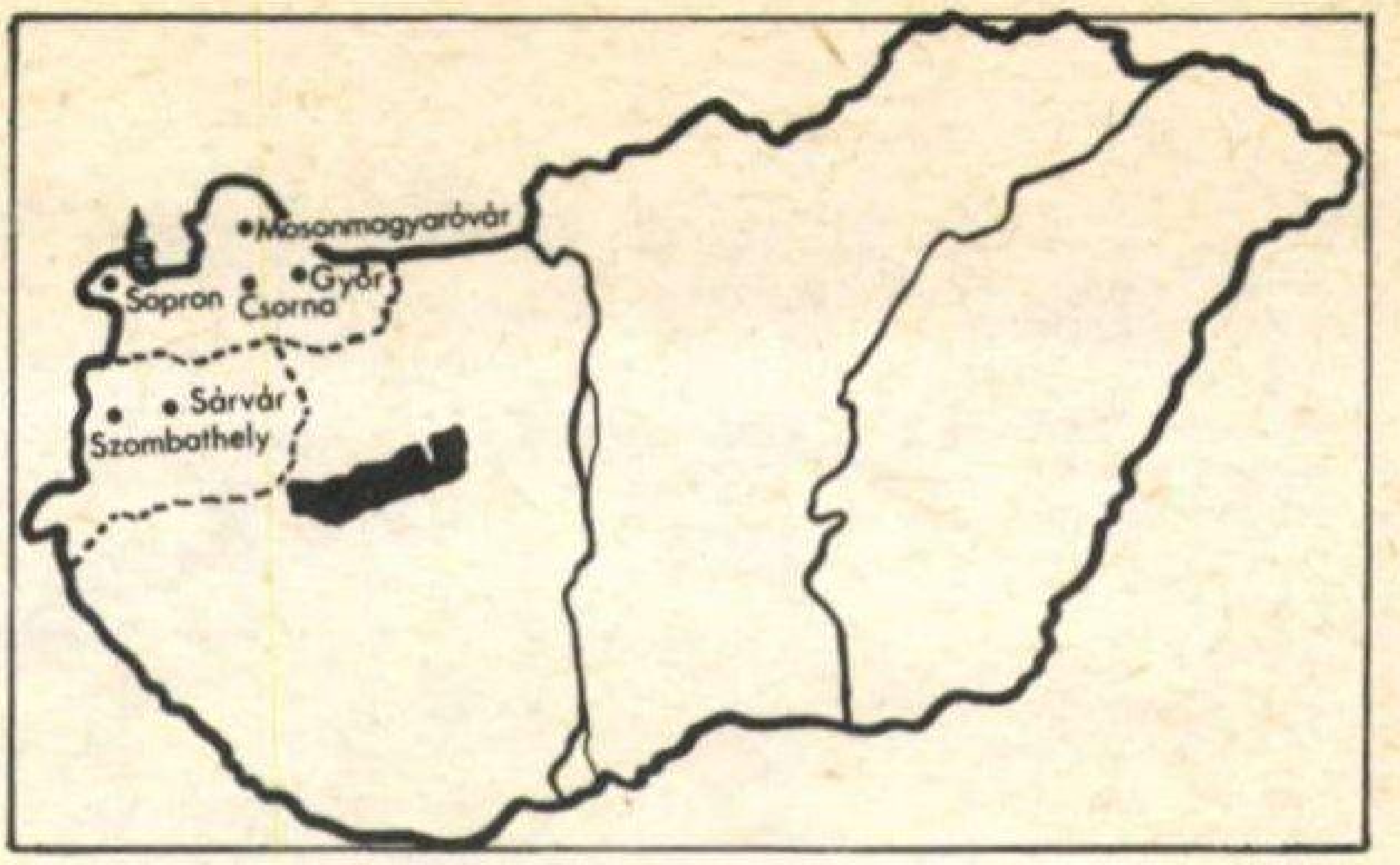
1 A főzés megkezdése előtt mindent készítsünk elő. Tisztítsuk meg, daraboljuk fel az élelmiszereket. Készítsük oda az edényeket, a fűszereket, és csak ezután gyújtsuk meg a gázlángot és kezdjük meg a főzést.

2 Amennyiben kis edényben főzünk, akkor figyeljük a gázlángot, és a csapot csak olyan mértékben nyissuk ki, hogy a láng csúcsa ne érjen túl az edény szélén.

A túlérő láng csak a levegőt melegíti!

3 Melyik háziasszony csavarja azonnal takarékállásba a gázlángot amikor az étel forrni kezd? Pedig ekkor már takaréklángon is forrásban marad az étel és nem fut ki az edényből. Így ugyanolyan gyorsan megfő, viszont jelentős mennyiségű gázt takaríthatunk meg.

Kísérjük figyelemmel a gázmérő állását!

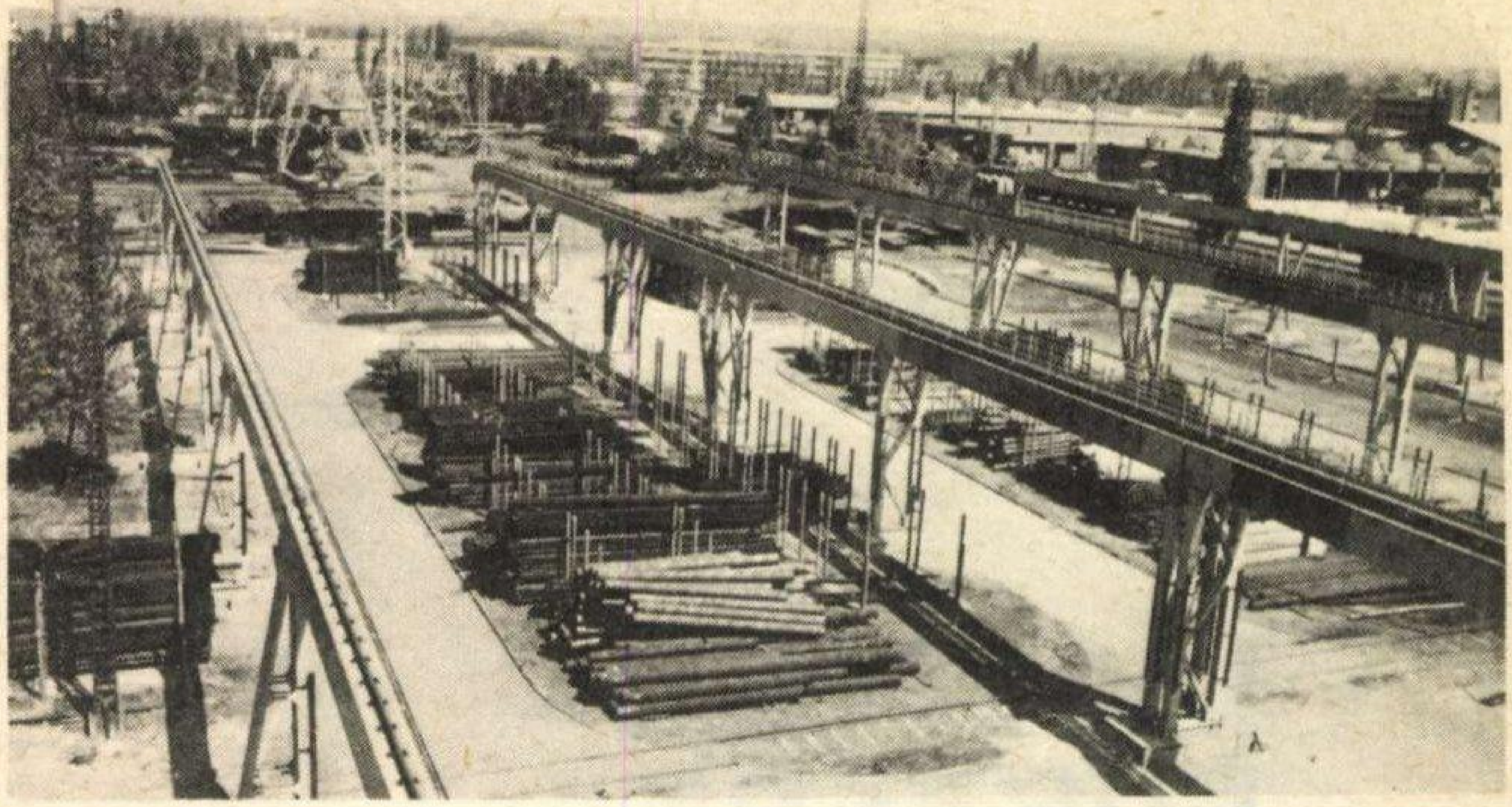

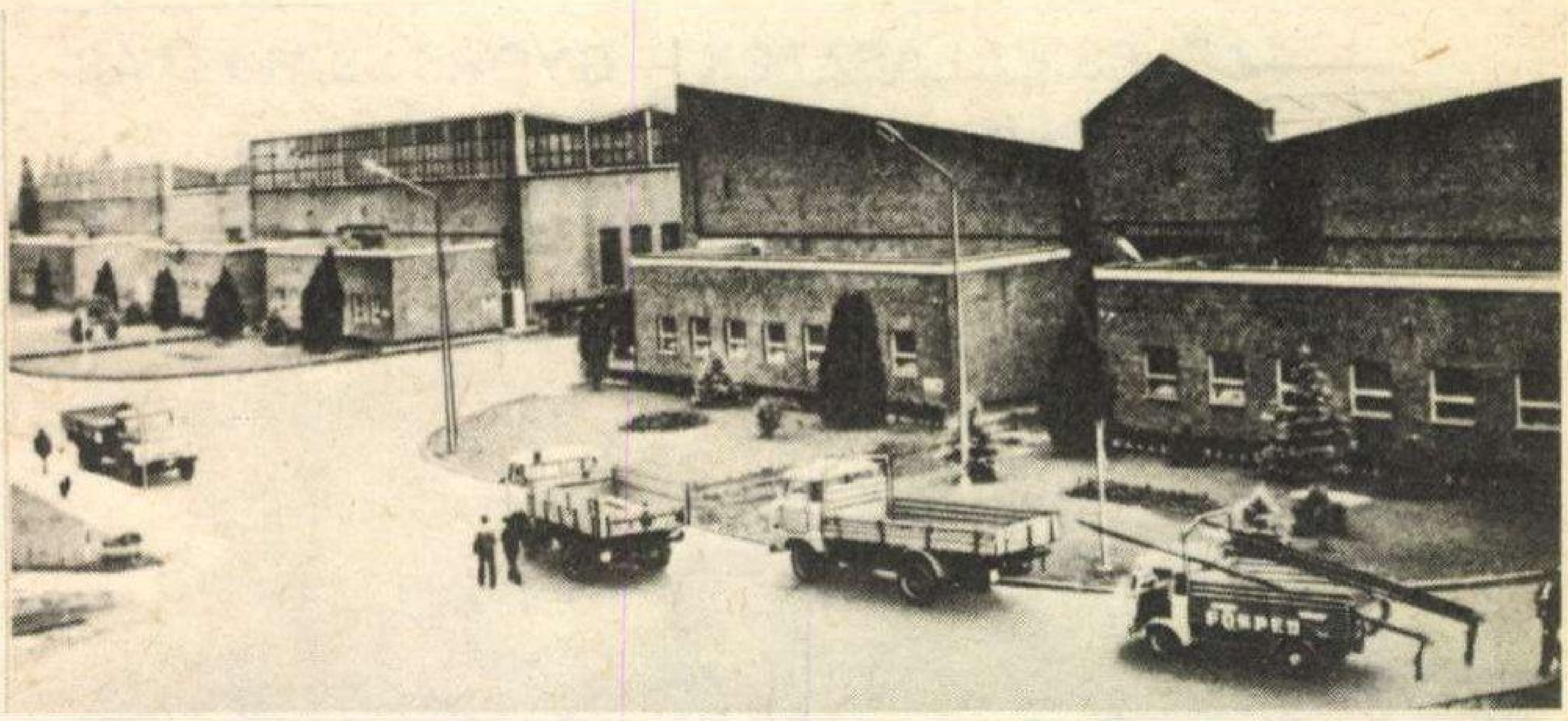
KISALFÖLD FÜSZÉRT

SZÉLES VÁLASZTÉK – GYORS SZÁLLITÁS

A JOBB ELLÁTÁSÉRT!

KÍMÉLJE
ÖN IS
KÖRNYEZETÉT!
1 tonna papírhulladék felhasználásával 16 db élőfa menthető meg!
Gyűjtse össze a papírhulladékot, ezzel kétszeresen kímélheti környezetét, és
a
MÉH
pénzt ad érte!

40,– Ft

